

Uvodnik

Andrej Bratuž

Dve manjšini

V zgodovini medmanjšinskega sodelovanja v Italiji, zlasti v alpskem loku, je bilo v prejšnjih desetletjih veliko skupnega. Sodelovanje se je pokazalo zlasti med slovensko manjšino in francosko govorečo skupnostjo v Dolini Aosta. Spletle so se pomembne politične vezi med Slovensko skupnostjo in stranko Union Valdotaïne (UV). Stranki sta si bili in sta skoraj v vseh pogledih zelo podobni. Zagovarjali sta in še zagovarjata jezikovno identiteto na svojem ozemlju, Slovenci v naši deželi oz. goriški, tržaški in videmski pokrajini, na drugi pa je v Dolini Aosta branila posebno avtonomijo in frankofonsko identiteto v svoji deželi v soglasju z načelom o sodelovanju z drugimi manjšinami. Zato je prišlo v preteklosti zlasti do skupnega nastopanja manjšinskih strank na evropskih volitvah, v začetku še v povezavi s Sardinci, Okcitanci in Furlani. Uspeh je bil prve čase dober, izvoljen pa je bil vedno le predstavnik Sardinske akcijske stranke (Partito Sardo d'Azione) in to seveda zaradi večjega števila volivcev na otoku.

Danes ni več tako, razmere so sedaj drugačne. Volivci Slovenske skupnosti danes v glavnem volijo za predstavnika južnotirolske Südtiroler Volkspartei (SVP), ki je po posebnem ključu vedno izvolila svojega evropskega poslanca, ki torej v Evropskem parlamentu predstavlja in zagovarja tudi slovensko manjšino. Sicer pa nas danes v odnosu z UV ne zanimajo več toliko volilne povezave, ki po sedanjem volilnem zakonu tudi niso več možne. Gre namreč za druga splošna vprašanja in politiko obeh strank. Že po zadnjih evropskih volitvah se je namreč stranka Union Valdotaïne povezala s silami desne sredine, sicer pa tudi tako ji ni uspelo izvoliti svojega evropskega poslanca. Na občinskih volitvah, ki bodo v Dolini Aosta ob koncu maja, se je francoska stranka zlasti v samem mestu Aosta povezala z desno sredino, v nekaterih manjših občinah pa tudi z Demokratsko stranko, ki spada v levo sredino. Pri nas pa je desna sredina v glavnem odločno nasprotna osnovnim težnjam in zahtevam slovenske manjšine. Zato jasno ni sploh mogoče misliti na politično povezavo slovenske stranke z ljudstvom svobode Berlusconijskega oz. Finija. Politična slika se je torej povsem spremenila, kar je bilo za sodelovanje s prijatelji iz Doline Aosta oz. stranke UV nekdanj naravno, se je sedaj izjalovilo. Vse to pa kljub temu ne more in ne sme izpodkopati sodelovanja mad manjšinami v Italiji in Evropi. Skupni volilni nastopi torej niso več aktualni in to tudi zaradi same volilne zakonodaje. Ostaja nam torej že prej omenjena možnost za sodelovanje z Južnotirolsko ljudsko stranko SVP.

Temeljna politična osnova in duh za sodelovanje z vsemi narodnimi manjšinami pa ostajata in to na vseh ravneh in tudi izven volilnih povezav. Za vse to pa danes skrbijo še druge manjšinske organizacije, kot sta Federalistična unija evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS) in Evropska svobodna zveza (ALE). V tem duhu in v tem smislu bomo tudi Slovenci v Italiji še naprej vključeni v proces mednarodnega manjšinskega sodelovanja.

Vse to danes tudi vedno bolj omogoča Evropska unija, v kateri lahko več kot milijoni pripadnikov manjšin vidijo resnične in stvarne možnosti za uveljavljanje svojih pravic in za medmanjšinsko sodelovanje nasploho.

Foto DPD

DEŽELA FJK Obisk ministra Žekša pri predsedniku Tondu

Srečanje je bilo na konkretni in pragmatični ravni

Na tradicionalnem novoletnem sprejemu stranke Slovenska skupnost, ki je bil letos januarja v Prečniku, sta bila tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in predsednik deželne vlade

mu je srečanje med ministrom in predsednikom uspelo uresničiti v torek, 4. maja. Šlo je za na pol neuraden sestanek, ki pa je vsekakor pritegnil medijsko pozornost. Kot je poudaril svetnik Gabrovec, je bilo srečanje ko-

Foto IG

Renzo Tondo. V sproščenem in vljudnem okolju se je tedaj porodila obljuba, da bi se minister in deželni predsednik v prihodnje srečala. Renzo Tondo je organizacijo dogodka prepustil deželnemu svetniku Igorju Gabrovcu, ki

ristno, "ker je potekalo na zelo konkretni in pragmatični ravni".

Minister dr. Žekš je med drugim poudaril nujnost in smiselnost, da se sproži delovanje mešane komisije med RS in FJK za obravnavo skupnih razvojnih vprašanj in tudi delovnih omizij, ki bodo delovala v smeri spodbujanja meddržavnih odnosov in izboljšanja le-teh. Na slovenski strani je Vlada RS že imenovala predsedujočo mešani komisiji, in sicer državno sekretarko na MZZ gospo Dragoljubo Benčina. Velik del pogovorov se je sukal okoli reševanja problema, ki je nastal zaradi zaprtja dvojezičnega šolskega centra v Špetru.

Kot je minister napisal že v pismu Tondu, je rešitev te situacije nujna do pričetka novega šolskega leta. Deželna vlada se sicer zaveda pomena, ki ga ta šolska ustanova ima za celotno deželno področje. Prav zato ima na vidiku že

nekatera namenska sredstva sicer iz državne blagajne, kar nedvomno kaže na konkretno željo po rešitvi vprašanja.

Glede deželnega sklada za slovensko manjšino, ki je bil v zadnjem finančnem zakonu izničen, pa predsednik Tondo ni dal posebnih zagotovil: položaj deželnega proračuna je namreč zaradi krize izredno hud. Tondo je obrazložil, da bo dežela ta primanjkljaj skušala nadoknaditi s sredstvi evropskih projektov (v nekaj letih bo sta slovenska manjšina v Italiji in italijanska v Sloveniji deležni okrog petih milijonov evrov dodatnih sredstev). Tondo pa je glede deželnega sklada vsekakor namignil na možnost, da bo ta mogoče ponovno financiran. Deželni svetnik Gabrovec je predlagal, da bi znesek znašal 120 tisoč evrov, to je polovično vsoto v primerjavi s prejšnjo. "To bi se dalo storiti sredi poletja v rebalansu deželnega proračuna", je pojasnil Gabrovec.

/stran 11
IG

Pogovor

Dr. Rafko Dolhar razčlenjuje odnose med SKGZ in SSO v preteklosti in danes

3

SLOVIK
SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI KONZORCIJ

ODLIČNO VODENJE:
PRIMERI
DOBRE PRAKSE

danes, 13.05.2010
18.00

Tumova dvorana (KBcenter)

Korzo Verdi 51 - Gorica

Danilo Zavrtanik

Predsednik Univerze
v Novi Gorici

www.slovik.org

info@slovik.org

Seja Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij v Čedadu

Primarni temi: SSG in porazdelitev sredstev

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal v sredo, 5. maja, v Čedadu. Na začetku srečanja so odborniki z zadovoljstvom sprejeli v vednost imenovanje novega škofovega vikarja za slovenske vernike tržaške škofije. Nadškof msgr. Giampaolo Crepal-di je sedanjemu repentaborskemu župniku in openskemu dekanu Antonu Bedenčiču poveril veliko poslanstvo, ki ga je doslej opravljal msgr. Franc Vončina.

SSO se veseli imenovanja novega slovenskega vikarja in izreka Antonu Bedenčiču srčne čestitke z najboljšimi željami pri opravljanju tega visokega poslanstva za dobro slovenskih vernikov tržaške škofije in celotne naše narodne skupnosti. Msgr. Franc Vončina pa izreka zahvalo za opravljeno delo v skoraj dvajsetih letih njegovega poslanstva in mu želi veliko dobrega tudi v njegovem prihodnjem delu med tržaškimi slovenskimi verniki.

SSO je z zadovoljstvom sprejel tudi novico o prodornem uspehu projekta Jezik, ki je bil dokončno potrjen z zelo visoko oceno. Pri tem gre poudariti pozitivno vlogo vseh subjektov, ki sodelujejo pri projektu. Prav taki uspehi so možni zaradi primerne enakovrednega sodelovanja med partnerji, ki je pravi pogoj za končni uspeh. Predsednik Štoka je nadalje seznanil odbornike z vsebino srečanja, ki ga je imel, skupaj s predsednikom SKGZ, z deželnim odbornikom Molinarom. Na srečanju sta kot glavni temi izstopali nadaljnja

pot SSG in porazdelitev sredstev društvom in organizacijam slovenske narodne skupnosti v FJK. SSO je podprl prepričanje, da mora SSG čim prej dobiti upravni odbor, ki bo ob zaključku mandata dveh komisarjev prevzel upravne reforme, s katerimi bo zagotovljeno nemoteno delovanje te primarne slovenske ustanove, v me-jah razpoložljivih sredstev.

Izvršni odbor SSO je tudi tokrat vzel v pretres stanje treh svojih članic: Zadruga Goriške Mohorjeve, SCGV Emil Komel in Založbe Mladika. Vse tri ustanove imajo pomembno vlogo znotraj slovenske narodne skupnosti ter predstavljajo večdesetletno tradicijo slovenske prisotnosti na tem

družbe, v delikatnem stanju. Prav zaradi tega mora v takih okoliščinah prevladati duh sodelovanja, zastavljanja skupnih ciljev ter medsebojnega spoštovanja. Naša narodna skupnost in njena organizirana družba slonita na bogati in uravnovešeni raznolikosti. Neupoštevanje ali celo opuščanje teh načel prav gotovo ne prinaša dolgoročnih pozitivnih, razvojnih in konvergenčnih rezultatov.

SSO je, na podlagi poročila, ki ga je podal Giorgio Banchig, pokrajinski predsednik za Videmsko, z zadovoljstvom ocenil poseg nekdanjega videmskega nadškofa Battistija, ki je spregovoril 25. aprila ob odkritju spomenika beneškim čedermacem. Še posebno ganljivi

ozemlju. Njihovo nadaljnje nemoteno delovanje mora biti primerno zagotovljeno. Ravno ob tej točki je izvršni odbor SSO obravnaval ponavljajočo se javne posege sorodne krovne organizacije v zvezi z različnimi oblikami reforme. SSO je mnenja, da je stanje slovenske narodne skupnosti, predvsem njene organizirane

ve so bile besede, s katerimi je govoril priznal krivice, ki so prizadele slovensko prebivalstvo, ter prošnja za odpustanje. Ob koncu je izvršni odbor potrdil predlog predsednika Štoka za ustanovitev komisije za medije in komisije za programske smernice, v katere bodo povabljeni tako člani SSO kot tudi zunanji izvedenci.

čas, ko ob koncu šolskega leta družine sprejemajo dokončne odločitve ter se, posledično, pojavljajo najbolj nujna vprašanja in dvomi, je opozoril deželni svetnik Gabrovec.

V svojem odgovoru je odbornik Molinaro potrdil obstoj problema, ki je nastal zaradi krčenja splošnega števila pogodb z zunanjimi sodelavci. Odbornik je istočasno napovedal, da naj bi uprava zagotovila kontinuiteto službe šolskega in poklicnega orientiranja po vsej verjetnosti s sklenitvijo nove terminske pogodbe, ki naj bi ji v doglednem času sledil razpis za stalno zaposlitev psihologa z znanjem slovenskega jezika. Po odbornikovem mnenju je problem nastal prav zaradi dejstva, da v deželni lestvici z javnega razpisa leta 2006 ni uvrščenih kandidatov, ki bi obvladali slovenščino. Deželni svetnik Gabrovec je odbornika Molinaro naposled opozoril na nujno, da se deželna uprava takoj opremi z novo lestvico poklicnih psihologov slovenskega jezika, ki jih je danes kar nekaj. V zadnjih letih je prišlo do usposobitve lepega števila mladih, ki že danes razpolagajo z zanimivimi specializacijami in že pridobljenimi delovnimi izkušnjami. "Pomembno je, da Dežela na prozoren način omogoči vsem mladim psihologom, da lahko na osnovi študijske izpopolnitve in izkušenj konkurirajo za vsako novo razpoložljivo stalno ali tudi začasno delovno mesto", je še poudaril deželni svetnik Gabrovec.

Prikrivanje stalinističnih pobojev

Nasproti Katinu – Hatin

Minulega 10. aprila se je 96-članska delegacija najvišjih poljskih državnih institucij z ruskim letalom Tupolev odpravila na uraden obisk grobišča več tisoč poljskih častnikov in drugih vojaških ujetnikov v znanem Katinskem gozdu v zahodnem delu današnje Rusije. Kot vemo, letalo je kljub gosti megli skušalo pristati na vojaškem letališču v mestu Smolensk, a je zadelo ob drevesa in strmoglavilo. V nesreči je izgubilo življenje vseh 96 potnikov, med njimi tudi poljski predsednik Lech Kaczyński. Vzroke in okoliščine nesreče pristojne oblasti še raziskujejo. Tragična nezgoda je v Poljaki zapustila vtis nekakšne ponovitve tragedije iz leta 1940. Oglejmo si v glavnih obrisih, kako in v kakšnih okoliščinah je prišlo do več množičnih pobojev, ko sta Poljsko zasedli nacistična Nemčija in komunistična Sovjetska zveza. 23. avgusta 1939 sta Molotov in Ribbentrop podpisala zloglasni dogovor o razdelitvi vplivnostnih območij v baltičskih državah in na Poljskem, kar je dejansko pomenilo soglasje o razdelitvi Poljske med Hitlerjevo Nemčijo in Stalinovo Sovjetsko zvezo. 1. septembra 1939 je nemška vojska napadla Poljsko in s tem sprožila drugo svetovno vojno. Ko je Nemčija zasedla svoj del Poljske, je Sovjetska zveza uradno sporočila poljskemu veleposlaniku v Moskvi, da je svoji vojski dala ukaz, naj prekorači mejo s Poljsko in "zaščititi" življenje in premoženje ukrajinskega in beloruskega prebivalstva na Poljskem.

Poljske čete, ki so krčevito branile svoje položaje, so se tako znašle med dvema ognjema. Potem ko so dolgo branile mesto Lvov pred Nemci in Sovjeti, so se 22. septembra po načelu manjšega zla predale Rdeči armadi, ki je zajela na tisoče poljskih vojakov vseh činov in jih nato razmestila po raznih taboriščih. Spomladi 1940 je sovjetski politbiro v Moskvi odločil njihov pobjo. V Katinskem gozdu so aprila pred sedemdesetimi leti pobili 14.700 zajetih poljskih oficirjev iz taborišč Kozelsk, Ostaszkovo in Starobelsk. Preostalih 11.000 zajetih Poljakov so pripadniki varnostnih sil NKVD postrelili v zaporih v zahodni Ukrajini in Belorusiji. Prve govornice o katinskem pokolu so

se začele širiti že leta 1942. Dejansko ga je odkrila nemška vojska, ko je po napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 zasedla omejeno področje in ga iz propagandnih razlogov pripisala Rdeči armadi. Danes Katin simbolizira pobjo 21.857 poljskih državljanih, vojakov in civilistov, ki jih je

Obdobje hladne vojne je zadevo še dodatno zamrznilo. Moskva je trdovratno zavračala vsakršno obtožbo sodelovanja pri pobojih v Katinskem gozdu. Šele leta 1985 so nekateri sovjetski zgodovinski raziskovalci potrdili, da je pobjo poljskih ujetnikov odredil Stalin. Oktobra 1990 se je Gorbačov u-

radno opravičil Poljski za katinske poboje, ki jih je po naročilu najvišjega sovjetskega vodstva izvršila varnostna služba NKVD. Boris Jelcin je končno iz arhivov potegnil Stalinov ukaz za pobjo vseh poljskih ujetnikov.

Leta 2004 so najvišji predstavniki ruske vlade zagotovili poljskemu predsedniku Kvašnjevskemu med njegovim obiskom v Moskvi, da bodo Poljski posredovali vse razpoložljive podatke o pobojih pri Katinu. Ali bo vnovična tragedija, povezana s Katinom, po 70 letih za vselej spravila Poljsko in Rusijo?

Na osnovi dogovora Ribbentrop-Molotov je Sovjetska zveza leta 1939 vojaško zasedla vzhodni, pretežno beloruski in ukrajinski del Poljske. Po vojni je Poljska ti dve območji morala prepustiti Sovjetski zvezi. Danes pripadata samostojni državi Belorusiji in Ukrajini. Poljska je v zadnji vojni izgubila okrog pet milijonov ljudi, med temi dva milijona Židov. Sovjetska tajna policija je med vojno izvedla množične poboje tudi v Belorusiji. Enega takih je izvršila v gozdu Kurapati pri Minsku, kjer so domači prebivalci lahko postavili prvi križ šele pred 21 leti. Sovjetske oblasti niso tega pobja nikdar priznale, temveč so ga enostavno pripisovale nacistom.

Prikrivanje Katina pa je najbolj prišlo do izraza s postavitvijo spominskega parka vsem padlim beloruskim državljanom pod nacistično zasedbo v vasi Hatin. Res je, da so to vas požgali nacisti, vendar so jo sovjetske oblasti izbrale za kraj spomina na nacistična grozodejstva predvsem z namenom, da bi navzven prikriale Katin, ker zveni in se piše podobno kot Hatin.

Alojz Tul

Deželni svetnik SSK I. Gabrovec je pozval R. Molinaro

Slovenski psihologi naj spet opravljajo delo v šoli

Deželna vlada naj zagotovi nadaljevanje službe šolskega in poklicnega orientiranja v slovenskem jeziku za naše šole na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji. O problemu je v avli deželnega sveta spregovoril Igor Gabrovec, ki je v sklopu vprašanj s takojšnjim odgovorom pristojnega deželnega odbornika

Robertu Molinaro pozval, naj takoj ukrepa. Z upokojitvijo dr. Zdenke Prebil poleti leta 2007 se je služba nadaljevala le na osnovi začasnih pogodb z dvema psihologinjama, ki sta si sledili v zadnjih treh letih. "Aprila je zapadla zadnja pogodba, ki jo pristojna deželna služba ni več obnovila, kar je odprlo hudo vrzel ravno v

Na dnu...

ČE EVRO NE BO FUNKCIONIRAL, IMAM ZA VSAK SLUČAJ POD POVŠTROM ŠE KAKŠNO KRONO FRANCA JOŽEFA!

Povejmo na glas

Kriza in stroški za oboroževanje

Ob krizi, ki pri nas traja že skoraj dve leti in nas preseneča z vedno novimi obrazy, se je umestno vprašati, koliko razviti svet stanejo najrazličnejši vojaški posegi oziroma oboroževanje nasploh. Pomenljivo je, da zlepa ni mogoče zaslediti preverjanja, ali ni vsaj delni krivec za sedanje ekonomske in finančne težave cela vrsta mirovno-vojaških ali kar vojnihih akcij, ki seveda jemljejo iz državnih blagaj. Občasno objavljeni uradni podatki, še posebej za vojaško navzočnost v Perzijskem zalivu, dajo namreč misliti. Vojno ali mirovno-vojaško delovanje, ki že sedem let traja v Iraku, samo Združene države Amerike stane več kot sto milijard ameriških dolarjev letno, do zdaj torej sedemsto milijard. Tudi uradni podatek o stroških za Afganistan je več kot zgovoren: tu Nato usposablja domačo vojsko, ki bo naslednje leto štela sosedemdeset tisoč mož, pri čemer doseganje tega cilja velja eno milijardo ameriških dolarjev na mesec. Javnosti v bistvu neznan nevladna organizacija v Italiji trdi, da prisotnost italijanskih vojakov v Afganistanu terja tri milijone evrov na dan, in če pogledamo vsa ta leta nazaj, bi s tem denarjem v tamkajšnjih razmerah zgradili vsaj sto bolnišnic in tisoč majhnih šol - tukajšnjega humanitarnega namiga ni resno komentiral nihče. Nadalje je Italija v letu 2009 izvozila za skoraj pet milijard evrov orožja ali kar 60% več kot leto poprej, kar pomeni, da oboroževanje zahteva ogromno in se celo povečuje. In ne na-

zadnje države Evropske unije skupno namenjaajo oboroževanju preko tristo milijard evrov letno, saj se vsaka država vojaško opremlja kot prej, vsaka v misli nase, ker se ni strnjene in zato cenejše evropske obrambe. Iz vseh teh podatkov izhaja, da so stroški oboroževanja zelo visoki in slej ko prej res predstavljajo dokazljiv delež tistega, zaradi česar smo še posebej v razvitem svetu zabredli v krizo, iz katere ne bomo tako hitro splavali. Ob tem se ni mogoče iznebiti občutka, da bi bili tozadevni stroški lahko bistveno nižji in da to preprečuje prese- netljivo zakoreninjena miselnost, da je za "obrambo" denar pač treba dati. Nikoli menda nismo toliko varni, da bi bili brez skrbi in da se ne bi mogli zavarovati še bolj. Človek se vprašuje, zavarovati pred kom? Kdo nas ogroža? Terorizem, ki deluje na popolnoma drugi ravni, na kateri so siceršnja orožja v veliki meri brez moči? Kakšna druga velsila? Pri tem pomislimo na Kitajsko, ki pa nas spodkopava ekonomsko, z visoko gospodarsko rastjo in poceni delovno silo. Lahko da se oborožujemo v mislih na prihodnost, ko bodo nastopile nevarnosti, ki jih danes še ni? Orožje potrebujemo za vzdrževanje notranje varnosti? Gotovo ne v tolikšni meri, kolikor se oborožujemo. Z eno besedo: ni prepričljivega odgovora, zakaj stroškov za oboroževanje temeljito ne zmanjšamo. Preveliko nezaupanje in strah pred drugimi nista koristna smerokaza, prav tako ne želja, da bi druge nadvladali s silo.

Janez Povše

POGOVOR Rafko Dolhar

“Sedanji položaj je sad 40-letne povojne zgodovine”

Zadnja seja izvršnega odbora SKGZ (tako smo brali v Pd 27. 4.) je bila v celoti posvečena slovenski narodni skupnosti v Trstu, odnosom SKGZ/SSO, financiranju manjšine, združevanju organizacij, enotnemu zastopstvu ipd. Vsa razprava se zdi naperjena proti stranki SSK in SSO-ju, ki da zavračata sodelovanje in združevanje, ki ga ponuja SKGZ.

Poročilu s seje so sledili še drugi članki in zapisi v Pd, vsi uglaseni na podobno tematično. Da bi osvetlili te probleme tudi z drugega zornega kota, smo sklenili v nekaj intervjujih posvetiti pozornost odnosom SKGZ/SSO v preteklosti in danes. Vprašanja so za vse intervjuvance podobna. Prvi odgovarja dr. Rafko Dolhar.

Foto IG

Vi ste bili dolga leta vodilni in vidni član SSK, ste tudi vidni predstavnik kulturnega in družbenega življenja v naši skupnosti. Dolgo let ste sodelovali v nekdanji Enotni delegaciji, bili ste pri številnih pogajanjih, zavzemali ste tudi pomembne funkcije v nekaterih skupnih ustanovah (predsednik SSG). Razmere torej poznate zelo dobro, zato bi vam postavili nekaj vprašanj v zvezi s problemi in očitki, ki jih na naše organizacije naslavlja SKGZ.

SKGZ trdi, da bi bilo treba finančna sredstva in podpore, ki jih prejema naša skupnost iz javnih sredstev, deliti drugače. Trdi, da delitev, kot se je

uveljavila po letu 1990, ni pravična. SKGZ tudi trdi, da ima v svojih organizacijah več zaposlenih. Kaj mislite o tem?

Osnovna ugotovitev: sedanji položaj je sad štiridesetletne povoj-

stavlja toliko uslužbencev kot SKGZ. SKGZ ima od nekdaj veliko uslužbencev, ker si jih je na račun tedanje nepravilne razdelitve prispevkov (oni vse, mi nič) lahko tudi privoščila. To je sedaj

odkrito rečeno njihov problem. Tudi pojmi, kot so kilometrina in dnevnic, so nam nepoznani, saj smo te stroške največkrat krili iz lastnega žepa. Na srečo ima SSO v svoji sredi tudi nekaj delavnih upokoencev, ki namesto da bi doma vrtikali, pomagajo pri delovanju marsikaterih manjšinskih struktur.

SKGZ govori o težavah, ki jih ima s kulturnimi domovi in z njihovim vzdrževanjem. Kaj pa druge nepremičnine? Kako je sploh z vprašanjem družbene imovine, ali

še obstaja? O tem se je včasih govorilo na tako imenovanem drugem tiru – kaj je ta drugi tir?

Z nepremičninami imamo vsi težave. Razlika je v tem, da so kulturni domovi, ki jih je gradila SKGZ, ponekod kot dvojček že obstoječim s pomočjo sredstev iz matice. Naši Marijini domovi in podobni pa so bili zgrajeni s skromnimi prispevki družbenih in darovalcev itd. Vsekakor ta problem obstaja in ga bo vsak lastnik moral rešiti po lastni uvidevnosti. Verjetno je mogoče tam, kjer sta dvojčka, skupno upravljati enega in drugega odložit. To je gotovo skupen pro-

ble. Obstaja pa seveda tudi t. i. družbena lastnina, ki jo je doslej vedno po mili volji upravljala le SKGZ (glej Kulturni dom v Trstu, ki ga je italijanska država darovala celotni manjšini, dejansko pa ga upravlja družba Dom, da o nekdanji slovenski banki sploh ne govorimo). Seveda je postavka Kulturni dom pasivna, obstaja pa tudi druga neravno pasivna imovina, ki jo je doslej upravljala samo SKGZ. O tem vprašanju se je seveda govorilo na drugem tiru, po katerem pa nismo nikamor prišli, dokler SKGZ ni hotela o družbeni imovini kot skupni lastnini ničesar slišati. Nešteto sem na t. i. enotnih delegacijah brezuspešno načel ta problem. Če me spomin ne vara, naj bi še vedno Kulturni dom upravljala začasni upravni odbor, katerega predsednik je bil nekoč pokojni odvetnik Tončič.

Kaj se vam zdi predlog o združitvi časopisov Dom in Novi Matajur, ki izhajata v Benečiji? Ali bi ju bilo res pamet-

no združiti? Kaj bi lahko še združili? In skupne ustanove: ali niso te že v glavnem združene? Kakšne izkušnje imate o tem?

Časopisa v Benečiji. Dva tednika, to je očitno predimenzioniran luksuz, ki gotovo nima naravnih življenjskih pogojev. Včasih je bil Matajur, nato Novi Matajur samo enoglasen, zato je tudi druga stran začutila potrebo po svojem glasu. Tudi danes sta tednika zelo različna po obliki, vsebini in politični liniji. Obstajata bosta, dokler bo od nekdaj prišla podpora za njihovo vzdrževanje, kajti ne eden ne drugi ne more preživeti sam. Združitev je možna samo ob združitvi uredniških odborov in zato omejitvi osebja. Osnovne manjšinske infrastrukture so že združene – Gledališče, Glasbena matica, Narodna in študijska knjižnica, Slori. Tu ni več kaj združevati. Vprašanje je, kakšen pomen imata dve glasbeni soli v Gorici. Ena je samo goriska, druga pa je deželna ali, bolje, podružnica tržaške. Vprašanje zase je, ali in koliko bi v primeru njune združitve prihranili.

SSG je kislo jabolko, v katerega si nihče ne upa javno ugrizniti in povedati, kaj misli. Tudi to je struktura, ki je nastala v drugačnih časih in torej v drugačnih razmerah, ob izdatni podpori matice. Resnica je, da si gleda-

lišča s takim statutom, kot je bil nekoč odobren in je še danes v veljavi, in tako strukturo, kot jo ima, manjšina danes ne more privoščiti. To je isto, kot če bi hotela manjšina imeti svojo letalsko družbo. Ne smemo se slepiti. Število obiskovalcev iz raznih razlogov upada in nikogar ne moremo prisiliti, da samo iz narodne zavesti obiskuje neko ustanovo. Vsekakor pa nikoli ne bo mogoče z abonenti vzdrževati take ustanove. Ni rečeno, da moramo SSG po vsej sili v sedanji obliki držati pri življenju z umetnim dihanjem.

Ali je Primorski dnevnik skupen projekt?

Primorski dnevnik je problem zase. Manjšina ga potrebuje, ker se je nanj navadila. Resnici na ljubo na Tržaškem veliko bolj kot na Gorškem. Ali je dnevnik glasilo enako pozorno do vseh članov manjšine, je drugo vprašanje. Uredniška politika se vedno ni do vseh njenih manjšinskih komponent enako pravična. Da je današnji dnevnik potomec Partizanskega, za to ni nobenega opravičila. Tu bi moral biti na delu skupni razširjen uredniški odbor ali odbor modrecev, ki bi skrbeli za uravnoteženo pisanje. Seveda ne v obliki vsakodnevnega oblikovanja, temveč vsaj tedenskega pregleda in obravnavanja vsebine časopisa.

Zadovoljstvo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

Končno na voljo obrazec za davčne prijave 730/2010 tudi v slovenščini

Kliknemo <http://www.agenziaentrate.gov.it/it/wwcm/connect/Nsi/Strumenti/Modulistica/Modulistica+bilingue/Modulistica+in+lingua+slovena/Obrazec+730-2010+Modello+730-2010/> Bolje pozno kot nikoli. Nekako tako bi lahko komentirali dejstvo, da je obrazec za prijavo osebnih dohodkov 730/2010 z vsemi povezanimi dokumenti končno na voljo tudi v slovensko-italijanski različici. Kot znano,

zadnje dni maja zapade termin za prijavo, vse do sedaj pa so bili slovensko-dvojezični obrazci nedosegljivi. To je izzvalo upravičen protest vseh slovenskih davkoplačevalcev, ki so se doslej posluževali pomembne pravice in so zaradi pomanjkanja priložnosti dvojezičnih obrazcev kar nekaj tednov odpovedovali sestanke s komercialistom oz. davčnim svetovalcem. Pred nekaj dnevi je deželno ravnanje Agencije za prihodke,

ki ga vodi Paola Muratori, deželnemu svetniku Slovenske skupnosti Igorju Gabrovcu, ki je opozoril na pomanjkanje obrazcev, sporočilo, da je prišlo do zamud, in hkrati zagotovilo, da bodo dvojezični dokumenti na voljo že v kratkem. To se je na poslednji zgodilo. “Sedaj je na nas, da se pravice tudi poslužimo, kajti brez uresničitve tega malenkostnega pogoja ne bo šlo...”, pravi deželni svetnik Gabrovce.

Osebnopričevanje

Obletnice in spomini

Konec aprila prinaša vrsto obletnic v zvezi s časom med obema vojnama, ki ga je pri nas zaznamovalo fašistično nasilje.

Ne gre za to, da bi bolešno obnavljali grozote, ki smo jih doživeli, temveč za to, da bi ob spomini nanje bolj cenili vrednote, katerih nas je to nasilje oropalo.

V medijih, zlasti v radijskih in televizijskih oddajah ter ob vsakovrstnih člankih v časopisih in revijah, zasledimo številna imena krajev in ljudi, ki bodo ostali za vedno zapisani v slovenski zgodovini. Tak kraj je Villa Triste v ulici Bellosguardo v Trstu. Pozneje je bila stavba porušena in danes spominja nanjo samo še plošča.

V Villo Triste je zloglasni inšpektor Gaetano Collotti vozil kamione slovenskih ljudi, zajetih po deželi in obsojenih na nečloveško mučenje, ki ga je opravljal kot nekaj povsem normalnega in vsakdanjega. Njegovega mučenja nekateri sploh niso preživeli.

Kdor se je tako ali drugače čudežno rešil, je bil potem poslan v kako taborišče. Eno takih taborišč je bilo v Zagreju pri Gradiški.

V tem taborišču ob Soči smo naše drage enkrat na teden lahko obiskovali. Nas otroke so celo pustili, da smo šli v notranjost nekdanje tovarne, kjer je bil v prvem nadstropju en sam mrzel prostor s kakimi štiridesetimi posteljami. Tam nagnetene nesrečneže je vsak teden obiskoval plemeniti jezuit Janez Jauh, ki je nosil iz Go-

železniški postaji in od tam v Zagreju.

Mnoge jetnike so iz tega taborišča pošiljali drugam, tudi v uničevalne nemške lagerje. Mnogi se niso več vrnili. Povojna občinska uprava v Zagreju je postavila pred taboriščno stavbo spomenik z verzi Ljubke Šorli, ki je bila tudi sama tam zaprta od aprila do septembra 1943: **Skoz trpljenje nas žlahtni usoda / Ena vera je, en klic: Svoboda!**

Nekatere jetnike so pozneje zapirali še v druge ječe in taborišča,

Čez čas so jetnike začeli premeščati proti severu in so tako spoznali skoraj vse zapore na polotoku. Tu so nekatere spravili v tržaško ječo “pri jezuitih”, ki je bila znana po svoji krutosti. Nekatere jetnike so pozneje namestili drugje, npr. v Zagreju in na Koštanjevi.

Takratne razmere v taboriščih in ječah je preučila in opisala zgodovinarica Slavica Plahuta v delu Pomožni ženski zapor na Koštanjevi (Nova Gorica 2007). Iz njene objave navajamo tudi dve fotografiji: Collottijevo tolpo in Villo Triste.

To obdobje primorske zgodovine bi morali poznati vsi, tudi rojaki v matični domovini, ki o njem vedo malo ali nič. V nekaterih zgodovinskih knjigah se fašistična strahovlada sicer omenja, nista pa v njih dovolj poudarjeni trpljenje in

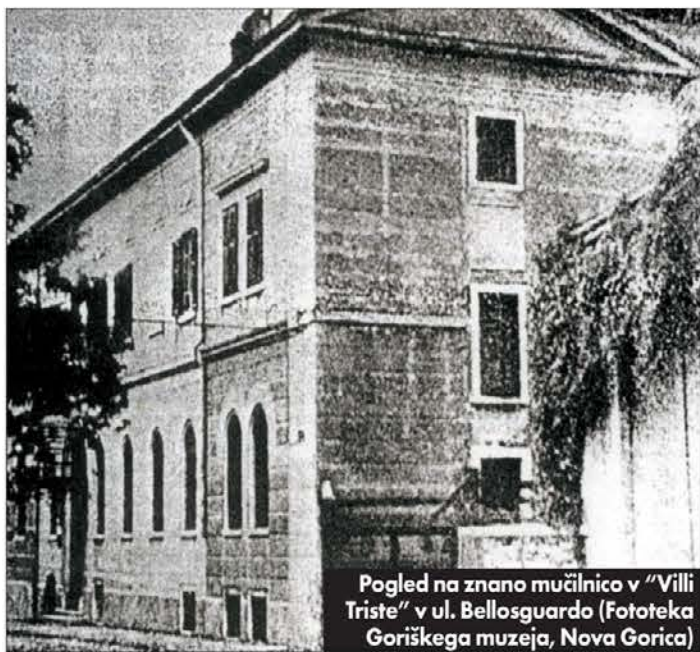
Collottijeva tolpa, ki je mučila prisilne osvobodilnega gibanja tudi po kapitulaciji italijanske vojske, fotografirana januarja 1945 (Fototeka Goriškega muzeja, Nova Gorica)

rice velikanske vreče z najrazličnejšim blagom in jih potem skupaj s kovčki vlekli proti goriški

npr. v južno Italijo, kjer so bile med drugimi znane ječe in taborišča v krajih Fraschette in Alatri.

mučenje tako velikega števila slovenskih ljudi. Obletnice in spomini na tiste strašne čase so tesno

Pogled na znano mučilnico v “Villo Triste” v ul. Bellosguardo (Fototeka Goriškega muzeja, Nova Gorica)

povezani z že imenovanim Gaetanom Collottijem (*glej že navedeno knjigo Slavice Plahuta). O njegovi krutosti pričajo med drugim tudi otroški spomini. Neke noči je pridiral z več kamioni pred našo gorško hišo, preskočil ograjo, vdril v stanovanje, odpeljal mamo in našo pomočnico Cilko ter pustil Andreja in mene v strahu in grozi. Z bratom sva ostala v zapuščeni domu tri dni čisto sama. Po posredovanju goriškega nadškofa Carla Margottija naju je prišel rešiti stric Joško Bratuž in naju odpeljal na svoj dom. Pri Bratuževih sva ostala več mesecev, dokler mame niso izpuštili iz ječe.

V zvezi s Collottijem ni mogoče

spregledati dejstva, da so mu po vojni nameravali podeliti posmrtno priznanje, vendar so to preprečili ogorčeni protesti anti-fašistov in demokratov. Na begu proti Furlaniji so ga umorili partizani.

Italijanski fašisti in še posebej taki zločinci, kakršen je bil Gaetano Collotti, bi morali biti natančneje obravnavani v zgodovinskih delih, tudi v zgodovinskih učbenikih.

Kljub raznim pomislekom in morebitnim kritičnim ocenam je treba priznati, da so nam ti časi utrdili zavest in pokončnost, ki sta zlasti za pripadnike manjšine zelo pomembni.

Lojzka Bratuž

SLOVENSKI EVHARISTIČNI KONGRES Uvodna beseda nadškofa Antona Stresa

Trije temeljni poudarki v pričakovanju na SEK

“Čez dober mesec dni, v nedeljo, 13. junija, bomo slovenski katoličani v Celju obhajali t. i. evharistični kongres. Ta dogodek bi lahko imenovali tudi drugače, npr. evharistično slavlje ali evharistični shod, kar beseda kongres dobesedno tudi pomeni. To slavlje je eden od tistih dogodkov, ki jih občasno prirejamo na nacionalni ravni. Zadnje podobno srečanje je bil Slovenski pastoralni dan pred dvema letoma, ki smo ga prav tako praznovali na stadionu v Celju, še prej je bilo podobno množično sodelovanje vernikov izraženo ob obeh obiskih papeža Janeza Pavla II.

S pogledom na ta dogodek bi rad poudaril tri temeljne misli, za katere želim, da bi nam jih ta dogodek še močneje vtisnil v zavest. Prva misel je namenjena neprimerljivemu in nenadomestljivemu mestu, ki ga ima v življenju vernega človeka nedeljsko srečanje z brati in sestrami ob Jezusovem oltarju. Nedeljska sv. maša je dogodek v tednu, ki ga katoličan čisto preprosto ne izpusti, če hoče ostati katoličan. Druga misel, ki izhaja iz prve, je misijonska zavzetost vsakega kristjana. Želim, da bi vsak član našega krščanskega občestva postal še bolj dejaven in da bi našel v poslanstvu Cerkve tudi

svoje mesto in dejavno vlogo. Tretja vrednota, ki jo bomo posebej poudarili in se bo na-

daljevala še prihodnje pastoralno leto, pa je dejavna krščanska ljubezen. Ta vključuje dobrodelnost in solidarnost ter prizadevanje za pravično družbo med nami. V teh treh temeljnih vsebinah prepoznavam glavne poudarke, ki jih želimo dati evharističnemu kongresu. Verjamem, da bo to srečanje zelo koristno ne samo za člane katoliške Cerkve in naših krščanskih občeštev, temveč da bo dobro tudi za celotno družbo. Hkrati pa lahko danes tudi uradno sporočim, da papež Benedikt XVI. na to našo slovesnost pošilja svojega poseb-

nega odposlanca. To bo njegov prvi sodelavec, državni tajnik kardinal Tarcisio Bertone. Če bi primerjali papeža predsedniku države, potem je kardinal državni tajnik nekaj podobnega kakor predsednik vlade ali še več. To dejstvo, da papež pošilja v Slovenijo kot papeževga legata drugega moža katoliške Cerkve kardinala državnega tajnika, je znamenje papežev izjemne pozornosti. Vabim vse, da na to lepo znamenje povezanosti svetega očeta z našim narodom tudi mi odgovorimo z ustrežno pozornostjo, ki naj se

pokaže v samem dogajanju na stadionu v Celju, pa tudi v srečanjih in pogovorih kardinala državnega tajnika pred slovesnostjo v Celju ali po njej.”

Msgr. dr. Anton Stres,
ljubljski nadškof metropolit
predsednik SSK

Slovenski evharistični kongres v Celju Papežev predstavnik bo kardinal Bertone

Na Slovenskem evharističnem kongresu, ki bo 13. junija v Celju, bo papeža Benedikta XVI. zastopal vatikanski državni sekretar Tarcisio Bertone. To je znamenje papežev izjemne pozornosti. To je na predstavitvi priprav na kongres poudaril ljubljanski nadškof metropolit Anton Stres. Geslo kongresa je Evharistija - božji dar za življenje, trije temeljni poudarki kongresa pa bodo pomen nedeljske svete maše za vsakega vernika, vključenost in sodelovanje vsakega vernika ter solidarnost. Kot je pojasnil ljubljanski nadškof, bo leto po evharističnem kongresu v Cerkvi na Slovenskem posvečeno prav solidarnosti in pravični družbi, saj je to pomembno za celotno družbo.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, prav na tem srečanju naj bi med drugim predvidoma potekala slovesna razglasitev blaženega mučenca Lojzeta Grozdeta. Dekret o mučeništvu je papež potrdil sredi marca. Datum slavnostne razglasitve morajo v Rimu še potrditi, a novomeški škof Andrej Glavan pravi, da bo to skoraj z gotovostjo takrat.

Na kongresu pričakujejo okoli 25.000 ljudi, kar predstavlja velik organizacijski zalogaj, je poudaril odgovorni za logistično plat kongresa Jure Levart. V priprave so vključene vse službe, tudi policija in gasilci, zagotovili so že parkirna mesta za več kot 100 avtobusov. Dolej se je za pomoč pri pripravi prijavilo že več kot 350 prostovoljcev.

Ker pričakujejo veliko gnečo, ljudem priporočajo, naj na prireditve

ne prihajajo z osebnimi avtomobili, ampak naj se raje poslužujejo javnih prevozov. Po besedah Levarta imajo prijavljenih že devet vlakov. Udeležencem bodo na dan kongresa prostovoljci delili vodo, pokrivala ter pelerine za primer slabega vremena.

Na prireditvi bodo poskrbeli tudi za invalide. Kot je pojasnil Levart, so zanje predvideli poseben parkirni prostor v bližini mesta dogodka,

na prizorišču pa so jim namenili tudi poseben prostor v parterju. Slovenski evharistični kongres pa ne bo le enodnevni dogodek, je poudaril vodja odbora za mlade Gregor Kumej.

Dogajanje se bo začelo že tri nedelje pred samim kongresom. Potekalo bo romanje milostne Marijine podobe z Brezji, ki bo večer pred kongresom prispela v Celje. Mladi bodo vso noč pred kongresom bedeli ob podobi, zjutraj bodo podobno prenesli na stadion Arena Petrol, kjer bo že od 9. ure dalje potekal spremljevalni program.

Spomini, prepleteni s sedanjimi dogodki Spomladansko cvetje

Čisto slučajno sem srečal neko našo pomembno damo. Še preden sem jo pozdravil, me je nagovorila: “Ste videli, da Berlusconi sme k obhajilu, čeprav je zapustil že drugo ženo?” “Veste, kaj, vidi se, da nekateri nimajo kaj pisati, pa pišejo te štorije! Končno pa, saj lahko berete, kako so se na to novico odzvali ločenci in ponovno civilno poročeni, zlasti tisti, ki ne morejo cerkvenopravno urediti svojega zakona v Avstriji, Nemčiji pa tudi v Franciji. Lisjaki ostajajo lisjaki, pa jih dajte, kamor hočete!” sem ji odgovoril in jo povabil na sladoled. Ona pa se ni dala kar tako in je nadaljevala: “Seveda, po takšni logiki naj bi vsi tako ali drugače skakali preko plotov, se pokesali, sedli v prvo klop v cerkvi, šli k obhajilu, potem pa zopet nadaljevali s sladkostmi tega življenja. Učite tudi vi tako?” Bil sem tiho, jo prijel pod pazduho in odvrlel v slaščičarno, kjer sva skupaj lizala sladoled, nadaljevanje tega pogovora pa pustila za lepše čase...

V soboto, 24. aprila, pa me je prizadel v Primorskem dnevniku naslov z mastnimi črkami: “Zavoljo Kristusovih ran naj pogine vsak partizan”. Avtorica je opisala dogodek, ki se je zgodil v Trstu leta 1945. Takole pravi: “Spominjam se mladega fanta, Petra iz Gorice, ki nas je stražil z mitraljezom... V spalni sobi je Peter na steno obesil ogromno podob svetnikov, Jezusa in Matere Božje, pod njimi pa je kraljeval napis: Zavoljo Kristusovih ran naj pogine vsak partizan”.

Nimam nič proti članku kot tudi ne proti avtorici, ki ga je napisala. Res ne vem, zakaj so morali prav ta citat dati v naslov. Mislite, da je to dobro? Kot ni bilo najbolje, da se ni nihče obregnil ob to! Očitno drugim takšen naslov “ni šel v nos” ali pa članka niso prebrali,

pa ga bodo morda prebrali sedaj? Lahko pa tudi tiste, ki bi jih to moralo skrbeti, ne briga nič, ker je tako najbolje...

Ob tem dogodku sem se spomnil na nekaj podobnega, kar se je dogodilo meni v času, ko sem “skupaj zlagal črke”, prav tako leta 1945. Nekega dne sem ves vesel pritekel domov k mami in jo vprašal: “Mama, kaj je kurba?” Poberi se, danes bo brez kosila! Pogledala, zgrabila za lase, oklofutala in zakričala: “Mulc, da mi nikdar več ne govoriš tako grdo!” Poberi se, danes bo brez kosila! Pocvimal sem jo za hišo in čakal, da se nevihta poleže. Na eni od hiš se je ponoči pojavil pod veliko svezdo napis: “Smrt farovski kurbam!” Spodaj pa je bil narisana še srp s kladivom.

Oba primera napisov sta resnična in za oboja lahko sklepamo, da sta “proizvod” nekih skrajnežev ali, kot pravimo, političnih prenapetosti. Prav bi bilo in tudi modro, če bi takšne dogodke čim manj obujali, kaj šele jih vlačili na naslovnice po časopisih. Če želimo neko skupno sožitje, ki naj bi bilo med nami, potem je vsekakor treba urednike in novinarje, ki s takšnim početjem podžigajo razdor, opomniti, naj bi tega ne delali več. Ne gre tu za kak kazenski pregon, ampak za pošten pogovor, zakaj se to dogaja še danes, ko se vsi trudimo, da bi živeli v medsebojni slogi in prijateljstvu. Ob takšnih dogodkih pa lahko sklepamo, da nekateri namerno iščejo priložnost, da netijo sovraštvo in razdor.

Ko sva o tem modrovala s stiškim opatom p. Janezom, me je ta “potrošal”: “Sv. Benedikt je med drugim tudi zapisal: ‘Opat naj pri vodenju samostana upošteva, da osel ne bo nikoli konj’”. Modrost, ki velja tudi za naše zamejstvo in ne potrebuje komentarja!

Ambrož Kodelja

Benedikt XVI. ob 44. svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja (3)

“Duhovnik in pastoralna v digitalnem svetu: novi mediji v službi Besede”

Vlanski poslanici sem spodbudil voditelje komunikacijskih procesov, naj spodbujajo kulturo spoštovanja do dostojanstva in vrednosti človeške osebe. To je ena izmed poti, po katerih je Cerkve poklicana izvajati diakonijo kulture na sodobni digitalni celini. Z evangelijem v roki in v srcu je potrebno poudariti, da je potrebno še naprej pripravljati poti, ki vodijo do Božje besede, ne da bi pri tem zanemarili posebno pozornost do tistih, ki iščejo, ampak jo obujati kot prvi korak evangelizacije. Pastoralna digitalnega sveta je poklicana upošte-

vati tudi vse, ki ne verujejo, so nezaupljivi in imajo v srcu željo po absolutnem in trajnih resnicah, saj novi mediji omogočajo navezovanje stikov z verniki vseh verstev, z neverujočimi in ljudmi drugih kultur. Kakor si je prerok Izaija predstavljal hišo molitve za vsa ljudstva (prim. Iz 56,7), ali bi bilo morda mogoče razmišljati o tem, da bi splet nudil prostor – kakor je bilo dvorišče poganov v jeruzalemskem templju – tudi tistim, za katere je Bog še vedno neznanec?

Razvoj novih tehnologij in v splošnem ves digitalni svet predstavlja veliko bogastvo za vse

človeštvo skupaj in za posameznega človeka ter spodbudo za soočanje in dialog. Prav tako pa se kaže tudi kot možnost za vernike. Nobena pot namreč ne more biti zaprta tistemu, ki si v imenu vstalega Kristusa prizadeva za vedno večjo bližino človeku. Novi mediji zato predvsem duhovnikom nudijo vedno nove in pastoralno neomejene možnosti, ki jih spodbujajo k vrednotenju vesoljne razsežnosti Cerkve, za širšo in bolj konkretno komunikacijo; pričevanju v današnjem svetu za vedno novo življenje, ki se rojeva iz poslušanja Jezusovega evangelija, večnega Sina, ki je

prišel med nas, da nas reši. Ne smemo pozabiti, da plodovitost duhovniške službe izvira predvsem iz Kristusa, s katerim se srečujemo in ga poslušamo v molitvi, oznanjamo s pridiganjem in življenjskim pričevanjem, spoznavamo, ljubimo in slavimo v zakramentih, zlasti svete evharistije in sprave.

Vam, dragi duhovniki, ponavljam povabilo, da bi modro doumeli edinstvene priložnosti, ki jih nudi moderna komunikacija. Gospod naj vas napravi za zavzete oznanjevalce vesele vesti tudi na novi agora, ki jo sestavljajo komunikacijska sredstva.

S temi željami kličem na vas varstvo Božje Matere in svetega arškega župnika in z veseljem vsakemu izmed vas podeljujem apostolski blagoslov.

/konec

BOJNA OPREMA (4. del)

Prizor na starogrški vazi prikazuje, kako bojevnika pred bitko igrata damo: sedeča na robu vsak svojega stolčka in z obutimi nogami v položaju za naskok, da ob znaku trobente poletita kakor puščica z napetega loka.

Obutev spada k najnujnejši opremljivosti apostolov: “Naročil jim je, naj ne jemljejo na pot nič drugega kakor le palico, ne kruha ne torbe ne denarja v pasu; ampak naj imajo sandale na nogah in naj ne oblačijo dveh oblek” (Mr 6,8-9). Usmiljeni oče je izgubljenemu sinu, ki se je vrnil, takoj dal tudi čevlje na noge: “Oče pa je velel svojim služabnikom: ‘Brž prinesite najboljše oblačilo in ga oblecite in dajte mu prstan na roko in čevlje na noge!’” (Lk 15,22).

4. K vsemu vzemite ščit vere (tón thyreón tés písteos): Pomeni: ne s svojim znanjem in svojo modrostjo, temveč z vero in v varstvu Gospodovem, v senci njegovih peruti! Vera je v delovanju z Gospodom: človek naj dela z Gospodom, kajti tudi Gospod dela s človekom! Tako govori tudi napis na velikem svečniku pred parlamentom v Jeruzalemu: “Ne z močjo in ne s silo, temveč z mojim duhom, govori Gospod nad

vojskami!” (Zah 4,6). Tako je Zerubabel ponovno sezidal templj in tako izvoljeno ljudstvo še vedno zida svojo prihodnost.

Vidno nasprotje vseh svetopisemskih vernikov je omahljivi kralj Ahaz, ki zavrača Izaijevo ponudbo: “Ne bom prosil ne preizkušal Gospoda!” (Iz 7,12). Vzorec svetopisemskega vernika pa je Abraham, ki je Gospodu verjel in se mu je to štelo v pravičnost (1 Mz 15,6), in za njim prerok Habakuk na svoji opazovalnici: “Glej, če odpade, njegova duša v njem ne bo ugajala, pravični pa bo v svoji veri živeli” (Hab 2,4; Rim 1,17). Ščit je znamenje Božje pomoči, zato psalmist prosi Gospoda: “Zgrabi ščit in kopje, vzdigni se in mi pomagaj!” (Ps 35,2). Svetopisemski verniki so zmogli, ker so računali na Gospoda: Ko so ga učenci vprašali, zakaj

niso mogli izgnati hudega duha, jim je razložil: “Zato, ker imate premalo vere!” (Mt 17,20).

“Če bi imeli vero kakor gorčično zrno, bi rekli tej gori: ‘Prestavi se od tod tja!’ in se bo prestavila in nič vam ne bo nemogoče” (Mt 17,20).

Pa tudi Kristus je za svoje čudeže zahteval vero: “Ko je Jezus videl njihovo vero, je rekel hromemu: ‘Zaupaj, sin, tvoji grehi so odpuščeni!’” (Mt 9,2). Dva slepa je vprašal: “Ali verujeta, da morem to storiti?” Ko sta pritrdila, jima je rekel: “Zgodi se vama po vajini veri!” (Mt 9,29). Izredno je pohvalil mater Kananejko, ki ga je prosila za hčerko: “Žena, kako velika je tvoja vera!” (Mt 15,28).

Kako tesna je povezava med vero in pravičnostjo, je razvidno iz Kristusovega vprašanja, ki stoji na koncu prilike o ubogi vdovi in prevzet-

nem sodniku: “Kadar pride Sin človekov, ali bo našel vero na zemlji?” (Lk 18,8). Zato je še kako na mestu tolažba apostola Jakoba: “V zgolj veselje, si štejte, bratje moji, če pridete v razne preizkušnje, ker veste, da preizkušnja vaše vere rodi stanovitnost” (Jak 1,2).

5. Vzemite tudi čelado rešitve (tén perikefaláfan tou soteríou): V NZ sta za rešitev dve besedi: hé sotería in tó soteríon. Tu imamo ‘soteríon’, ki se nahaja samo štirikrat in vedno pomeni rešitev, ki prihaja od Gospoda. Starček Simeon se z Detetom v naročju zahvaljuje: “Zakaj moje oči so videle tvoje zveličanje, ki si ga pripravil pred obličjem vseh narodov” (Lk 2,30-31).

Janez Krstnik oznanja krst spreobrnjenja in kliče: “In vse človeštvo bo videlo Božje zveličanje!” (Lk 3,6). Apostol Pavel grozi v Rimu tistim judom, ki mu ne verjamejo, in pravi: “Vedite torej, da je bilo to zveličanje Božje poslano poganom: in ti bodo poslušali” (Apd 28,28).

Z besedo ‘sotería’ pa apostol Pavel povezuje čelado v pismu Tesaloničanom: “Mi pa, ki smo otroci dneva, bodimo trezni ter si nadenimo oklep vere in ljubezni in za čelado upanje zveličanja” (1 Tes 5,8).

SZSO Skavtske obljube v Jamljah

“Pri svoji časti obljubljam...”

V Jamljah je bilo v nedeljo, 9. maja, zelo živahno. Že zjutraj se je zbralo lepo število skavtov in skavtinj iz Gorice ter Doberdoba. Kljub napovedi grdega vremena jim je vseeno uspelo izpeljati ves načrtani program, čeprav niso bili na travniku v bližini Doberdoba, na katerem so sprva nameravali preživeti dan obljub. Društvo Kremenjak jih je prijazno imelo v gosteh v okolici svojih prostorov.

Izvidniki in vodnice (otroci, od enajstih do petnajstih let) so jutro posvetili razmišljanju o svetem Juriju. Razdelili so se v skupine. Vsaka je morala uprizoriti od-

lomke iz življenjepisa sv. Jurija, zavetnika skavtov. Nato so se igrali tipične skavtske igre, kot je npr. roverček. Najmlajši, volčiči in volkuljice, so se sprehodili po kraških gmajnah in jutro preživeli tako, da so se igrali.

Pred kosilom je prišel na vrsto najbolj slovesen trenutek. Takrat so prišli zraven tudi starši, ki so prisostvovali sv. maši, ki jo je daroval g. Marijan Markežič, in obredu obljub. Letos je obljubilo

Foto DPD

devet novih volčičev in volkuljic ter šestnajst izvidnikov in vodnic. Nato so tudi vsi ostali skavti obnovili svojo obljubo. Kmalu po sv. maši je bilo kosilo že pripravljeno. Kuharji so poskrbeli za izvrstno skavtsko kosilo. Popoldne je bil na vrsti taborni ogenj, ki so ga

vodili roverji in popotnice. Poleg pesmi in bansov so bili na sporedu tudi smešni prizorčki, ki so jih uprizorili sami člani. Srečanje se je končalo v sproščenem vzdušju. Še nekaj mesecev in skavti se bodo odpravili na tabore, novim dogodivščinam naproti. / SR

Častitljiv jubilej

650-letnica božje poti na Svetih Višarjah

Svete Višarje so znano romarsko svetišče nad Kanalsko dolino (1789 m), ki letos praznuje 650-letnico nastanka.

Program jubilejnih slovesnosti na Svetih Višarjah

Videmska nadškofija ob 650. obletnici romanja na Svete Višarje pripravlja nekaj jubilejnih slovesnosti:

1. Procesija s kipom višarske Matere Božje iz Žabnic na Višarje v

soboto, 26. junija 2010, ob 7.30 in nato ob 10.30 sv. maša.

2. Slovesen začetek jubilejnega leta s somaševanjem škofov sosednjih škofij v nedeljo, 27. junija 2010, ob 10.30.

3. Sklep jubilejnega praznovanja v nedeljo, 3. oktobra 2010, ko bo videmski nadškof msgr. Andrea Mazzocato ob 10.30 daroval sv. mašo in vodil procesijo.

Predvidena so tudi molitvena bdenja za mlade in družine, mo-

litev križevega pota ter spokorna bogoslužja. Med jubilejne slovesnosti bo spadalo tudi tradicionalno srečanje treh Slovenij na Višarjah, ki bo 1. avgusta 2010. Izročilo o nastanku višarskega romarskega svetišča pravi, da je leta 1360 neki pastir iz Žabnic iskal ovce, ki so se izgubile. Našel jih je na vrhu Višarij, ko so klečale okrog brinovega grma. Začuden pastir je tam zagledal lep lesen kip Marije z Jezusom. Odsnel ga je v župnišče v Žabnice, kjer ga je župnik spravil v omaro. Naslednji dan je bil kip spet na vrhu gore in ovce okrog njega. Tudi tretji dan se je prizor ponovil. Žabniški župnik je o nenavadnem dogajanju poročal oglejskemu patriarhu, ki je naročil, naj

na kraju, kjer so našli Marijin kip, postavijo kapelico, pozneje pa cerkev. Pred uveljavitvijo Marijine Božje poti na Brezjah je bilo na Svetih Višarjah osrednje slovensko romarsko svetišče. Ljudje so v višarsko svetišče romali po stari romarski poti, ki se začne v dolini med Trbižem in Žabnicami. Znana je tudi naveda, da so romarji v znamenje spokornosti na vrh nosili t. i. višarska polena, s katerimi so nato ogrevali romarske domove. Za dodatne informacije se lahko obrnete na rektorja svetišča, msgr. Dionizija Matevciga, župnika v Žabnicah, tel. 0039/04/284-30-06, 0039/04/286-30-57; splet: www.santuariodelmontelussari.it.

Vesti, ki terjajo razmislek

Kdor bere objave na naslovu Novi glas, na katerem imamo več kot 1100 prijateljev na spletnem socialnem omrežju Facebook, bo videl, da na njem dobivamo tudi kočljiva vprašanja, na katera skušamo kot redakcija in kot kristjani seveda tudi pošteno odgovarjati.

Zadnje čase je veliko, zares veliko prahu tudi med kristjani dvignil italijanski premier Silvio Berlusconi, ki je med pogrebno mašo za pokojnim igralcem Raimondom Vianellom mirno šel v vrsto za sveto obhajilo in ga seveda tudi prejel, vse to pa seveda pod lučjo televizijskih žarometov in fotoaparátov. Nastal je seveda škandal, na katerega je takoj odgovoril premierjev tiskovni predstavnik, ki je dejal, da je italijanskemu predsedniku vlade dal dovoljenje za sveto obhajilo neki italijanski krajevni škof. Znano je namreč, da je premier že dvakrat ločen, za vse ločence pa v Cerkvi velja, da ne smejo prejemati svetega obhajila, dokler zakonske razveze pravno ne uredijo tudi pred cerkvenim sodiščem, se pravi: vse do takrat, ko cerkveno sodišče ne razveljavi cerkvene poroke. O tem, da je celo sedanjí sveti oče Benedikt XVI. pred časom velikokrat zelo ostro opozoril sodnike cerkvenih sodišč (Sacra Rota), naj se držijo cerkvenih zakonov, ne bomo ponovno pisali. Dejstvo pa je, da so nekatera krajevna cerkvena sodišča zlahka razveljavljala cerkvene zakonske zveze.

Bralke in bralci, predvsem pa verniki nas sprašujejo, posredno in neposredno pa nekateri prosijo, drugi pa odločno zahtevajo, za odgovore od naših duhovnikov, naj povemo naše mnenje.

Zelo preprosto in jasno je naše mnenje: sramota je to in nedopustno je tako ravnanje, tako vseh udeleženi kot tudi tisti, ki zmotno mislijo, da se z denarjem in oblastjo lahko vse kupi, tudi v Cerkvi. Pred Bogom smo namreč vsi enaki, tudi takrat, ko nekateri cerkveni predstavniki na to pozabljajo.

Belgijski škofje v Vatikanu tudi o pedofilskih škandalih

Belgijski škofje so prejšnji teden imeli vrsto srečanj z visokimi cerkvenimi dostojanstveniki v Vatikanu, pogovori pa so dosegli vrhunec v petek, 9. maja, ko so se srečali s papežem Benediktom XVI. Obisk belgijskih škofov v Vatikanu je potekal dva tedna po odstopu belgijskega škofa Rogerja Vangheluwa s položaja po njegovem priznanju, da je v preteklosti spolno zlorabil mladoletnika.

Belgijski nadškof Leonard je za Vatikanski radio povedal, da je pogovor o tej temi neizogiben, prav tako pa o ukrepih, ki jih bodo morali sprejeti, da bodo lahko obvladali nastale razmere.

Na Leonarda naj bi na srečanju letele ostre papeževe kritike, da ob spolnih zlorabah s strani škofa Vangheluwa ni ukrepal. Žrtev pedofilskega duhovnika je namreč nadškofa Leonarda obtožila, da kot nekdanji škof v času zlorab ni ukrepal, temveč je duhovnika ščitil in mu omogočil, da je ostal na svojem položaju. Belgijska cerkev je v času razkritij spolnih zlorab otrok s strani katoliških duhovnikov prestopnike pozvala, naj priznajo svoje zločine, žrtve pa naj razkrijejo zlorabe s pomočjo ustanovitve neodvisnega odbora.

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

Dar za naše duhovnike. Podpora mnogim koristi vsem.

Darujete lahko na 4 načine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

Kratke

KC Bratuž: zadnje srečanje koncertne sezone

V četrtek, 13. maja 2010, ob 20.30, bo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž zadnje srečanje Koncertne sezone 2009/2010. Gostovali bodo Mladinski pevski zbor glasbene šole Koper (prejel je zlato priznanje na tekmovanju Riva del Garda aprila 2010) z zborovodkinjo Majo Cilenšek ter priznani solisti Barbara Jernejčič, mezzosopran, Irena Pahor, viola da gamba in flauta, ter čembalist Tomaž Sešek. Na sporedu so dela iz klasične literature Buxtehudeja, Telemanna, Kriegerja ter domačinov Dine Slama in noviteta skladatelja Ambroža Čopija. Vstopnine ni, vljudno vabljeni!

Razstava v kraju San Vito al Tagliamento

Fotoklub Skupina75 gostuje s skupinsko razstavo "Skatti d'autore" pri fotografskem krožku Photo88 iz kraja San Vito al Tagliamento. Odprtje razstave bo v soboto, 15. maja, ob 18. uri v razstavnih prostorih "Castello" v ul. G. Marconi v San Vitu. Razstavljeni bodo dela članov Skupine75 in Photo88 do vključno 2. junija. Urnik: petek: 9.-12.; sobota, nedelja in 2.6.: 10.-12. in 16.-19.

Enajsti Mednarodni pohod treh mostov

Okrožni sveti Stražice, Sv. Gora-Placuta, Pevma-Štmaver-Oslavje in Krajevna skupnost Solkan v sodelovanju s Športnim društvom Azzurra, TD Solkan in KD Sabotin prireajo v nedeljo, 16. maja, 11. Mednarodni pohod treh mostov. Zbiranje in vpisovanje ob 8.30 pri športnem igrišču v Stražicah v Gorici, odhod ob 9.30. Pot je dolga približno 10 km. Udeleženci naj imajo s seboj veljaven osebni dokument.

V Štandrežu spominska plošča o čitalnici

V nedeljo, 16. maja, ob 11.15, bodo v Štandrežu, na stavbi v ul. Sv. Mihaela 144, ponovno postavili spominsko ploščo, ki priča o ustanovitvi štandreške čitalnice leta 1869. Ploščo so odstranili pred leti, ko so stavbo obnavljali. Na slovesnosti bodo sodelovali učenci osnovne šole Fran Erjavca, pevska skupina Sraka in MePZ Štandrež. Govor bo imel Damjan Paulin. Ploščo postavlja društvo Skultura2001 ob sodelovanju štandreške osnovne šole, Kulturnega društva Oton Župančič in Prosvetnega društva Štandrež.

Olympia U 14 je osvojila deželni naslov

Z gladko zmago 3:0 si je v nedeljo, 9. maja, v kraju Pasian di Prato na Videmskem Olympia Ferstelye zagotovila, eno kolo pred koncem deželnega prvenstva U 14, končno prvo mesto na lestvici in si tako priborila možnost nastopanja na državnem finalu v Caserti od 27. do 30. maja. Za društvo je to izjemen rezultat, saj ga je spet doseglo po 20 letih. Tekma je bila enosmerna in nasprotnik ni bil kos naši ekipi.

Naši so dosegli 16 točk samo s servisom in 7 z blokom. V prvem setu je Olympia igrala s standardno postavo koncentrirano, učinkovito in brez napak. V drugem in tretjem setu so stopili na igrišče tudi mlajši Simon, Andrea in Kristjan, ki so dobro zaigrali. Za zmago moramo pohvaliti celotno ekipo, ki je vse leto pridno trenirala in nabirala nove igralske izkušnje in na koncu dokazala velik napredek. Čestitamo!

Prejeli smo

V zadnji številki NG (6. maja) sem prebrala kratek življenjepis duhovnika Filipa Terčelja.

Ker se člankar ni podpisal, se obračam na vaju (Jurija Paljka in Andreja Bratuža, op. uredništva) glede nerazumljivega in nepravilnega zaključka tega življenjepisa.

Filip Terčelj je namreč podan bralcem kot neke vrste "čedermac"; po romanu Franceta Bevka "Kaplan Martin Čedermac" (1938) je ta vzdevek "čedermac" označeval in še vedno označuje vse beneške, slovenske duhovnike, ki so bili preganjani pod fašistično diktaturo!

Trpljenje in življenje Filipa Terčelja pa je mnogo bolj kompleksno, zapleteno in grozljivo: preganjan od italijanske, nemške in komunistične diktature, je bil slednjič umorjen, likvidiran od svojih ljudi, bratomornih Slovencev, njegovo truplo pa kar zapuščeno v gozdu in skrito pod dračjem, januarja 1946...

Naš veliki pisatelj Alojz Rebula je tega duhovnika-mučenca že pred leti ovčekovečl v svojem elegičnem romanu "Nokturno za Primorsko", kjer je opisal vso kalvarijo, ki jo je pretrpela Primorska od fašističnega raznaradovanja, partizanskega upora, do zadnje postaje ob prihodu komunistične nadvlade... Saj v času sovjetizacije je bilo uničenih več Slovencev, kot jih je likvidiral okupator (tudi "Dnevniški zapisi" msgr. Rudolfa Klinca o tem jasno govorijo). Idealist, pesnik, humanist, filozof, ugledni duhovnik, svojemu narodu in cerkvi do smrti zvest, je Filip Terčelj upal in zaupal svojim ljudem in v končno zmago pravice.

Ta je končno prišla tudi zanj, a ko je on že davno odšel v večnost, od koder ni vrnitve! Na Cankarjevem trgu, pred cerkvijo svetega Jurija, zavetnika Slovenije, v Šturjah, so mu hvaležni župljani postavili trimetrski kip, ki naj bo v večni opomin in spomin na mučenca vseh Slovencev, katere je neizmerno ljubil in jih zapustil kot heroj!

Naj počiva v miru in v nebeški slavi.

Irene Brumat Vrtovec

V pokrajinski palači v Gorici

Predstavitev študije o železniški povezavi Gorica Ljubljana

Minuli petek, 7. t. m., so na sedežu Goriške pokrajine v Gorici predstavili študijo o treh variantah morebitne železniške povezave Goriške z Ljubljano.

Na predstavitvi so goriški pokrajinski predsednik Enrico Gherghetta, župan občine Sempeter-Vrtojba Dragan Valenčič ter Marko Marinčič, goriški pokrajinski odbornik za čezmejno sodelovanje in prostorsko načrtovanje, predstavili tako študijo kot tudi uspešen obisk na Ministrstvu za promet RS v Ljubljani.

Predsednik Goriške pokrajine Enrico Gherghetta je dejal, da so z obiskom v Ljubljani na Ministrstvu za promet izjemno zadovoljni. V sredo, 5. maja, je namreč delegacija Goriške pokrajine iz Italije in Občine Sempeter-Vrtojba, ki sta jo vodila predsednik Goriške pokrajine Enrico Gherghetta in župan Občine Sempeter-Vrtojba Dragan Valenčič, obiskala Ministrstvo za promet Republike Slovenije z namenom predstavitve študije o izvedljivosti ustreznih železniških povezav goriškega čezmejnega območja z Ljubljano.

Študijo je po naročilu in s sodelovanjem Goriške pokrajine izdelala družba Al Engineering iz Turina s konzultantom mag. Robertom Rijavcem s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani. Delegacijo je v Ljubljani sprejel in nagovoril minister dr. Patrick Vlačič. Gherghetta je dejal, da so hoteli neuradno predstaviti študijo o morebitni železniški povezavi med Gorico in Ljubljano predvsem zaradi vljudnosti, saj bi železniška proga, ki bi bila dolga 135 km, potekala predvsem na slovenskem ozemlju. Dejal je še, da bi bila strateškega pomena za razvoj Goriške. Študija predvideva tri variante, in sicer: izgradnjo železniške povezave ob hitri cesti čez Vipavsko dolino, železniško povezavo po Vipavski dolini do Ajdovščine, od koder bi vodil predor do Vrhnike, povezavo Gorice do Se-

žane, nato Divače in Ljubljane. Tako Gherghetta kot župan Valenčič sta na predstavitvi dejala, da bi bila najboljša in tudi najlažje izvedljiva tretja varianta, ki bi

član v letošnjem letu in jo bo ministrstvo vključilo v nacionalni program za področje modernizacije in elektrifikacije". Gherghetta in Valenčič sta tudi

13. t. m.), ko se bodo srečali s tehnikami italijanskega ministrstva za promet, nato naj bi uradno predstavili študijo sredi junija tudi v Rimu.

Govorci na četrtkovi tiskovni konferenci so izrazili velik optimizem za morebitno realizacijo sodobne železniške povezave med Gorico in Ljubljano ter povedali, da bi samo nadgradnja že obstoječo železniško povezavo, spadala pa bi v načrtovani peti koridor. Študija o njeni realizaciji pa predvideva tudi podroben prikaz ekonomske plati, ki jasno kaže, da bi od izgradnje te povezave imeli korist vsi, predvsem pa bi koristila razvoj celotne Goriške na obeh straneh državne meje.

Poleg Gherghette, Valenčiča in Marinčiča sta se predstavitev študije o izvedljivosti ustreznih železniških povezav goriškega čezmejnega območja z Ljubljano v Gorici udeležili še arhitektka Fiorenza Gedele, funkcionarka urada za načrtovanje Goriške pokrajine, ter Anita Manfreda, ki je strokovna sodelavka za evropske in druge sklade ter stike z javnostmi Občine Sempeter-Vrtojba.

Jurij Paljki

Enrico Gherghetta in Dragan Valenčič (foto JMP)

stala predvidoma okrog 600 milijonov evrov, medtem ko bi ostali dve stali okrog dve milijardi evrov vsaka, kot sta tudi poudarila, da "ministrstvo RS za promet ugotavlja, da je bila študija izdelana in predstavljena v pravem času in jo bo upoštevalo v naboru možnih variant pri izdelavi nacionalnega programa razvoja železniške infrastrukture v Sloveniji, ki bo kon-

povedala, da ministrstvo za promet RS predlaga Goriški pokrajini, da se v aktivnosti opredeljevanja možnih variant in določitve statusa izbrane variante vključijo tudi Ministrstvo za promet Republike Italije, o čemer je na srečanju v Gorici podrobneje poročal odbornik Marko Marinčič, ki je dejal, da bodo v Rim odšli že prihodnji četrtek (danes,

Prvo sv. obhajilo v Štandrežu
Virginia, Kevin, Elian, Alex, Pietro, Lorenzo, Patrik in Elia so v nedeljo, 9. maja, pri jutranji maši v cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu prvič stopili k angelski mizi in prejeli zakrament prvega sv. obhajila. Do tega pomembnega koraka jih je vodila katehistinja ga. Milenka Zavadlav. Da je bil praznik še lepši, so poskrbeli mali pevci vaškega otroškega pevskega zbora.

Redno mesečno srečanje upraviteljev SSK na goriški občini

Razpravljali so tudi o problematiki odpadkov in privatizaciji vode

V ponedeljek, 3. maja, je potekalo redno mesečno srečanje izvoljenih upraviteljev SSK v občini Gorica. Tokrat je bilo srečanje razširjeno še na sovodensko občinske svetnike zaradi obravnave novega zbirnega centra za odpadke, ki ga goriška občina namerava zgraditi v goriški industrijski coni, poleg nekdanjega upepeljevalnika. Pokrajinska odbornica SSK Mara Černic je obrazložila zakonodajne novosti in uvedbo zbirnih centrov za odpadke, ki bodo zgrajeni v različnih krajih naše pokrajine. Centri bodo sprejemali le gospodinjne odpadke, t. j. odpadke, ki jih "proizvajajo" družine. Podjetja se centrov ne bodo mogla posluževati. Na ponedeljkovem srečanju je nato sledila široka razprava, v kateri so poudarili problematiko, ki se

tiče sovodenskega teritorija kot tudi Štandreža. Ob koncu so udeleženci srečanja podali naslednje točke:

1. Občina Gorica mora obvezno podpisati z občino Sovodnje

konvencijo glede uporabe zbirnega centra za odpadke.

2. SSK podpre predlog, da se za zbirni center primerno uredi vhod preko ul. Gabršček in da se ogradi z zelenicami.

3. Občina Gorica mora urediti lokacijo, kjer je sedaj nekdanji upepeljevalnik, tako da izvede analizo onesaženosti in staro napravo odpravi. O tem bodo goriški občinski svetniki SSK vložili vprašanje goriškemu županu.

4. SSK zahteva, da mora goriška občina glede zbirnega centra sklicati AGENDO 21 za mestno četrt, v kateri je Štandrež, in nameniti posebno pozornost problematiki prometa skozi vas.

Ob koncu so upravitelji SSK obravnavali tudi problematiko kmetijskih odpadkov, ki ne

pridejo v poštev za zbirni center. V ta namen bo SSK preverila to vprašanje s Kmečko zvezo in Združenjem neposrednih pridelovalcev.

V nadaljevanju so upravitelji SSK z zadovoljstvom sprejeli v vednost obisk, ki ga je deželni svetnik Igor Gabrovec opravil v Štmavru na lokaciji, kjer je nastal usad, ki grozi stanovanjskim objektom kot tudi javni cesti.

SSK je na srečanju tudi odločila, da podpre zbiranje podpisov za sklic referenduma proti privatizaciji vode. SSK meni, da je voda javna dobrina vseh občanov in občanov ter kot taka ne more postati predmet tržne obravnave. Dostop do vode mora ohraniti nivo osnovne človeške pravice. Zato SSK poziva vse somišljenike, naj s podpisom podprejo sklic ljudskega referenduma. Po možnosti naj posamezne sekcije tudi organizirajo pobiranje podpisov.

Na seji je bil še določen sklic goriškega pokrajinskega sveta SSK, ki bo v sredo, 19. maja, ob 20.30 na goriškem sedežu stranke.

Verniki iz Solkana ter Štmavra, Pevme in z Oslavja na Sveti Gori

Po več kot 200 letih so obudili skupno obmejno romanje

Po več kot dvesto letih se je lepa množica vernikov iz Solkana ter bližnjih vasi na italijanski strani meje, t. j. iz Štmavra, Pevme in z Oslavja, v nedeljo, 9. maja, udeležila skupnega romanja na priljubljeno božjo pot Sveto Goro. Kot je pri prvi postaji križvega pota z navdušenjem povedal solkanski župnik Vinko Paljk, je tako skupno romanje bližnjih vasi pod Skalnico gotovo potekalo pred 200 in več leti, ko so tri zamejske vasi še spadale pod solkansko župnijo. Okrog 150 udeležencev se je torej zjutraj zbralo na Prevalu, kjer je vzelo pot pod noge. Prireditelji so bili zadovoljni, saj se je pobuda res dobro obnesla. Pri maši ob 10. uri, ki jo je daroval solkanski župnik, je bilo prisotnih okrog

400 ljudi; veliko jih je namreč prišlo do Marijinega svetišča z osebnim avtomobilom. Že pred mašo sta se na koru srečala cerkveni mešani zbor iz Solkana in

Moški pevski zbor Štmaver, ki ga vodi Nadja Kovic; še pred obredom sta zapela vsak po dve pesmi. Romarje je toplo pozdravil p. Bernard. Maši so sledile lita-

nije, nato pa prijetna družabnost vse do popoldanskih ur. V sproščenem vzdušju ob obloženih mizah so si navzoči obljubili, da bodo to lepo navado ponovili in okrepili, saj so bili z letošnjim romanjem res zadovoljni. V Solkanu je že dolga tradicija, da romajo na Sveto Goro prvo nedeljo po prvomajskih praznikih. Odslej bo ta praznik gotovo še lepši, saj so romarji podrlji še en zid več. "Sedaj, ko ni meje, je vse pobude lažje izvesti", nam je povedal predsednik krajevne skupnosti Štmaver-Pevma-Oslavje Lovrenc Persoglia. Nekateri so v nedeljo celo predlagali, da bi ob tem organizirali za tiste, ki bi to želeli, voden pohod od Štmavra čez Sočo do Solkana in Prevala po poteh Soške fronte do vrha Skalnice, kjer bi se na koncu srečali pohodniki in romarji. Omenjene vasi ob meji so že itak pobratene in gojijo veliko stikov; ta pobuda jih bo pa še bolj povezovala. / DD

Na pobudo šole Ascoli-Locchi v KC Lojze Bratuž

Uspešna izvedba revije Pueri cantores

Goriška nižja srednja šola Ascoli-Locchi je 4. in 5. maja organizirala v Kulturnem centru Lojze Bratuž že šesto revijo Pueri cantores, namenjeno solskim zborom. To je lepa priložnost, da otroci nastopijo pred občinstvom, pa tudi da se srečajo z vrstniki, so poudarili prireditelji. Torkovo srečanje je uvedel zbor goriške osnovne šole Oton Župančič pod vodstvom Michele De Castro in ob klavirski spremljavi Martine Hlede. Otroci četrtega in petega razreda, ki jih uč. Michela kot vodja glasbenega projekta uspešno uri od konca januarja dalje, so v

dvorani poželi res toplo ploskanje, ko so - v slovenščini in italijanščini - lepo odpeli šest pesmic, nekatere od teh tudi ob spremljavi in-

strumentov (Sara Kernjusz in Sylvia Jermann na violino, Beatrice Rosolin, Jan Devetak in Veronika Sirok na flavto, Živa Srebrnič na trobento, Clelia Furlan na harfo, Luca Cociancig, Manuel Piovesana in Elia Deiuri na ksilofon, Denise Cotič, Danijel Bukovec, Sara Bric in Dragana Totodan na orff instrumente). Po zboru večstopenjske šole Alighieri iz Štarancana pod vodstvom Annalise Miniussi je prišel

na vrsto številčni otroški zbor osnovne šole iz Romjana pod vodstvom Lucije Lavrenčič in ob klavirski spremljavi Zulejke Devetak. Z ubranim petjem so otroci res navdušili poslušalce: posebno srčkana je bila Bitenčeva *šrnica*, pri kateri so se zboru pridružile tri učenke prvega razreda, izvirni sta bili tudi dirigentkina priredba priljubljene *Izidor ovčice pase* z orffinstrumenti in Barčica, ki se je

Zgoraj: zbor šole iz Romjana pod vodstvom Lucije Lavrenčič. Spodaj: zbor osnovne šole Oton Župančič iz Gorice pod vodstvom Michele De Castro (foto DPD)

začela in končala s "šumenjem" morja. V torek sta nastopila tudi zbor šole Alighieri iz Turjaka in iz kraja Dellach iz Avstrije. Dan kasneje so bili na sporedu nastopi zbor in orkestra goriške šole Ascoli-Locchi, zbor šole U. Della Torre iz Gradišča, zbor šole Collodi iz Foljana in na koncu še zbor šole Ady Endre iz madžarskega mesta Zalaegerszeg.

Štmavski usad je pod stalnim nadzorom

Zemeljski usad, ki v Štmavru ogroža nekaj stanovanjskih hiš in ceste, je pod stalnim nadzorom pristojnih služb. Občinska in deželna uprava ter civilna zaščita so po ogledu kraja 19. aprila razumele, da so njegove razsežnosti večje od običajnih, in so zato resno zaskrbljene, nam je povedal predsednik krajevne skupnosti Lovrenc Persoglia. Družina Robazza še vedno nima vstopa v svojo hišo (Villa Vasi 20/B), ki je bila zgrajena pred poldrugim letom. Kraj si je 26. aprila ogledal tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je urgiral pri civilni zaščiti, vložil interpelacijo v deželni svet in

Nad to je plast opoke, krhke lapor-nate zemlje, ki ob pronicanju vode drsi proti dolini. Tudi služba Iris pregleduje, ali je prišlo do okvare na vodovodnem omrežju. Območje je letalo poslikalo z laserskimi napravami; opravili so tudi seizmične raziskave. V tem tednu, je še

se zavzel, da bi se problem čim prej rešil. V bližini zainteresirane hiše so strokovne občinske službe v spremstvu geologa vrtale v tla več metrov globoko: trdno skalo so našle še le 7 m globoko.

povedal Persoglia, bi morali preštudirati izsledke opravljenih raziskav in določiti postopek sanacije terena. "Na področju pod župniščem ima vsaka hiša po vsaj en vodnjak; tam je očitno veliko podtalne vode, so žile, ki polnijo vodnjake". Poleg tega prihaja voda iz solkanskega jezja, pa še obilno deževje prispeva

svoje, "tako da je zadeva kar zapletena". Geologi trdijo, da je ukrep nujen, saj se stanje lahko samo še poslabša. Verjetno bodo uredili odvodne in drenažne sisteme ali postavili oporne zidove. "V upanju, da se bo zadeva uredila", je še povedal Persoglia, "čakamo njihov odgovor v tem tednu". / DD

KROŽKA ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA ANTON GREGORČIČ iz Gorice in VIRGIL ŠČEK iz Trsta v sodelovanju s KULTURNIM CENTROM LOJZE BRATUŽ

vabita na predstavitev knjige

35 LET SLOVENSKE SKUPNOSTI NA GORIŠKEM

za zbirko krožka Virgil Šček jo je napisala časnikarka Erika Jazbar; o knjigi bodo spregovorili prof. Adrian Pahor, urednik zbirke Ivo Jevnikar in avtorica, pozdravila pa bosta predsednika obeh krožkov Marjan Terpin in Rafko Dolhar

pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž
torek, 25. maja, ob 20.30

Obvestila

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije daje tajništvo (tel. 0481 532163, 0481 547569), email info@emilkomel.eu ali na spletni strani www.emilkomel.eu

V goriškem Kulturnem domobu v ponedeljek, 17. maja, ob 20.30 četrti predstava v letošnjem abonmajskem programu SSG. Slovensko stalno gledališče bo uprizorilo komedijo Dueti Petra Quilterja v režiji Matjaža Latina.

Slovenska skupnost obvešča, da je za sredo, 19. maja 2010, sklican goriški pokrajinski svet stranke. Zasedanje bo potekalo na pokrajinskem sedežu stranke, drev. 20. septembra 118 v Gorici, s pričetkom ob 20.30. Vabljeni člani in somišljeniki.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 29. maja, enodnevni avtobusni izlet na Dolenjsko za vodeni ogled Jurčičeve domačije, Novega mesta in drugih krajevnih zanimivosti. Odhod ob 7. uri. Vpisujejo do zasedbe mest na enem samem avtobusu Ana K. (0481 78061), Rozina F. (3471042156), Dragica V. (0481 882183), Saverij R. (0481 390688). Na račun 20 evrov.

Do konca maja je v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž med prireditvami na ogled razstava Volilni lepaki 35-letnice ustanovitve Slovenske skupnosti na Goriškem.

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko

gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 14.5.2010 do 20.5.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 14. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Naši zbori - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Sobota, 15. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 17. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 18. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 19. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Martin Krpan, diplomat in vojščak - Izbor melodij.

Četrtek, 20. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Koncertna sezona
2009-2010

TRIO IN MLADINSKI ZBOR

GLASBENE ŠOLE KOPER

Barbara Jernejčič, *mezzosopran*
Irena Pahor, *viola da gamba*
Tomaž Sevšek, *čembalo*
Maja Cilenšek, *zborrowodja*

Na sporedu: d. Buxtehude, G. Ph. Telemann, J. Ph. Krieger, J. J. Fux, D. Slama in A. Čopi

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 13. maja 2010, ob 20.30

Vstop prost!

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2010

21., 22., 23., 29. in 30. maja
v Štandrežu - v župnijskem parku med lipami

petek, 21. maja 2010

20.45: odprtje fotografske razstave Loredane Prinčič

sobota, 22. maja 2010

17.00: slikarski natečaj ex-tempore na temo Narava
20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 23. maja 2010

19.00: OŠ Fran Erjavec - Štandrež
in Plesni klub KREART iz Nove Gorice
ples z ansamblom HRAM

sobota, 29. maja 2010

17.00: bike cross
20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 30. maja 2010

19.00: nagajevanje natečaja ex-tempore in bike cross
OPZ Štandrež, MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe
vedra igra v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež
ples z ansamblom HRAM

Na voljo odlični šparglji, domača jedaja, pijača in bogat srečelov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Novosti na knjižni polici

Pri Celjski Mohorjevi
dva romana in vodnik

Pri Celjski Mohorjevi družbi so knjižno bero obogatili z dvema romanoma in vodničem. Izdali so roman Skrivnost kostanjevega gozda Alojza Rebuta ter roman nobelovke in Pulitzerjeve nagrajenke Toni Morrison z naslovom Milost, zbirko Vademecum pa so dopolnili z vodnikom po Semeniški knjižnici avtorja Marijana Smolika. Junak Rebutovega romana - udbovec - je redki primer protagonist v slovenski literaturi, je dejal avtor in pojasnil, da se je slovenska beseda bala tega termina. Gre za člana tajne policije svojega tipa, kakršnega verjetno v resnici ni bilo, a si je Rebuta kot umetnik dovolil dati mu človečnost, ki se je bojevala z njegovo funkcijo.

V roman je Rebuta postavil človeka, ki se v službi kot pripadnik slovenskega odseka jugoslovanske tajne policije Udba po avtorjevo "ne čuti doma". Ideološko sicer ostaja marksist, a sčasa, ob stiku z duhovniki, ki jih mora službeno nadzorovati, ugotovi, da mu je bila religija napakno predstavljena. Ta stik mu spodbije temeljni predsodek o religiji, ki ga je imel. Gre za knjigo o duhovščini in Udbi, ki je sicer fiktivna, a temelji na življenjskem gradivu, je prepričan avtor, za katerega roman pomeni zgodbo, ljudi, dialoge in kot tak predstavlja zajetje življenja.

Roman Milost je peto delo Toni Morrison, ki ga je prevedel Jože Stabej. "Njegova avtorica", kot jo

je predstavil, ki je tudi profesorica in urednica, je v pričujočem romanu načela pro-

ji vizionarsko moč in sposobnost poetičnega upodabljanja stvarnosti. Po Stabejevo pa je mojstrica zgoščenega nizanja dogodkov, ki se odvijajo v naglem tempu. Tokratni roman bralca prek štirih različnih ženskih likov popelje v 17. stoletje, v čas začetkov suženjstva v Ameriki. V ospredju je pripoved 16-letne sužnje Florens, ki jo je mati šestletno prodala nekemu holandskemu kmetovalcu. Prodaja, ki jo je deklica sprva razumela kot izdajo, se pozneje izkaže za milost človeka, ki jo reši. Delo Semeniška knjižnica je vodnik po prvi ljubljanski znanstveni knjižnici, pa tudi prvi baročni knjižnici v Ljubljani, je povedal avtor knjige profesor Smolik, sicer skrbnik knjižnice, ki letno sprejme okoli 400 obiskovalcev. Nekatere knjige so stare tudi več kot 500 let, najmlajše pa nekaj čez sto, je pojasnil. Knjig že od začetka - darovali so jih člani Akademije operov - niso izposojali, ker so bile namenjene le za študij. Naslovnico vodnika krasi, tako kot knjižnico, freska Giulia Quaglia.

Alojz Rebuta

blematiko suženjstva ter z njim povezanega rasizma. Sicer Morrisonovo označujejo za avtorico magičnega realizma, pripisujejo

Pri založbi Nova obzorja in Slovenski matici
Dve novi knjigi Ljuba Sirca

Pri založbi Nova obzorja je izšla knjiga Ljuba Sirca Dolgo življenje po smrtni obsodbi, pri Slovenski matici pa njegova knjiga Brezpotja socializma. "Upam, da bodo moje knjige pripomogle k temu, da pride mo do zaključkov, ki bodo vodili k napredku in do boljših služkov za delavce", je poudaril avtor Sirc na predstavitvi knjig. Sirc je izrazil tudi veselje, da sta ob njegovi 90-letnici izšli dve knjigi. Prepričan je, da, čeprav so to stare zgodbe, se je treba z njimi žal še vedno ukvarjati. Dolgo življenje po smrtni obsodbi je avtobiografsko delo, v kate-

rem opisuje dogajanje v času druge svetovne vojne in po njej, dogodke, ki so pripeljali do Nagodetovega procesa in obsodbe na smrt, zaporniška leta, pomilostitev, beg iz komunistične Jugoslavije, življenje v tujini in druge dogodke do današnjih dni. Kot je na predstavitvi knjige, po poročanju Slovenske tiskovne agencije, pojasnil odgovorni urednik Demokracije Metod Berlec, tako na trg pošiljajo Sirčeve zanimive, razburljive in poučne spomine, ki so jim dodana tudi pravna razmišljanja o težavah pri vračanju premoženja, ki je bilo po vojni odvzeto njegovi druž-

ni. "Sirc je gotovo pojem velikega demokratskega in poštenega Slovenca, ki se ne pusti slediti od nikogar, ampak si je v skladu s svojim prepričanjem vse življenje dosledno prizadeval za uresničevanje demokracije in vanjo vse življenje verjel", je prepričan predsednik Slovenske matic Milček Komelj. Zato je bil, kot pravi Komelj, ne glede na to, da je bil velik domoljub in med vojno partizan, v Nagodetovem procesu brez krivde obsojen na smrt. Knjiga Brezpotja socializma, katere besedilo je sicer pred leti že izšlo v tujini, po Komeljevih besedah govori o jugoslovanskem gospodarstvu v samoupravljanju, v njej pa je tudi zbirka Sirčevih člankov o kritiki samou-

pravljanja. Četudi je knjiga ekonomistična, je tudi izrazito zgodovinska, saj kaže na trhle temelje socialističnega režima z njegovega temeljnega ekonomskega vidika, ki so ga po Sirčevem spoznanju očitno usmerjali neuki ideologi in nerazumni gospodarji, meni Komelj. Sirc, ki je sicer eden redkih še živih povojnih obsojencev na Nagodetovem procesu, je s pomočjo svoje stroke napovedal propad socialističnega sistema, je pojasnila zgodovinarica Andreja Valič. Predstavitve knjig v ljubljanskem Muzeju novejši zgodovine Slovenije so se udeležili tudi predsednik prvega demokratično izvoljenega slovenskega parlamenta France Bučar ter nekdanji pravosodni in finančni minister, Lovro Šturm in Andrej Bajuk.

Umetnostni in kulturni center Skerk / Ilustracije za otroke
Štiri ilustratorke mednarodnega slovesa

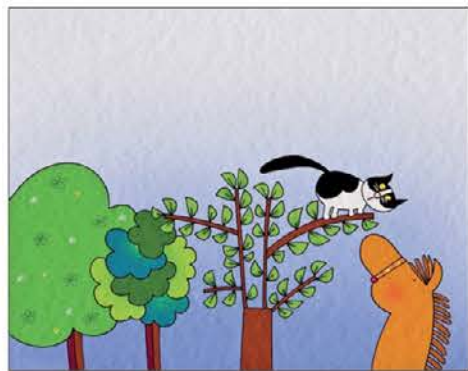
V Umetnostnem in kulturnem centru Skerk so pred kratkim odprli odmevno razstavo štirih priznanih umetnic iz Slovenije in Italije (Ana Košir, Nicoletta Costa, Vesna Benedetič in Febe Sillani), ki do 13. junija vabi v Trnovco otroke in odrasle. "Pravljica z ilustracijo odpira otroku nova obzorja, ker tega novega sveta ne doživlja mehansko

tagonistov je prikazana kot obogatitev, meja med dobrim in slabim pa je jasno začrtana", je v uvodu k priložnostnemu dvojezičnemu katalogu poudaril likovni kritik Claudio H. Martelli in dodal: "Odrasel človek, ki se še ni odrekel kreativnosti, ki ni nič manj pomembna pri psihofizičnem ravnotežju od racionalnega razmišljanja, se bo -kot otrok-

cio iz leta 1986 ter leta 1994 Andersenov nagrado kot najboljša ilustratorka. Goričanka po rodu, danes Vesna Benedetič živi v Škrbini, svoji ustvarjalnosti pa daje duška tudi z grafičnim oblikovanjem in raziskovanjem barv v terapevtske namene; pri delu pa jo vodi posebna pozornost do socialnih tem.

Sodelovala je na številnih mednarodnih skupinskih razstavah, samostojnih pa je bilo osemnajst.

Febe Sillani iz Trsta za otroke ilustrira in piše, njene knjige so izšle tudi na Japonskem, v Koreji, Španiji in na Portugalskem, v Sloveniji pa so na podlagi njenih del izdelali lesene igrače. Njeno delo bogati tudi izkušnja v Londonu, kjer je spoznavala skrivnosti filmske animacije in sodelovanje z organizacijo Unicef.

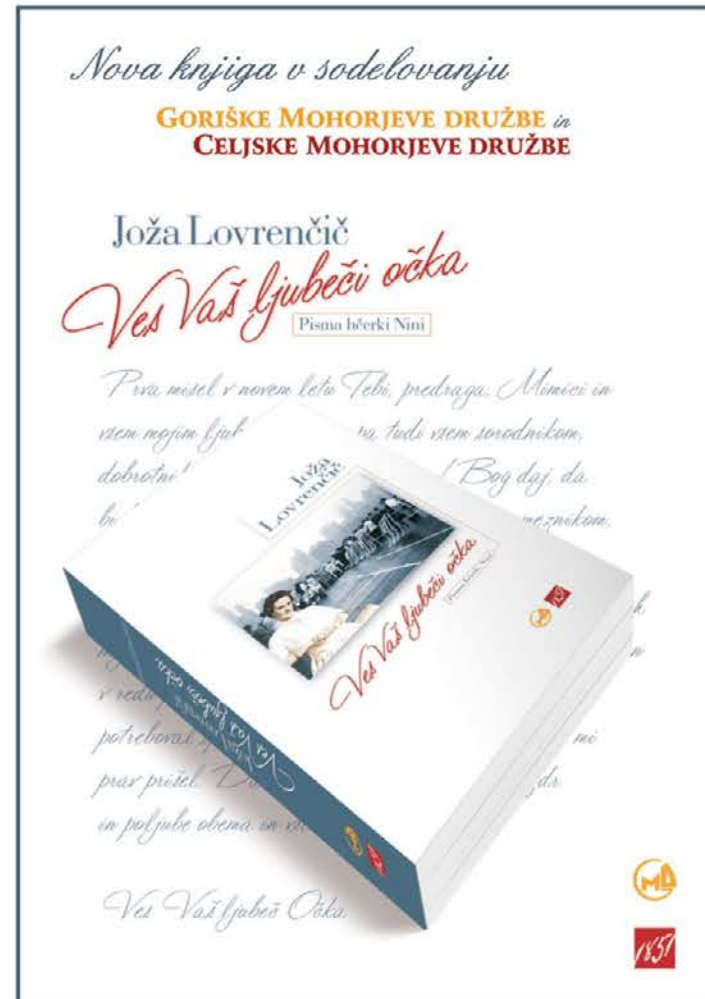

ali pasivno, pač pa čustveno, ga sili k razmišljanju, mu nudi mož-

nost dodajanja in spreminjanja posameznih zgodbic. Gre za neke vrste poetično mejo, v kateri otrokova svoboda ostane nedotaknjena, različnost zgodb in pro-

preko 50 ilustriranih knjig, med katerimi izstopajo tiste za angleško govoreči svet, prikazane pa je bila med drugim tudi na festivalih v Beogradu, Teheranu, Lodzu, Milanu, na Dunaju in v Pragi, v Sloveniji pa so zelo cenjene ilustracije zgodb o deklici Anici izpod peresa Dese Muck. Tržačanka Nicoletta Costa je v samem vrhu italijanskega ilustratorstva napisala ali ilustrirala že preko dvesto knjig, izmed številnih domačih in mednarodnih nagrad gre omeniti Catalunya d'illustra-

Kratki

Izšel je Trubarjev zbornik

Trubarjev zbornik 2009 je izdalo Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm. Izšel je ob 500-letnici Trubarjevega rojstva, uredila ga je Marija Pirjevec. Njeni uvodni besedi sledijo prispevki Borisa Paternuja (Primož Trubar - Naš sodobnik), Majde Merše (Primož Trubar - Začetnik slovenskega knjižnega jezika), Silvana Cavazze (Primož Trubar in škof Bonomo), Erike Fornazarič (Prvi slovenski knjigi evropske značilnosti in slovenske posebnosti) in Marte Ivašič (Na Bonomovem domu - Incontrando Pietro Bonomo). Posamezna besedila bogatijo opombe, povzetki v slovenskem in italijanskem prevodu ter dva pregleda literature: ob prispevku Marije Mercina (str. 109) in ob prispevku Erike Fornazarič (str. 125 - 127).

V zborniku so zbrani prispevki s simpozija, ki ga je Slavistično društvo organiziralo v Narodnem domu v Trstu dne 17. maja 2008. Kot kraj simpozija je bil izbran Narodni dom tudi zato, ker je najbolj povezan z našo zgodovino in našim obstojem v tem mestu.

V zborniku so objavljeni prispevki slavistov in zgodovinarjev iz matične domovine in zamejstva. Uredništvo je predavanjem s simpozija dodalo še prispevek Lojzke Bratuž z naslovom Primož Trubar v Trstu in na Goriškem, ki je bil sicer že objavljen (glej Iz primorske kulturne dediščine, Gorica 2008), a ga kljub temu še enkrat objavljajo, ker dopolnjuje vsebino pričujočega zbornika.

Simpozij o Trubarju in Trubarjev zbornik pričata, da je začetnik naše književnosti pridigal in deloval tudi na Tržaškem in Goriškem. / LB

ZSKD razpisuje Mednarodni natečaj poezije
Sledi - Tracce 2010

Zveza slovenskih kulturnih društev razpisuje Mednarodni natečaj poezije Sledi - Tracce 2010, namenjen vrednotenju regionalnih, manjšinskih in večinskih jezikov ter spodbujanju sodelovanja med različnimi regionalnimi skupnostmi. Pravilnik in več informacij na spletni strani www.zskd.eu.

Razstave v Gorici, Romansu in Trziču
Modiano: ustvarjalnost
v službi podjetništva

Na Goriškem bodo v kratkem na ogled tri razstave, posvečene zgodovinskemu tržaškemu podjetju Modiano, z naslovom "Il segno Modiano". Gre za primer ustvarjalnega podjetništva, ki se je znalo povzpeti na visoko umetniško raven.

Podjetje, ki je pred približno 150 leti proizvajalo kartice za tobak, je kmalu nato začelo izdelovati igralne karte, znane po vsem svetu, saj so se te že v 19. stoletju širile po Evropi, Balkanu, v Južni Ameriki in celo na Japonskem. Zaradi svoje umetniške vrednosti, grafične kakovosti, napredne tehnologije pri izdelovanju in trgovske žilice podjetnikov so kmalu presegle vse standarde evropskih kart. Tovarna je zato okrepila svojo dejavnost z novimi obrati v Romansu ob Soči, na Reki in v Budimpešti, kjer se je razvila tudi v sodelovanju s krajevnimi umetniki. Pred prvo svetovno vojno je podjetje Modiano zaposlovalo okrog tisoč oseb in je veliko naredilo za promocijo trgovskega in industrijskega razvoja na Tržaškem; zlasti se je izpolnilo v oblikovanju propagandnih lepakov.

Tri razstave, do katerih je prišlo na pobudo Fundacije Cassa di Risparmio di Gorizia in v sodelovanju z občinskima upravama Romans in Tržič, so predstavili v palači Fundacije v Gosposki ulici v Gorici v petek, 7. t. m. Po pozdravu predsednika odv. Franca Obizzija je upravitelj podjetja Modiano Guido Crechici poudaril, da je znamka še vedno vitalna. Prva razstava bo odprta v dvorani Della Torre v Gorici od 15. maja do 1. avgusta, posvečena pa bo umetnosti in podjetništvu od stila Liberty do Deco; na njej bodo predstavili umetniška in grafična dela, ki so se povzpela najvišje in

najbolje govorijo o tem, kaj je pravzaprav "znamenje" Modiano. Druga razstava bo odprta v občinski dvorani v Romansu od 29. maja do 1. avgusta; posvečena bo obratu v omenjeni vasi in fotografijam; v času pred prvo vojno je namreč podjetje močno razvilo proizvodnjo razglednic kot

privilegiranega komunikacijskega sredstva. Na ogled bodo številne razglednice iz krajev od Gradišča vse do Gradeža. Tretjo razstavo so postavili v Palazzetto Veneto v Trziču; odprti jo bodo 5. junija, na ogled pa bo tudi ta do 1. avgusta. Glavni motiv bo ustvarjalnost v ladjedelnici, saj je Modiano sodeloval z ladjedelniškimi družbami z reklamiranjem samih ladij in dejavnosti na njih. Vstop na razstave bo prost. Predstavitve sta se udeležila odbornica občine Tržič Paola Benes in odbornik občine Romans Michele Calligaris. Kurator razstave Piero Delbello je podčrtal, da so na razstavah neločljivo spojeni umetnost, podjetništvo in teritorij. Gre zlasti za grafične umetnine, ki so premalo poznane, čeprav so zaznamovale celo dobo. Med njimi pa so pravi biserčki. / DD

Literarni večer v Ronkah Vedno zanimivi Srečko Kosovel

Srečko Kosovel je s svojo genialnostjo in življenjsko usodo, s svojo izredno pronicljivostjo in samostojnostjo

Prof. Vrečko in prof. Rojčeva sta poudarila, kako ta doslej neznan pisma končno omogočajo boljše razumevanje Kosovelove

mišljenja, s svojo zrelostjo – kljub mladim letom – svojo poezijo in z vplivom, ki ga ima še danes, še vedno osebnost, ki nas očara in navduši, gane in prevzame. To se je potrdilo tudi na večeru, ki sta ga v sredo, 5. maja, priredili društvi Jadro iz Ronk in Tržič pod pokroviteljstvom ronške občine. Naslov je bil zelo vabljliv, saj je šlo za literarni razgovor, pravi *homage Kosovelu* ob knjigi neobjavljenih pisem Srečku Kosovelu *“Mon chere ami... Dragi Srečko”*, ki je leta 2007 izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. V izredno ubranem okolju konferenčne dvorane tržiškega kulturnega konzorcija v Vili Vicentini Miniussi v Ronkah sta srečanje, kot odlična poznavala Kosovelove usode, oblikovala in s pripovedovanjem o pomenu omenjenih pisem ter človeških usod piscev in prejemnika stopnjevala urednica knjige prof. Tatjana Rojc in prof. Dr. Janez Vrečko, ki pripravlja obsežno študijsko monografijo o Srečku Kosovelu. V imenu založbe pa je sodeloval njen tajnik Marko Tavčar.

ustvarjalnosti, predvsem pa splet njegovih kulturnih zvez in izmenjav. Gre za pisma, ki so dolgo veljala za izgubljena in ki jih je spravila Srečkova sestra Tončka ter jih v rjavi potovalki zapustila družinskemu prijatelju Ediju Racetu, prvič pa jih je deloma uporabila prof. Nada Pertot za niz radijskih oddaj. Ta pisma potrjujejo, da so bili Kosovel in njegovi dopisovalci dobro seznanjeni s kulturnim in z družbenopolitičnim dogajanjem pri nas in po svetu. Pisma med drugim pojasnjujejo Srečkov odnos do konstruktivizma ter spor s Černigojem in zenitisti. Obenem na novo osvetljuje vlogo Srečkovih sester, zlasti Karlele in brata Staneta, ter mnogih prijateljev in prijateljic, kot so bili na primer Vladimir Martelanc ali Ivan Mrak in Mirjam - Fanica Obid. Krajša končna razprava je potrdila, kako ljudi iz bistva zanima Kosovel in njegovo večno aktualno sporočilo, ki ju lahko sintetiziramo s pesnikovo izzivalno sintagmo: *moje življenje je moje, slovensko, evropsko, sodobno in večno!*

Razstava v muzeju Correr v Benetkah Moč slikarstva Safeta Zeca

V slovitim muzeju Correr v Benetkah, ki je na samem Trgu sv. Marka, so minulo soboto, 8. t. m., slovesno odprli veliko slikarsko razstavo bosanskega umetnika Safeta Zeca, ki smo ga pobliže spoznali tudi pri nas, saj je imel pred leti dve odmevni razstavi v Kulturnem centru Lojze Bratuž, če že drugih razstav v naši deželi ne omenimo. Razstavi, ki je v drugem nadstropju muzeja, sta kuratorja, direktor muzeja Correr Gandomenico Romanelli in francoski likovni kritik Pascal Bonafoux, dala pomemben naslov Safet Zec - Il potere della

manelli je Safeta Zeca postavil ob bok vrhunskim starim italijanskim slikarskim mojstrom. O razstavi, na kateri je na ogled več kot 130 likovnih del, več jih je zares izjemnih, naravnost velikanskih formatov!, je Romanelli dejal, da gre za vrhunsko razstavo, na kateri Zec predstavlja predvsem svoja zadnja slikarska dela v tehniki olje na platno, v mešani tehniki, pa čeprav je Zec postavil na ogled tudi več skic, akvarelov, temper, risb, osnutkov, predvsem pa izjemno, zares izjemno številno doslej še ne razstavljenih likovnih del velikanskih dimenzij. Safeta Zeca je Romanelli v svojem nagovoru pred izjemnim številom ljudi na odprtju razstave postavil ob bok Tintoretu, Palmi Mlajšemu, Caravagiu in Lucienu Freudu, kajti "obiskovalec lahko na razstavi zares vidi, kakšno moč ima slikarstvo Safeta Zeca". Slikarski mojster Safet Zec se je ob odprtju

pripomogel tudi pri realizaciji razstave v Muzeju Correr. Na razstavi zadnjih slikarskih del Safeta Zeca, ki bo na ogled do 18. julija letos (razstava je

Foto JMP

na ogled med 10. in 18. uro, vse informacije so na spletni strani: www.museicivicevneziani.it), bo gledalec v devetih velikih razstavnih sobanah imel kaj videti! Predvsem se bo lahko na lastne oči prepričal, kako zmotno je mišljenje, da se danes s figurativnim načinom slikanja ne da več nagovarjati človeka.

vidno ganjen zahvalil vsem, ki so mu omogočili razstavo, in tudi tokrat brez Slovencev ni šlo, saj se je umetnik še posebej zahvalil Petru Kotarju, lastniku Galerije SOL iz Ljubljane, saj, tako Zec, mu je Peter Kotar pomagal v časih, ko je bilo za umetnika in njegovo družino po pobegu iz Bosne pred vojno najbolj hudo, finančno pa je

Foto JMP

pittura, Safet Zec-Moč slikarstva. Ob razstavi, za umetnika izjemno pomembni, je izšel lep katalog, ki ga je uredil za založbo Skira Romanelli sam slikar. Prav direktor muzeja Correr je na predstavitvi dejal, da gre za "držno razstavo", saj je za Safeta Zeca znano, da je zavezan figurativnemu slikarstvu, ki danes ni v modi, a Ro-

Foto JMP

Festival Literatura sveta v Ljubljani / Nobelovka Herta Müller o totalitarizmu “Z zgodovino je potrebno razčistiti, stvarem dati prava imena!”

Polna dvorana ljubljanske Drame je minuli teden, tako je poročala Slovenska tiskovna agencija, pozdravila pisateljico Herto Müller, prvo nobelovko, ki je obiskala samostojno Slovenijo. Pogovor z njo je uvedel festival Literature sveta, ki stavi na velika literarna imena, a Müllerjeva se je v pogovoru ustavila pri malih stvareh, posameznostih, "iz katerih smo sestavljeni". Tako kot njena literatura. Po uvodnih pozdravnih besedah urednika pri Študentski založbi, ki festival v sklopu Ljubljane - svetovne prestolnice knjige - organizira, Mitje Čandra, ministrice za kulturo Majde Širca in ljubljanskega župana Zorana Jankoviča, ki so vsi opozorili na pomembnost pripovedovanja zgodbe, je nastopila tista, ki piše literaturo, vredno Nobelove nagrade. Glavnina pogovora, ki ga je vodil urednik in pesnik Aleš Steger, se je vrtela okoli zadnjega romana Herte Müller iz leta 2009 *Zaziban dihi* (Atemschaukel). V prevodu Mojce Kranjc je te dni izšel tudi v slovenščini. Zgodba sledi mladenci, ki je bil tako kot številni v Romuniji živeči Nemci po 2. svetovni vojni deportiran v sovjetska delovna taborišča. Müllerjevo je tema že dolgo časa zanimala, saj so bili v taborišča deportirani tisti, ki z vojno niso imeli

nič, tudi njena mama. Toda taborišča so bila tabu tema, o njih preživeli niso radi govorili. Potem pa je Herta Müller srečala nemškega pesnika Oskara Pastiorja. Spominja se, kako sta bila skupaj na poti; medtem ko je ona preklinjala večno zelene smreke, ki da so dolgočasne, saj se ne spreminjajo, ji je pesnik odgovoril, da so mu bila prav ta drevesa v taborišču v eno redkih opor. Takrat je Müllerjeva ugotovila, da za svojo zgodbo potrebuje prav take spomine. Njuno skupno pisanje se je lahko začelo. Pastiorja je leta 2006 prehitela smrt in pisateljica je roman *Zaziban dihi* dokončala sama. Pastior ji je, kot je povedala, odgovoril na nekatera bistrova vprašanja: kaj se zgodi z dostojanstvom, ko zavladal lakota, kakšen je občutek, ko začneš psihofizično propadati, kaj je popolna nesvoboda. Opazila je, koliko pozornosti je Pastior posvečal podrobnostim, denimo belezu robčku, ki ga je imel v taborišču. Prav takšne malenkosti, je povedala Müllerjeva, dobijo v izrednih okoliščinah, kot je taborišče,

eksistencialne razsežnosti, pomenijo lahko ves svet. Nobelovka je opozorila, da je tudi sama pri pi-

sanju vedno pozorna prav na podrobnosti, male predmete, ki lahko v zelo hudih časih nadomeščajo osebe. Sicer pa je pisateljica, rojena l. 1953 v romunskem Nitzkydorfu, prepričana, da je umetnost lepa le takrat, ko bo-

li, vse ostalo, da je kič. Do lepote si pisateljica pomaga z imaginarijem, ki ga zapolnjuje tako z nemškim kot romunskim jezikom. Piše le v nemščini, toda romunščina je njen vzporedni jezik, ki odstrinja povsem druge metafore. Če zvezdni utrinek v romunskem okolju pomeni smrt, je v nemškem znamenje sreče. Müllerjeva je s svojimi mislimi in branjem iz romana *Zaziban dihi* navdušila slovensko in tuje občinstvo. V slovo je pomahal - z belim robcem. S Herto Müller, ki prisega na soodvisnost literature in življenja, se je za STA pogovarjala Alenka Vesjenjak, kateri je pisateljica dejala, da se Romunija še zdaleč ni soočila s svojo zgodovino. Müllerjevi je, ko je še živel v Romuniji, sledila romunska tajna policija Securitate. Kot je še povedala, je po mnogih letih iz Bukarešte končno prejela svoj dosje, ki ji je pojasnil marsikaj. Šlo je za načrtno diskreditacijo njene osebe in dela. Toda po pisateljicih besedah se Romunija v marsičem ni prav nič spremenila, ne nazadnje so na položajih "stari kadri", korupcija je del vsakdana, soočenje z romunsko zgodovino je pogosto tabu tema. O tem, da je bila Romunija večji del 2. svetovne vojne

fašistično naravnana, se danes ne govori, pa bi se moralo, je še povedala nobelovka. Toliko bolj, je nadaljevala, ker se v Romuniji vse bolj krepi ekstremna desnica, kar se nujno kaže v vsakdanjem družbenem dogajanju. Vse to je posledica nesoočenja z zgodovino, tako medvojno kot kasnejšo, komunistično. Veliko dosjejev, ki bi razkrivali ključna zgodovinska dejstva, je še vedno pod ključem, kar je, tako pisateljica, tuje demokracije ureditvi. Z zgodovino je potrebno razčistiti, stvarem dati prava imena, če tega narod ne stori, je sam po sebi nedemokratičen. Dela Herte Müller so med zahodnimi, predvsem strokovnimi bralci zelo cenjena, nekoliko manj enoznačen odnos ima do nje romunsko občinstvo. Pisateljica je dejala, da imajo seveda pri tem zelo pomembno vlogo prevajalci - piše namreč izključno v nemščini -, kar pa zadeva romunsko bralstvo, je odnos dvojen. Romunskim bralcem je tematika blizu, z njo se do neke točke zlahka poistovetijo, toda ko postanem preveč kritična, se takoj odzovejo, da se motim, da širim napačna dejstva ali da razmer enostavno ne razumem, je povedala Müllerjeva. Dejstvo je, da Müllerjevo izkušnja diktature nenehno spremlja, toda, kot je dejala, je ni več strah. Z vsem, kar se ji je zgodilo, pač živi. Odrselna je lahko po njenih besedah že misel, s čim vse ti je bilo prizaneseno. Toda, kot je dejala Müllerjeva, se njene misli pogosto vračajo v ta travmatični čas. "Mislim na umrle prijatelje, ki ležijo na pokopališču, to so mi-

sli, ki jih ne moreš pregnati, 'človek ima le eno glavo'". Müllerjevi je zato toliko bolj logično, da je ves svoj dosedanji opus posvetila diktatorskim režimom. Posameznik običajno piše o tem, kar ima največjo težo v njegovem življenjepisu. Pa se pisateljica zdi, da bo to temo sploh kdaj izčrpala, se bo od nje lahko oddaljila? Müllerjeva je prepričana, da nikoli ni mogoče povedati, napisati vsega do konca. Že samo ko spremenimo zorni kot, se razgrne nova zgodba, je pojasnila Herta Müller. V javnosti se pogosto sliši, da je potrebno nekaterim temam enostavno postaviti piko. Tako se je govorilo o totalitarizmi, holokavstvu, češ, povedano je bilo že vse. Kot je še povedala pisateljica, pogovorov, pisanja o omenjenih temah ni mogoče umetno utišati, dokler morajo ljudje s takšnimi spomini živeti. O vsem tem se je potrebno pogovarjati. Zgodovina ne mine, ko zavržemo kole-dar, je dejala Müllerjeva. Herta Müller je, odkar je prejela Nobelovo nagrado za književnost, medijsko zelo oblegana, kar, kot je dejala, sicer vzame v zakup, a pogovori z novinarji sicer niso njeno najljubše opravilo. Medijski pomp, ki jo spremlja, jo močno utruja. Če že, potem spregovori o knjigah, o izkušnjah, ki so jih porajale. "Nobelovo nagrado sem prejela za opus, ta ima ceno, ne pa moja oseba, ki novinarje sicer najbolj zanima", je dejala Müllerjeva. Njen poklic je pisanje, zelo rada se tudi sprehaja, ampak, kot je sklenila, včasih, "nolens volens", pristane tudi na intervju.

Kratke

Mladi za mlade in SZSO na tržnici brez meja

V Ljubljani je tudi letos Zveza študentskih klubov Slovenije (Škis) pripravila tradicionalno tržnico. Rdeča nit je bila tokrat "Moj kraj, moj ponos". Sodelovale so študentske skupine vseh dežel Slovenije. Na posebnem predelu tržnice so bile postavljene tudi stojnice s skupinami izven meja Slovenije. Tu so se s svojo stojnico izkazali tudi Mladi za mlade skupaj s SZSO. Slovenskim študentom so razdeljevali reklamne zgibanke iz tržaške okolice in jim pobleže predstavili lepote Krasa in Brega, ponujali pa so tudi domače dobrrote naših krajev: sir, slaščice in vino. Ta zanimiva izkušnja je pripomogla k temu, da so se študentje pobleže spoznali in navezali stike v prijetnem prazničnem vzdušju. Na splošno so študentje iz Slovenije pokazali zelo veliko zanimanje in naklonjenost zamejcem. Kljub slabemu vremenu je bilo vzdušje zelo toplo in veselo. Na odrih so igrali najrazličnejše melodije, vmes pa so nastopile razne plesne skupine. Na formalnem delu proslave so spregovorili ljubljanski župan Jankovič, minister za delo, predsednik vlade Borut Pahor in predsednik Škis-a.

Pobuda se je zaradi dobre organizacije in velikega števila udeležencev izkazala za zelo uspešno. Praznovanje se je nadaljevalo pozno v noč. / Vida Forčič

Slovenija – Duhovna domovina

V našem listu smo že poročali o ljubljanski predstavitvi zbornika »Slovenija – Duhovna domovina. Zgodbe političnih emigrantov. Gre za 500 strani debelo knjigo, ki je nastala v Muzeju novejših zgodovine in sta jo uredila njegov direktor Jože Dežman ter odgovorna za ustne vire Monika Kokalj Kočever. Založila jo je Mladinska knjiga. V knjigi so življenjske zgodbe 21 posameznikov ali družin, ki so maja 1945 ali kasneje zapustili domovino. Gre za pripovedi o velikem trpljenju, razočarjanjih, težavah, a tudi o idealih in vrednotah, kot tudi o uveljavljanju v tujini. Predstavitev knjige in srečanje z nekaterimi njenimi ustvarjalci bosta tudi v Trstu, in sicer v ponedeljek, 17. maja, v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v priredbi Društva slovenskih izobražencev in Knjižnice Dušana Černeteta. Na večeru bodo sodelovali urednika knjige Jože Dežman, ki je tudi napisal uvodno študijo in uredil eno izmed življenjskih zgodb, in Monika Kokalj Kočever, ki je uredila in dopolnila gradivo Johna Corsellisa ter tudi sama zapisala nekaj intervjujev, dalje Irena Uršič, ki je zapisala zgodbe pretežno primorskih pričevalcev o posrečenih in ponesrečenih poskusih bega čez mejo, ter Lučka Kremžar De Luisa iz Knjižnice Dušana Černeteta, ki je za knjigo pripravila kratke biografije in slike izbranih begunskih rojakov, ki so se uveljavili v svetu.

Sestala se je Komisija za šolstvo in kulturo pri SSK

V prejšnjih dneh se je sestala Komisija za šolstvo in kulturo pri Slovenski skupnosti v Trstu, da bi preverila raven izvajanja zaščite, predvsem na področju jezikovnih pravic v šolstvu in kulturnih ustanovah.

Komisija je ugotovila, da Dežela Furlanija Julijska krajina pripravlja in sprejema pole, obrazce in dopise tudi v slovenščini ali vsaj v dvojezični obliki. To pomeni, da društva in ostale slovenske ustanove lahko z njo poslujejo v slovenskem jeziku ali dvojezično. Komisija se je zato dotaknila tudi nekaterih perečih vprašanj na področju šolstva. Ocenila je, da nedorečenosti t. i. "šolske reforme Gelmini" predstavljajo izziv za našo šolsko mrežo in predvsem za liceje, kjer dopuščajo še dodatne možnosti za nove ali preurejene smeri, zlasti na področju glasbe in umetnosti. Komisija je obsodila neurejenost oziroma neobstoje doklade za dvojezično poslovanje v kolektivni delovni pogodbi za učno in neučno šolsko osebje. Pri reševanju tega vprašanja ima gotovo veliko vlogo sindikalno zastopstvo slovenskih šolnikov in upravno-tehničnega osebja v naših šolah. Komisija je prepričana, da je sindikalno gibanje koristno in potrebno, zato je mnenja, da bi bilo treba oživiti in razširiti delovanje Sindikata slovenske šole, predvsem v Trstu, pri čemer bi gotovo pomagalo sklicanje občnega zbora.

Komisija je tudi ugotovila, da je nujno potreben nov natečaj za ravnateljska in tajniška mesta na slovenskih šolah. Ravnatelji in tajniki s svojim neprecenljivim delom pripomorejo, da šola nemoteno in sproščeno deluje, kar je potrebno za učinkovito didaktično poslanstvo šolnikov. Nevzdržno je zato, da na posameznem ravnatelju sloni breme upravljanja dveh ali več šol, kar je tudi škodljivo za obstoj in razvoj slovenskega šolstva v Italiji. Izražena je bila tudi potreba po ponovni uvedbi šolskega nadzornika v obliki povezovalnega in svetovalnega organa. / Komisija za šolstvo in kulturo, Igor P. Merku', predsednik

Praznično pri Banih

275-letnica podružne cerkve sv. Florijana

Kljub slabemu vremenu, ki je že stalnica ob praznovanju našega zavetnika, se je v torek, 4. maja, zbrala lepa množica vernikov iz raznih krajev tržaške občine v cerkvi pri Banih, da bi počastila zavetnika sv. Florijana, obenem tudi 275-letnico blagoslovitve te cerkve. Prisotnost deklet v narodni noši je obogatila slovesno daritev, ki jo je vodil upokojeni škof msgr. Evgen Ravignani ob somaševanju župnika g. Franca Pohajača in trebenskega župnika g. Ivota Miklavca. S pesmijo je mašo spremljal domači CPZ Sv. Florijan pod vodstvom Melite Vidau.

Po vstopni pesmi je pozdravni nagovor škofu podal P. Vidau, v katerem se je med drugim navezal na probleme časa in na potrebo novega koraka v smeri upanja in cilja človeške biti, ki je v transcendentni viziji človeškega življenja. Homilijo je škof msgr. Ravignani oprl na življenje mučenca sv. Florijana in na njegov zgled tudi današnjemu človeku v hoji za Kristusom. Omenil je nelahko zgodovinsko pot te cerkve od začetka, preko dobe oskrunitve v času druge svetovne vojne do ponovne blagoslovitve in s tem ponovnega odprtja vrat v bo-

goslužne namene. Pohvalil je tudi zgledno sodelovanje cerkve in kulturnega društva v vasi, kar prinaša celotni skupnosti pozitivne učinke. Omenil je tudi cerkovnika in njegovo ženo, ki skrbita za urejenost tega svetišča. V nadaljevanju sv. maše je pri "ofru" deklica Gaja v narodni noši delila podobice sv. Florijana, v spomin na visoko obletnico cerkve. Sv. maši je sledil krajši nastop MePZ Sv. Jernej in MoPS Sv. Jernej, ki sta zapela vsak po dve pesmi pod vodstvom dirigenta Mirka Ferlana, kar je dalo temu slavnostnemu jubileju zgleden pečat sodelovanja v župniji.

Temu pevskega utrinku je sledilo podeljevanje priložnostnega spominskega darila, delo umetnika Plehana, škofu Ravignaniju, nato župniku g. Pohajaču; župnija pa je ob tej priložnosti pripravila spominsko uokvirjeno sliko sv. Florijana, na kateri

sta tudi cerkev in spomenik; podelila jo je vsem trem zborom, domačemu društvu Grad in zborovodkinji Meliti Vidau; njej so tudi pevci domačega zbora podelili umetniško delo Plehana. Na kraju je župnik obdaril še cerkovnika za 15-letno

na z opuščeno vojašnico, izvedba katerih bi negativno vplivala na življenje v vasi. Nato se je praznovanje nadaljevalo ob domačih dobrotah, kozarcu domače kapljice in s pesmijo pozno v noč.

Pavel Vidau

TRŽAŠKA POKRAJINA Priznanje Borisu Pahorju

Harmonično sožitje je poroštvo za humano prihodnost

Prof. Boris Pahor se ni mogel načuditi dejstvu, ki so mu ga novinarji predložili po sklepu slovesnosti v sredo, 5. maja, na kateri mu je Maria Teresa Bassa Poropat izročila pečat tržaške pokrajine: v dvorani pokrajinskega sveta, v kateri so sedeli predstavniki manjšinskih ustanov, župani oz. predstavniki okoliških občin, gostje iz Slovenije ter svetniki pokrajinske skupščine, ni bilo pa predstavnikov iz opozicijskih vrst. "Ali so proti meni...?", je zbegano vprašal pisatelj.

Najbrž, da so. Težko bi si razlagali dejstvo, da so vsi opozicijski predstavniki prezrli uradno sporočilo o slavnostnem dogodku (s katerim – kot je poudarila predsednica Poropatova – so bili nedvomno seznanjeni). Odgovor je treba baje poiskati v nesoglasju, ki je svojčas nastal med Borisom Pahorjem in tržaškim županom Robertom Dipiazzo glede občinskega priznanja: sporni kamen je bila omemba fašizma; Pahor je namreč zahteval, naj ga tržaška občina vstavi v utemeljitev k priznanju. Problem je torej politične narave: desna stran Trsta ne sprejema Borisa Pahorja za sim-

bol protifašizma, dovoljuje mu le vlogo pričevalca nacističnega zla. Tej zvijači pa se je pisatelj vedno izmikal.

Ko bi tržaško občino vodila levo-sredinska uprava, bi se problem

In ravno Pahorjeva vloga kot pričevalca večkulturnega in večjezičnega Trsta je bila ena izmed utemeljitev, ki jih je predsednica Poropatova prebrala pred izročitvijo pokrajinskega pečata. Pisa-

Maria Teresa Bassa Poropat, Boris Pahor in Boris Pangerc (foto IG)

že zdavnaj rešil: to lahko sklepa-mo iz dejstva, da je levo-sredinska pokrajinska uprava brez nikakršnega zapetljaja podelila Borisu Pahorju to, kar mu pripada, in sicer spoštovanje okolja, v katerem je zrasel, živel in trpel in kateremu je prispeval veliko svoje-ga intelektualnega truda na poti sožitja.

telj si je priznanje prislužil tudi zato, ker je preko svojega literarnega opusa temeljito predstavil dramatične prigode 20. stoletja in je s svojim neposrednim pričevanjem razkrival tragedije fašizma in nacizma in ker je v svojih delih vedno pokazal, da je posameznik zmožen solidarnosti, novega rojstva in želje po prihod-

nosti. "Boris Pahor je bil nosilec glasu zatirancev 20. stoletja in primorskih Slovencev. Vedno je pričal, da se je izhodiščna večkulturnost tega območja, ki ni bila nikdar enoumna, izjalovila

zaradi prisilnega poitalijanjenja. To je bila tragedija ene tržaške komponente in hkrati negacija kolektivne preteklosti: na njeno raznovrstnost bi morali biti vsi ponosni", je dejala predsednica uprave. Na isti valovni dolžini je bil poseg predsednika pokrajinskega sveta Borisa Pangerca, ki je med drugim v dvojezičnem govoru poudaril, da je Boris Pahor v sodobni evropski družbi svojevrsten fenomen, "ki opozarja njegovo vest, da je nevarnost vrnitve v preteklost še možna in nemalo-krat tudi prisotna".

Pisatelj pa je v svojem razmišljanju obnovil večjezično in večkulturno podobo Trsta, ki je lahko računal na delo zaslužnih in sijajnih kulturnikov bodisi slovenske kot italijanske narodnosti. Ti moške so sestavljali pravo republiko književnosti, ki hkrati zrcali "v imenu humanizma in demokracije združeno Evropo v miniaturo". Pahor se je ob spominu na Illyjevo županovanje, ko je Kosovo velov kip vstopil v Ljudski vrt, zahvalil predsednici pokrajinske uprave, da je pod njenim predsedstvom slovenščina "prišla k mikrofonu tudi na pokrajini". Pahor je svoj nagovor sklenil z željo po še bolj harmoničnem sožitju, kar je poroštvo nadvse humane prihodnosti.

Igor Gregori

DSI Msgr. Rudolf Klinec: Dnevniški zapisi 1943-45

Dušni pastir, ki je ljubil svoje ljudi

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 3. maja, imelo v gosteh v Peterlinovi dvorani urednika publikacije, ki jo je Goriška Mohorjeva družba izdala pod naslovom Msgr. Rudolf Klinec: Dnevniški zapisi 1943-45, Petra Černica in Renata Podbersiča. Urednikoma sta na tržaški predstavitvi knjige stala ob strani Tomaž Simčič in Ivo Jevnikar. Kot so pojasnili govorniki v Peterlinovi dvorani, predstavlja knjiga zgolj izsek bogatega dnevniškega opusa msgr. Klinca, saj se omejuje na njegove osebne zapise iz časa duhovniške službe v Velikih Žabljah na Vipavskem od junija 1943 do avgusta 1945. Ivo Jevnikar je razčlenil osrednje koordinate knjige, njeno vsebino pa opredelil kot lucidno analizo trpljenja slovenskega človeka med

vojno, kjer se dodobra izkristalizira tudi odnos, ki ga je goriška duhovščina tedaj imela do fašizma, nemške okupacije, partizanstva, četništva, ne nazadnje tudi do zaveznikov. Po mnenju Tomaža Simčiča je ključna beseda knjige strah, "saj so se naši ljudje takrat znašli v vrtincu strašnega zgodovinskega dogajanja". V tem nelahkem obdobju sunkovitih premikov je bil primorski narod podvržen najrazličnejšim silnicam: po eni strani ga je "gnjavil" nemški teror, po drugi pa prisilna partizanska mobilizacija. Izbira med dobrim in zlim se je marsikdaj izkazovala za protislovno.

Marko Tavčar, Peter Černic, Renato Podbersič, Tomaž Simčič in Ivo Jevnikar (foto IG)

hovi NOB. Katoličani so namreč želeli, da bi se njihov vstop v NOB uresničil na enakopravni ravni. Logika NOB pa je odklanjala naravno vprašanje in demokratični ustroj, tako da so pogajanja za-mrla; goriško duhovništvo je za ohranitev slovenstva zoper naci-

Dnevniški zapisi nedvomno pričajo, da je bil msgr. Klinec pokončen dušni pastir, ki je do skrajnosti ljubil svoj narod, za katerega se je izpostavljaval pri vseh akterjih tedanjega zgodovinskega dogajanja.

IG

MLADINSKA SEKCIJA SSK V gosteh Tone Krkovič

Sijajen upor slovenskega naroda

Strategija dejanskega nastajanja in udejanjanja slovenske samostojnosti v začetku devetdesetih let je slonela na pešči zaslužnih mož: med temi je nedvomno bil Tone Krkovič, slovenski častnik – brigadir in veteran vojne za Slovenijo, načelnik MSNZ RS 1990, prvi poveljnik znamenite 1. specialne brigade MORIS, ki je bil v petek, 7. maja, gost podmladka SSK na sedežu stranke.

Z izredno prepričljivim in karizmatičnim navajanjem je Tone Krkovič popeljal občinstvo (žal, izredno skromno) v zapletena dogajanja, ki so botrovala nastanku slovenske države. V nasprotju s splošnim in po Krkovičevem mnenju pavšalnim prepričanjem, da je slovenska osamosvojitvena vojna trajala zgolj deset dni, je treba začetek dejanskega spopada med Slovenci in JLA določiti v dnevu pred zaprisego prve slovenske demokratično izvoljene vlade, se pravi 15. maja: tedaj je bila namreč z razorožitvijo oziroma samorazorožitvijo (kot izraz slepe pokorščine nekaterih slovenskih načelnikov) Teritorialne obrambe Socialistične republike Slovenije izvršena prva faza agresije JLA na Slovenijo. Istega meseca so bile nemudoma začete priprave za oborožen odpor, ki je takoj že izvajal funkcijo varova-

nja osamosvojitvenega procesa. Začetek in poznejše oblikovanje oborožene organizacije sta potekala konspirativno, skozi več faz nastajanja in pod različnimi statusi zakonitosti glede na tedaj ve-

zacije – Slovenske vojske, je zapisal Krkovič v komunistični, ki spremlja dvajsetletnico nastanka MSNZ. Konec osamosvojitvene vojne pa je za brigadirja bil 25. oktober, ko je JLA dokončno zapu-

Tone Krkovič in Aljoša Jarc (foto IG)

ljaven pravni sistem. Začetek priprave in organiziranja oboroženega odpora je v začetku potekal brez formalnega naziva, pozneje pa se je naziv oblikoval in spreminjal vse od 'jeder odpora', preko 'Vojske Republike Slovenije' do 'Manevrske strukture narodne zaščite – MSNZ. Oktobra 1990 se je MSNZ preimenovala v TO RS, v bistvu pa gre sistemsko ves čas, vse do danes, za poslanstvo iste organi-

stila slovensko ozemlje. Krkovič, s katerim se je pogovarjal Aljoša Jarc, je slovensko upornišvo iz začetka devetdesetih let oplemenitil z razmišljanjem o splošnem čutu pokončnosti, ki ga slovenski narod ima od nekdaj v sebi. Krkovič je poudaril, da Slovenije v tedanjem koljivem trenutku ni nihče podpiral, saj je mednarodna diplomacija želela ohraniti federativno jugoslovan-

sko tvorbo. Slovenski narod je tako odločil si sam krojiti usodo in svoje početje oplemenitil z istim duhom upornišva, ki je vodil organizacijo Tigr zoper fašizem. Ne smemo se torej čuditi dejstvu, da ima Krkovič v svoji pisarni poleg svoje fotografije razobešeno še sliko upornika Danila Zelena. Vojna za Slovenijo je bila izvršena na podlagi jasne in do potankosti pripravljene strategije, pri kateri je odločilno vlogo odigrala brigada MORIS: po Krkovičevem mnenju je bila ta brigada prototip elitnih formacij manjših državnih vojaških enot. Učinkovitost pa je bila zato, ker je z vojaškega vidika v celoti odgovarjala zmernim številčnim razmeram in čutenju slovenskega človeka, ki se svojemu razumu in osebnosti presoji tudi znotraj vojaške hierarhije, kljub upoštevanju ukazov, nikakor ne odreka. Elitnost brigade MORIS je slonela hkrati na temeljitosti urjenju samega Krkoviča, ki je po zgledu romboida posameznice člane brigade iz začetne široke strokovne profiliranosti vodil k specialnim nalogam, takim, ki bi odgovarjale posameznikovim nagnjenjem.

Krkovič, ki je danes član vodstva SDS, je presodil tudi sedanjí položaj SV, v kateri je čuti nevidno, prikrito politizacijo, v slovenski družbi pa je čuti pomanjkanje moralnih vrednot. Kljub temu pa bo slovenski narod še naprej živel, saj "preživeli smo tisočletja in še se bomo borili", je sklenil gost.

Igor Gregori

Človekoljubna pobuda Dejanje, ki obogati človeka

Že nekaj let ima DTTZG Žige Zoisa stike s tržaškim združenjem krvodajalcev (Associazione donatori di sangue). Profesora Viviana Krizmančič je tudi letos organizirala predavanje za petošolce trgovskega in geometrskega oddelka.

Na šolo je povabila predsednika tržaške organizacije in primarija oddelka za transfuzijo v glavni tržaški bolnišnici, da bi nas seznanila z delovanjem in s pomembnostjo krvodajalstva v današnji družbi.

Vsak človek ima štiri različne tipe krvi: A, AB, B, ali O. Krvodajalec lahko postane vsak polnoleten človek, ki želi pomagati sočloveku. "V Trstu primanjkuje krvi, saj imamo vedno manj krvodajalcev. Lepo bi bilo, da bi se kdo izmed vas odločil za darovanje". Te besede so vplivale na enajst

dijakov trgovskega oddelka, ki so se odločili za to novo izkušnjo. Profesorka je bila zelo zadovoljna in nas je pospremila v krvodajalski center v ulici Pieta'.

V ambulanti so nas vsi gledali z navdušenjem, saj se ne pripeti vsak dan, da kar cel razred obišče oddelke

in se večina odloči za darovanje krvi.

Na začetku so bili dijaki nekoliko zbegani, saj nihče ni vedel, kaj ga čaka. Pred darovanjem je bilo treba spiti vsaj pol litra vode. Zelo priporočajo tudi zdrav zajtrk, pri tem pa ne smemo pretiravati z maščobami. Sledil je individualni pogovor o boleznih, ki smo jih imeli, o zdravstvenih težavah in o drugih eventualnih motnjah.

Temu je sledila analiza krvi. Žal štirje dijaki niso mogli darovati krvi iz raznih razlogov: dva zaradi pika klopa, druga dva pa zaradi pomanjkanja hemoglobina ter jemanja zdravil. Iz tega je razvidno, kako resna je kontrola darovane krvi in kako je važno, da tudi darovalec iskreno in odprto poroča o svojem zdravstvenem stanju. Iz njihovih pogledov se je lahko razbrala žalost. Ti dijaki bodo čez nekaj mesecev ponovno prišli na oddelke, da bi doživeli to čudovito izkušnjo. Tisti pa, ki so darovali kri, so bili na začetku blede in malo brez moči, a nikogar ni obšla slabost. Fantom so vzeli približno 450 ml krvi, puncam pa 225 ml. Dijaki krvodajalci so bili zelo za-

dovoljni s svojim dejanjem, saj so na ta način razveselili marsikoga, ki bo v prihodnosti potreboval njihovo kri. Neodločeni dekleti sta z obiskom oddelka in opazovanjem pogumnih sošolcev premagali strah in izjavili, da bosta v prihodnosti opravili isto dejanje. To je bila zelo lepa pobuda v projektu zdravstvene vzgoje. Zavedamo se, da s tem nismo veliko izboljšali žalostne situacije, saj bo krvi vedno primanjkovalo. Kljub temu gre vseeno za izkušnjo, ki nam bo za vedno ostala v srcu. Marsikateri dijak bo postal reden krvodajalec, vsakemu pa bo ostalo v spominu to posebno jutro, ki ga nismo kot običajno preživeli med knjigami, ampak na oddelku za transfuzijo; naredili smo nekaj koristnega za druge in postali pravi ljudje. Mimo vsega naj omenim še nekaj praktičnega, to je, da krvodajalci lahko opravijo krvne izvide in nekatere preglede tudi brezplačno. Ko postane krvodajalec dijak-petošolec, ki mora biti polnoleten, se mu to šteje kot šolski kredit.

Giorgia Christine Abrami

Bojan Bratina, profesorica in pisateljica Zora Tavčar ter Danilo Japelj, urednik koprskih revij Fontana, ki je pesmi izdala. Zbirka je doživela lep odmev in je že skoraj povsem razprodana tudi v ponatisu. Pahor je letos izdal dve novi oz. dopolnjeni in specifično oblikovani pesniški zbirki, o čemer smo v našem časopisu že poročali. Pri Fontani so pesmi izšle z naslovom Niti črke več in roža bo moja. Knjigo je opremil slikar Milovan Valič, spremno besedo pa je napisal Bojan Bratina, v samozaložbi pa je

Radivoj Pahor (foto IG)

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom prireja v petek, 14. maja, ob 20. uri, v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29) večer na temo "Dobrodošli v Gani". V sliki in besedi nam bo to afriško državo prikazala Biserka Cesar. **Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta** vabita v ponedeljek, 17. maja, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 na predstavitev zbornika Slovenija – duhovna domovina. Zgodbe političnih emigrantov. Spregovorili bodo soustvarjalci knjige Jože Dežman in Monika Kokalj Kočevar, ki sta jo tudi uredila, Irena Uršič, ki v njej predstavlja primorske zgodbe, in Lučka Kremžar De Luisa iz Knjižnice Dušana Černeta, ki je zanjo prispevala kratke biografije in slike izbranih osebnosti. Začetek ob 20.30.

Darovi

Ob 65-letnici mučeniške smrti strične Rosande in Vide Kralj daruje Bogomila Lupinc 50 evrov za misijonarja p. Vladimirja Kosa.

V spomin na preminulo dolgoletno prijateljico Ksenijo Levak daruje Lojzka Sosič 50 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco.

Ob smrti dolgoletnega pevca KARLA GLAVIČA izrekamo družini in ostalim sorodnikom globoko občuteno sožalje

ODBOR ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ
izreka dekanu in župniku na Repentabru
g. ANTONU BEDENČIČU

iskrene čestitke ob imenovanju za škofovega vikarja za slovenske vernike tržaške škofije.

Obenem se zahvaljuje dosedanjemu vikarju msgr. Francu Vončini za vse, kar je v skoro dvajsetletnem delovanju naredil v korist slovenskega občestva, in bil zvesto na stališčih vrednot krščanstva in slovenstva.

ZAHVALA

CPZ Sv. Florijan od Banov se toplo zahvaljuje upokojenemu škofu msgr. Evgenu Ravignaniju, župniku g. Francu Pohajaču, trebskemu župniku g. Ivi Miklavcu za daritev sv. maše, MePZ Sv. Jernej in MoPS Sv. Jernej z zborovodjem g. Mirkom Ferlanom za podarjeno pesem ter vsem vernikom za udeležbo na praznovanju 275-letnice blagoslovitve cerkve zavetnika sv. Florijana.

Posebna zahvala župniji za podelitev spominske slike sv. Florijana, sodelujočim zborom in zborovodkinji Meliti Vidau ter SKD Grad. Ne nazadnje tudi za slovenski šopek Pavlu Vidavu ob 15-letnici njegove cerkveniške službe.

S 1. strani

Srečanje je bilo...

Minister Žekš in predsednik Tondo sta se glede položaja SSG znašla na isti valovni dolžini: SSG mora oplemeniti svojo vlogo in nadaljevati s svojo dejavnostjo, sicer z razpoložljivimi sredstvi (to je milijon in pol evrov). Dodatnih primanjkljajev ne bo več mogoče upravičevati. RS ne bo mogla tako kot letos pomagati z izrednimi sredstvi, ker so na dlani pač druge prioritete, odbornik Roberto Molinaro pa je izrazil zahtevo, naj javne uprave dejansko pristopijo k upravljanju gledališča. Za to bo treba spreminiti statut: predstavnik javnih uprav pa bo moral skladno in kakovostno pripomoči k kakovostnemu delu upravnega sveta. Pri tem naj izbira pade na osebo, ki pozna slovenski jezik, tako da bodo seje lahko še naprej potekale v jeziku gledališča, slovenskem namreč.

Sogovorniki so se dotaknili tudi vprašanja vidljivosti televizije, saj digitalizacija ponuja rešitev, da bi se na celotnem območju, kjer živi manjšina, lahko videla slovenski program RAI in tudi slovenska nacionalna televizija RTV SLO. Minister Žekš se je zavzel tudi za iskanje sistemske rešitve financiranja dejavnosti slovenske manjšine v Italiji, kar bo predsednik Tondo podprl v Rimu.

Poleg manjšinskega vprašanja je bila na srečanju načeta še vrsta drugih vprašanj, ki zadevajo energetiko in druge načrte.

"S tem srečanjem smo premaknili dialog med Italijo oz. FJK in RS, ki je že dalj časa miroval: načeli smo vrsto vprašanj, ki bi sicer zahtevala poglobljeno analizo, obe strani pa sta se v odmerjenem času seznanili z najpomembnejšimi težavami in spoznali stališča druga druge. Zavedati se moramo, da bo sedanja vlada trajala še vrsto let. Najbolje je torej, da z njo tvorno sodelujemo".

ŠKEDENJ Kulturno društvo Ivan Grbec

Prisrčen, sproščen pesniški večer

Kulturno društvo Ivan Grbec iz Trsta (Škedenj) je ob koncu preteklega tedna že drugič v zadnjih nekaj letih gostilo pesnika Radivoja Pahorja iz Renč. Njegove pesmi je občuteno interpretiral Andreja Benedetič, študentka Filozofske fakultete v Ljubljani in nekdanja dijakinja Dramsko-

gledališke gimnazije Nova Gorica. Med posebej opaznimi gosti večera omenimo vidna tržaška slikarja Deziderija Švaro in Marijana Kravosa. Naj spomnimo, da so avtorja in njegovo pesniško zbirko Deviško satje v Trstu že predstavili pesnik in publicist Boris Pangerc, literarni kritik

Pahor s profesorjem na Umetniški gimnaziji Nova Gorica, Markom Krumbergerjem, izdal likovno-pesniško mapo Brevir srca. V njej je pesnik objavil trinajst izbranih pesmi, večinoma sonetov, Krumberger pa je poskrbel za imeniten "prevod" umetniških besedil v likovno govorico. Ta dela so bila v Trstu te dni razstavljena kot spremljajoči del literarnega večera. Književno društvo v Trstu je uvedla Lojzka Primožič, predsednica KD Ivan Grbec, ki je sodelujočim predstavila in

podarila knjigo o Škedenju, nekdanj povsem slovenskem predmestju Trsta, Ena duša in ena pamet avtorice Marije Makarovič in Marte Košuta. Žal pa se zaradi smrti v družini srečanja ni mogel udeležiti že napovedani uvodničar, v širšem slovenskem prostoru uveljavljeni pesnik, pisatelj in publicist Marko Kravos. Pesnik Radivoj Pahor in lepo število obiskovalcev v na novo odprti dvorani, poimenovani po Devani Pizziga, so poskrbeli za prisrčen, sproščen in bogat pesniški večer, ki se je razvil v zanimivo dialoško obliko.

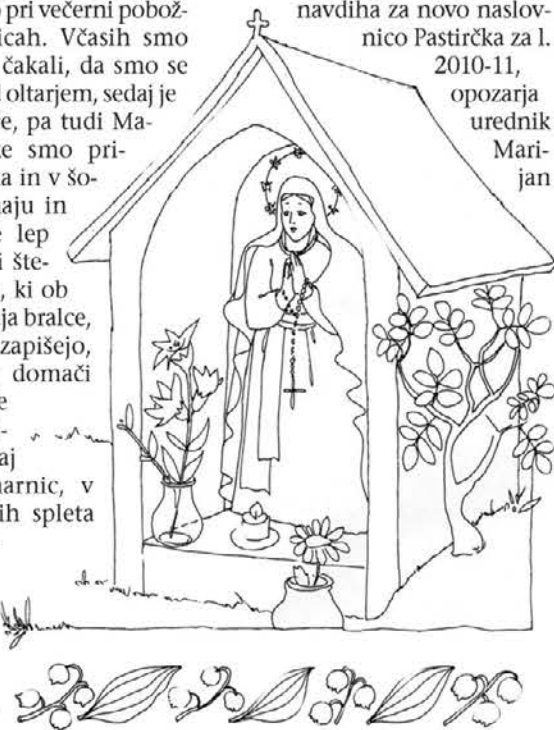
Deveta številka otroške revije Pastirček

Oj sončni maj, oj cvetni maj...

Tako poje lepa slovenska nabožna pesem, ki kot vse majniške opeva Božjo Mater, saj prav njej je posvečen najlepši mesec v letu, ko se razprejo tisočeri cvetovi in se iz njihovih čašic širijo omamne vonjave. A najlepša med vsemi cvetkami je prav Marija, ki jo v tem mesecu po lepi slovenski navadi še posebno častimo pri večerni pobožnosti, šmarnicah. Včasih smo otroci komaj čakali, da smo se namestili pred oltarjem, sedaj je malce drugače, pa tudi Marijine oltarčke smo pripravljali, doma in v šoli... Prav o maju in šmarnicah je lep zapis v deveti številki Pastirčka, ki ob koncu spodbuja bralce, naj še sami zapišejo, kakšne so v domači cerkvi letošnje šmarnice. Kako mesec "maj dehti od šmarnic, v droben dar jih spleta Materi Devici", tankočutno pojejo stih Berthe Golob pod naslovom Majska; uglasbil jo je Dominik Krt, da bi jo otroci lahko zapeli tudi ob urah glasbenega pouka. Polna ljubezni, prežete z rahlo otožnostjo, je pesem Mami, ki jo je sktala Barbara Rustja in ji pridala še vprašanja za bralce, pristrčno pa ilustrirala Svetlana Breclj. V teh dneh bo marsikateri učenec pristopil prvič k obhajilni mizi; o tem globokem

doživetju govori rimana beseda Berthe Golob Obhajilo. Drugačen izraz za obhajilo bodo bralci dobili ob pravilnem poimenovanju žuželk in cvetic, ki jih je Paola Bertolini Grudina priložila rubriki Potujmo po Sveti deželi, v kateri je tokrat Emavs. Na šmarnice, obhajilo..., sprehode v naravo, ki bodo gotovo vir navdiha za novo naslovnico Pastirčka za l.

2010-11,
opozarja
urednik
Marijan

Markežič. Podrobnosti o razpisu natečaja za naslovno stran, ki bo prinesel tudi nagrade, pa so na 38. strani majske številke Pastirčka. Najmlajši bralci bodo lahko pobarvali prizor iz Jezusovega čudeža o pomnoženju kruha in rib. Kdor je strežnik, se bo z veseljem zaustavil pri dopolnjevanju Ministrant Matej. Ti-

sti pa, ki imajo radi cvetje in zelenje, bodo z lahkoto razrešili dopolnjevanje Bogastvo na okenški polici. Otroci, ki bi srčno radi imeli doma kako živalico, naj skrbno preberejo zapis Janje Trap-Kert o domačih ljubljenčkih. Živali so tudi protagoniste kratkih pesmic V. T. Arharja ob prikupnih ilustracijah P. Bertolini Grudina. Z radovednim Fofom, izpod peresa Antonelle Del Bianco, bo vsakdo spoznal, kako dobro je mleko in kaj vsega lahko naredimo iz njega. Spretni prstki bodo našli navdih ob navodilih in jasnem ponazorilu Tatjane Ban za pripravo simpatičnih poskočnih možic iz papirja. S pujskom Binetom Danile Komjanc pa bodo odšli na izlet in si izrezali konjička. Marjivi bralci imajo v tej številki kar precej gradiva zase: zgodbo o črnih in rdečih mravljah Mravljišče ob šotoru, ki jo je napisala Mariza Perat, lep zapis o pisani mavrici in pomenu njenih barv, ki sta ga pripravili Nina Grudina in P. Bertolini Grudina, hudomušno pesmico Glasovi Berthe Golob z ilustracijo Marjana Mančka in množico pisemc, ki so jih pridni dopisniki, skupaj z risbami seveda!, poslali na uredništvu Pastirčka. Učenci drugega razreda OŠ F. Erjavca iz Štandreža so zapisali, kako so pred Veliko nočjo pletli venčke iz oljk z gospe Alenko in Viviano ter učiteljico Mirjam Paulin; priložili so tudi veliko barvno fotografijo. V majski številki Pastirčka ne manjkajo niti Grudinov Patek, ki se ga je skoraj dotaknila odlična ocena (!), razvedrilni kotic, KrižKraž, matematične zanke, ki jih nastavlja Veronika Srebrnič, pa še vzgojni strip na dveh straneh, ki ga piše Walter Grudina, ilustrira pa P. Bertolini Grudina. Tokrat se dotika kočljive in žal vedno bolj aktualne tematike, ločevanja zakoncev. Zaradi tega bo, ob njegovem branju, pogovor s starši res nujen.

IK

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Besede niso le čarobne, ne zvenijo samo lepo, v sebi imajo predvsem neverjetno moč, ki se je večkrat sploh ne zavedamo".

Pričakovala sem si misleca in mlad moški tenkih naočnikov je to res. Na srečo se moram službeno občasno tudi fizično premakniti iz predvidljivosti vsakdana, tokratna dveurna vožnja proti Trstu je pravi blagoslov. Kdaj pa bi drugače imela toliko raztegnjenega časa za razmislek? V tišini (tokrat) izklopljenega radia, v tej mehanski skatli, ki drsi vzdolž pokrajine, ki je kot narisana, se v glavi vrtilo stalno ta stavek "besede imajo tudi neverjetno moč, ki se je sploh ne zavedamo".

Naša je doba, ko smo jih gotovo razvrednotili. V politično garnituro ne verjamemo prvenstveno, ker uporablja besede, ki so in ostajajo votle, ki zvene tako zelo vabljivo, tako zelo prepričljivo, potem se pa vprašaj: kam so le šle vse namere, vsi načrti, na kolikih stotisočih glasovih sedi zdaj vse preveč udobno določena oseba? Včasih uspe komu na srečo še vedno te presenetiti in dokazati, da ve, zakaj tam sedi in čemu je namenjen. Takim osebam potem verjameš.

Moč besede je predvsem v pripravljenosti, da se otresemo nekaj klečepaznosti in odkrijemo vsaj delček klenosti v sebi. Niti ne gre za eklatantne pogumne geste, bolj za male vsakodnevne dokaze, da še znamo razmišljati z lastno glavo. In to tudi povedati. Pred več leti je prijateljica iz severne Holandije označila tukajšnjo družbo kot družbo, ki si ne upa imeti lastnega mnenja. Spominjam se svoje takratne reakcije,

razjezilo me je in istočasno si nisem upala tega jasno povedati. Govorila mi je o pomanjkljivem zavzemanju mlade generacije za lastno prihodnost, pomanjkljivi podjetniški duši, vesplošni tukajšnji apatiji, ki jo je zaznala. Takrat mi je uspelo ji le odvrniti, da ji ne uspe razumeti, zakaj je tako, zakaj je za tukajšnjo mlado generacijo nedvomno težje kot v Holandiji, kjer je v animus-u same države skrb za generacijsko izmenjavo na vseh področjih, kjer je raziskovalno delo pravilno ovrednoteno, kjer te država (tudi finančno) podpira na poti do lastne (ekonomske in psihološke) samostojnosti.

Morda je to res stvar drugačnega značaja, morda je njihova današnja družba odraz stoletnega dela na oceankah, pa tudi večnega kljubovanja morju in njegovi moči. Morda te že občutek, da ti uspe z različnimi napravami, nasipi in podobnim kljubovati Naravi, obdari z močno dozo poguma, ki je tu ne premoremo.

Drsim dalje vzdolž zelenih gričev. Verjamem, da se besed bojimo. Tistih pravih, izrečenih na pravem mestu in ob pravem trenutku. Morda v sebi vedno upamo, da bodo drugi izbojevali tudi naš boj, da bo vedno kdo drug izrazil nekaj, kar nas (in druge) žuli, žal pa ostaja vedno žoga v rokah nekoga drugega. Morda nam res primanjkuje tistega zdravega podjetniškega duha, ki bi nas silil v nadgraditev enostavne kritike oz. neodobranja nečesa s konkretnimi dejanji. Morda so prave besede potrebni začetek prenove. In prave besede bodo vedno povezane z dejanji.

Abonmajska sezona SSG v Gorici Tartuffe v izvedbi Ljubljanske Drame

V ponedeljek, 26. aprila, so imeli goriški gledalci čudovito priložnost si ogledati predstavo v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Drama iz Ljubljane, osrednjega gledališča v naši matični domovini, ki je vse prej kot pogosten gost v naših dvorah. Žal tega sploh niso izkoristili. V Kulturnem centru Lojze Bratuž se je tretje predstave v letošnjem abonmajskem programu Slovenskega stalnega gledališča udeležilo le nekaj čez sto ljudi. Izgubljen priložnost! Ljubljanska Drama je pri nas gostovala z delom Tartuffe, zaradi vsebine katerega je slavnj J. B. P. Molier (1622-1673) doživel kar nekaj cenzurskih posegov in je tekst moral popravljati celih pet let. Protagonist slovi-te komedije je, kot znano, svetohlinec, ki hlino vero in pobožnost, da bi si pridobil najrazličnejše ugodnosti in privilegije, pa še ženo svojega dobrotnika skuša pod to krinko zapeljati in

mobor za vlogo Tartuffa, Polona Juh za vlogo Dorine; nagrado Dominika Smoleta za prevod te Molierove drame je dobil Aleš

novič zastavil jasno, ostro, upoštevajoč vse razmišljujoče odtenke velikega avtorja in tako dopustil, da so igralci polnokrvno ustvarili svoje like, ki se gledalcu res neizbrisno vtisnejo v spomin in zaživijo v vseh svojih značajskih detajlih, v orisovanju katerih je bil Molier velik mojster. Igralci, med katerimi naj omenimo vsaj Marijano Breclj (gospa Pernelle, Orgonova ma-

Saša Pavček in Jernej Šugman (foto P. Uhan)

Berger, ki je res z enkratno sočnostjo, barvitostjo in melodiozno pretil francoske verze v slovenščino, da zvenita besedilo in ritem povsem domače, hkrati pa ohranjata vso lepoto Molie-

ti, Jerneja Šugmana (Orgon, Elmirin soprog), Sašo Pavček (Elmira, Orgonova žena), Igorja Samoborja (Tartuffe), Polono Juh (Dorina), so v zelo lepih, privlačnih kostumih Jelene Proković in na scenskem prizorišču Marka Japlja, ki je z obširnimi stopniščem krasno prikazovalo notranjost bogate hiše, odlično izpeljali predstavo, tako da je Molierova mojstrovina zablestela v vsej svoji moči. Tartuffe se je v prefinjeni igri Igorja Samobora tako enkratno izrisal, da se gledalcu pošteno priskuti že v prvem pojavljanju na odru in gnev do njega raste do konca, sočasno pa tudi pomilovanje in sočustvovanje do opeharjenega Orgona, ki je bil naivno prepričan, da ima ob sebi najsvetlejši vzor vernega človeka. Skratka, v vsakem oziru je to "zlata" predstava, ki ji posebne tone daje tudi glasba Draga Ivanuše in je po treh letih sveža in živa ter polna sporočilnosti in opozoril, naj se vsakdo brani pred svetohlinci, ki med drugim s Tartuffom zatrjujejo, da "greha ni, če se greši po tihem"! Iva Koršič

Igor Samobor in Polona Juh (foto P. Uhan)

spraviti v ječo svojega rešitelja, katerega je s svojo "pobožnostjo" popolnoma zasleplil. Predstava ljubljanske Drame je doživela premiero marca 2007 in isto leto na Borštnikovem srečanju prejela cel vlog nagrad: Saša Pavček za vlogo Elmire, Igor Sa-

rove misli. Do te je bil izredno dosleden tudi režiser te čudovite predstave Dušan Jovanović, ki je sicer prestavil dogajanje v 30. leta 20. stoletja in s tem delo še bolj približal današnjemu času, kjer je svetohlinec še vedno na pretek. Režijski koncept je Jova-

Travnik in njegova okolica (16)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Leta 1814 je papež Pij VII. jezuitski red obnovil. V naše mesto so se jezuiti vrnili leta 1866 (Podatki: p. dr. Gino Dalla Vecchia, Dj). Ob njihovem zopetnem prihodu v Gorico jim niso več vrnili cerkve sv. Ignacija, ampak so jim dali v uporabo cerkev sv. Ivana.

Že leta 1640 so jezuiti ob stoletnici ustanovitve svoje Družbe na Travniku pred palačo grofov Della Torre postavili steber s kipom svojega ustanovitelja. Leta 1938 so ob Mussolinijevem prihodu v Gorico steber prestavili pred cerkev sv. Ignacija, kjer je ostal do marca 2008. Zatem so ga znova postavili na njegov prvotni prostor. Slovesno odkritje kipa je bilo 12. marca 2009 ob praznovanji mestnih zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana. Skupaj z mogočno cerkveno stavbo, ki daje pečat celotnemu Travniku, bo odslej skupno z gradom in grajskim gričem tudi steber s kipom sv. Ignacija predstavljaj simbol goriškega mesta.

Travnik pa je za goriško mesto tudi drugače pomemben. Prav tu se je namreč odigralo več vidnih dogodkov iz goriške zgodovine. Predvsem naj omenim znani tolminski punt iz leta 1713. Kot je znano, je naslednje leto ob stebru sv. Ignacija bilo obglavljenih enajst voditeljev tega upora.

Podrobno poročilo o omenjenih dogodkih najdemo v rokopisu Valentina Dragogna. Rokopis nosi naslov "Notabilia quaedam" (Notabilia quaedam - Mestna knjižnica v Gorici) in obsega dobo iz leta 1663 do 1743. Poleg družinske kronike so v njej izčrpno navedeni razni po-

datki, ki se nanašajo na pomembnejše dogodke v goriškem mestu, med katerimi je tudi tolminski punt. Tako beremo, da je 28. marca 1713 3000 in več kmetov iz Tolmina, Čepovana, Trebuše in z Banjšic prišlo v Gorico, da bi tu protestirali zaradi davka na sol in meso. Porušili so hišo davkarja Bandedua in obkolili grad, tako da je kapitan grof Ivan Cobenzl bil prisiljen se z njimi pogajati. Izpustiti je tudi moral njihove tovariše, ki so jih malo poprej zaprl. Kronika nadalje poroča, da so 4. maja kmetje s Krasa, iz Pivke in drugih krajev zahtevali od oblasti, naj jim izroči stare zemljiške knjige, v katerih so bile navedene dajatve.

Oblast se je bala, da ne bi prišlo do še večjih nemirov. Iz Gradiške so zato poslali vojake, ki so s seboj prinesli osem topov, katere so postavili na goriški Travnik. Dne 5. junija je prišlo še 500 Hrvatov. Nekaj od teh so nato poslali v Reinferberg. Za Hrvati je preko Volčje Drage prišlo v Gorico 550 Ogrov, med katerimi je bilo 100 grenadirjev (izbranih vojakov). Dne 30. junija so Hrvati ujeli Štefana Maraža, za njim pa 1. junija 1713 še sedem drugih Tolmincev (Notabilia quaedam - Mestna knjižnica v Gorici).

Eden najpomembnejših in tudi najlepših dogodkov, ki jim je bil priča goriški Travnik, pa je bilo kranje Svetogorske Matere Božje, ki je bilo prav tu 6. junija 1717 (Nadškofjski arhiv v Vidmu). Tri leta poprej so tu bili obglavljeni tolminski puntarji, kar je spravilo v strah in grozo celotno goriško deželo. Zdaj pa je Svetogorska Mati Božja sama stopila na Travnik, kot bi s tem hotela izbrisati spomin na tisti strašni dogodek.

/ dalje

Steber s kipom sv. Ignacija (foto DPD)

Še o arbitražnem sporazumu s Hrvaško

Tveganje samo za Slovenijo!

Vlada, ki sedaj upravlja državo, in politične stranke v tem mesecu sodelujejo predvsem v kampanji prepričevanja volilcev, kako naj glasujejo na referendumu o arbitražnem sporazumu glede določitve meje med Slovenijo in Hrvaško. Referendum, ki je postal osrednja politična tema v Sloveniji, bo v nedeljo, 6. junija. Politiki in druge osebnosti, ki izvajajo kampanjo, poosebljajo dvoje stalšč in trditve o arbitražnem sporazumu in tako imenovanem naknadnem zakonodajnem referendumu, ki bo za Slovenijo zavetjujoč. Premier Borut Pahor, ki je skupaj s predsednico hrvaške vlade Jadranko Kosor

Borut Pahor

z arbitražnim sporazumom pa naj bi ne bil v ničemer ogrožen tudi razvoj Luke Koper. Poleg predsednika vlade, strank koalicije ter nekaterih izvedencev se za sprejem arbitražnega sporazuma zavzemata tudi predsednik države Danilo Türk in nekdanji državni poglavar Milan Kučan.

Po mnenju opozicijskih strank pa bi morali arbitražni sporazum na bližnjem referendumu zavrniti, ker da vsebuje prevelika tveganja.

Za Slovenijo pomeni nevarnost, da izgubi del svojega ozemlja, polovico Piranskega zaliva ter tudi dostop do odprtega oziroma mednarodnega morja. Na vse to opozarjajo v kampanji pred referendumom 6. junija Janez Janša, vodilni predstavnik opozicije, večji del pravnikov pomorskega in mednarodnega prava, ustanovitelj slovenske zunanje politike in dober poznavalec odnosov s Hrvaško, dr. Dimitrij Rupel, Slovenska ljudska stranka, Slovenska nacionalna stranka, Marjan Podobnik, predsednik zavoda 25. junij, ter nekateri drugi politiki in strokovnjaki. Dr. Dimitrij Rupel

negi morja. Na vse to opozarjajo v kampanji pred referendumom 6. junija Janez Janša, vodilni predstavnik opozicije, večji del pravnikov pomorskega in mednarodnega prava, ustanovitelj slovenske zunanje politike in dober poznavalec odnosov s Hrvaško, dr. Dimitrij Rupel, Slovenska ljudska stranka, Slovenska nacionalna stranka, Marjan Podobnik, predsednik zavoda 25. junij, ter nekateri drugi politiki in strokovnjaki. Dr. Dimitrij Rupel

opozarja, "da arbitražni sporazum pomeni tveganje samo za Slovenijo, nobenega tveganja pa ne predstavlja za Hrvaško. Zato je boljše, če ostane vprašanje meje med Slovenijo in Hrvaško odprto, kot pa da naše ozemlje in naše morje z arbitražnim sporazumom sami zaklenemo za vselej. Ob vsem tem je potrebno znova pretehtati politiko Slovenije do sedanje Hrvaške, ki se vede, kot da ima poleg mačka v žaklju tudi Slovenijo".

V slovenski javnosti in politiki so glede arbitražnega sporazuma o načinu določitve meje med Slovenijo in Hrvaško nastale nejasnosti in dvomi o zadržanju Cerkve. Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres se zavzema za "odprto razpravo in iskreno odločitev. V Cerkvi svoje temeljno poslanstvo vidimo v skrbi za to, da se bosta slovenski in hrvaški narod še naprej dobro razumela, da bo meja pravična, ne takšna, ki bi nas razdvajala ali vzbujala kakršna koli čustva prizadetosti, oguljufanosti ali zamer. Zaradi tega se ne bomo spuščali v razprave o tem, katera meja je prava, ali katera metoda za njeno določitev je prava. Želimo pa si, da bi se lahko vsak slovenski državljani na referendumu odločil iskreno, po svojem prepričanju in utemeljeno".

Vlada in njeni sogovorniki, to so sindikati, delodajalci in lastniki kapitala, se ne morejo dogovoriti o nobeni reformi, ki bi bila uperjena zoper gospodarsko-finančno krizo. Premier Borut Pahor in ministri javnost opozarjajo, da so spremembe in omejitve nekaterih pravic na področju dela, študentskih pravic in pokojninskega sistema nujne in neizogibne, vendar sindikati in študenti omenjen-

im in drugim napovedim odločno nasprotujejo in grozijo, da bodo za zaščito svojih pravic demonstrirali na ulicah ali pripravili celo enega ali več referendumov.

Novo žarišče nesoglasij in sporov je nastalo s sklepom vlade, da bo Slovenija namenila skoraj 400 milijonov evrov za premostitev globoke in vseobsežne finančne in gospodarske krize v Grčiji. Kot pogoj za omenjeno posojilo bo vlada zahtevala, da Grčija izveja varčevalne in druge ukrepe, potrebne za ureditev tamkajšnjih razmer. Sindikati pa obratno menijo, da bo Slovenija z omenjenim kreditom le pomagala tistim v Grčiji in v tujini, ki so krivo povzročili in so krivci gospodarske in socialne katastrofe v omenjeni državi. Zveza svobodnih sindikatov, največja sindikalna organizacija v Sloveniji, zato predlaga, naj vlada omenjenih 400 milijonov evrov raje nameniti tistem velikemu številu slovenskih delavcev, ki slabo živijo, in tistim, ki so brezposelni.

V Sloveniji je bilo lani 136 tisoč prebivalcev potrebnih pomoči

V tem mesecu se spominjamo dvajsete obletnice ustanovitve Slovenske Karitas, dobrodelne organizacije s katoliškim navdihom in usmeritvijo. Imre Jerebic je v komentarju, objavljenem v novi številki katoliškega tednika Družina, zapisal, "da so sodelavci Karitas na najbolj opazen način pripomogli, da je Cerkve spet stopila iz zakristij in se sklonila k človeku, ki jo je potreboval. V organizacijah Karitas deluje okoli 16 tisoč prostovoljcev, v Sloveniji pa je bilo leta 2009 kar 136.000 ljudi, ki so živeli v stiski in so potrebovali pomoč.

Marijan Drobež

GMD Dr. Rudolf Klinec: Dnevniški zapisi 1943-45

Predstavitev v Vipavi in Velikih Žabljah

Na škofijski gimnaziji Vipava je v petek, 7. maja, potekala predstavitev knjige Dnevniški zapisi 1943-1945, ki jih je pisal dr. Rudolf Klinec. V uvodu je koprski škof msgr. Metod Pirih podal svoje spomine na dr. Klinca, ki ga je поблиže spoznal, ko je bil kaplan v Solkanu. O sami knjigi pa so spregovorili prof. Franc Kralj, ki je prvi opozoril na pomembnost zapisov dr. Klinca, in oba urednika, prof. Peter Černic in mag. Renato Podbersič. Predstavitev je povezoval novinar in zgodovinar Jože Možina, ki je posebej opozoril na vrednost knjige za zgodovinsko stroko. Predstavitev nove knjige, ki jo je

izdala Goriška Mohorjeva družba, so dan zatem gostile Velike Žablje. Domačini so se v velikem številu zbrali v tamkajšnji športni dvorani, da bi prisluhnili predstavitvi zapisov, ki jih je med drugo svetovno vojno pisal njihov tedanji župnik dr. Klinec. Z zanimanjem so prisluhnili besedam moderatorja večera in domačina g. Vinka Paljka, sicer župnika v Solkanu. Poleg njega sta knjigo predstavila oba urednika, prof. Peter Černic in mag. Renato Podbersič. Zahvalo vseh prisotnih je požel domačin Jože Paljk Sipko, ki je po vojni na prošnjo dr. Klinca del dnevnika prethotopil v Gorico, skritega v votle dele kolesa. / RP

**ŽUPNIJA KRISTUSA ODREŠENIKA
IN GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA**

vabita na predstavitev knjige

**Msgr. RUDOLF KLINEC
DNEVNIŠKI ZAPISI
1943★1945**

Dnevnik bosta predstavila urednika knjige
zgodovinarja prof. Peter Černic in mag. Renato Podbersič ml.

**V sredo, 19. maja 2010, ob 20. uri
v dvorani župnijske cerkve Kristusa Odrešenika
v Novi Gorici**

Kratki

Cerkve se v razpravo o arbitraži ne bo spuščala

Ljubljanski nadškof metropolit Anton Stres je glede arbitražnega sporazuma s Hrvaško dejal, da v Cerkvi svoje temeljno poslanstvo vidi v skrbi za to, da se bosta slovenski in hrvaški narod še naprej dobro razumela, da bo meja pravična, ne takšna, ki bi nas razdvajala ali vzbudila kakršna koli čustva prizadetosti, oguljufanosti ali zamer.

"To je naše temeljno poslanstvo. Mi se ne bomo spuščali v razprave o tem, katera meja je prava ali katera metoda je prava. Za to so drugi ljudje, ki so usposobljeni, ki imajo vse kompetence in ki imajo tudi pristojnosti za to", je na novinarski konferenci v Ljubljani ob predstavitvi bližnjega slovenskega evharističnega kongresa v Celju poudaril nadškof Stres. "Želimo si seveda, da bi bila razprava odprta, da bi se lahko vsak slovenski državljani na referendumu odločil iskreno, po svojem prepričanju in argumentirano. Naše poslanstvo pri tem pa je, da prispevamo k temu, da pozivamo k temu, da Slovenci in Hrvati kljub tem napetostim še vedno ostanemo dobri sosedje in dobri prijatelji", je še dejal ljubljanski nadškof.

Zgodnje odkrivanje raka: tudi župani na preventivni pregled

Župani šestih občin na Goriškem so na rednem mesečnem sestanku obravnavali tudi potek znane preventivne zdravstvene akcije z nazivom Sviti. Gre za državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja morebitnih predrakavih sprememb in raka na dojkah, debelem črevesu in na danki. Kaže, da omenjena akcija na Goriškem ni dovolj uspešna, zato jo bodo spodbudili tudi župani. V kratkem bodo tudi sami odšli na pregled, najbrž pretežno v Splošno bolnišnico "Dr. Franceta Gregarja" v Šempetru pri Gorici.

Ekonomist dr. Lojze Sočan kritično o slovenskem gospodarstvu

V kapitalizmu smo dobili najhujše domače zajedalce

V gospodarsko-finančnem tedniku Delo FT je bil objavljen daljši pogovor z dr. Lojzeto Sočanom, znanim slovenskim ekonomistom in profesorjem na ljubljanski fakulteti za družbene vede. Pojasnil je svoje poglede na sedanjo finančno in gospodarsko krizo v Sloveniji in predlagal ukrepe ter usmeritve, da bi krizo premagali in potem državo usmerjali v krog bolj razvitih članic evropske povezave. Ugleden izvedenec

in pedagog je tudi opozoril, "da mladi odhajajo študirat v tujino in čedalje več jih tam tudi ostane. V domačem okolju ne vidijo obetov in možnosti. Slovenija sicer nikdar ni imela težav zaradi tako imenovanega bega možganov. Vendar če imamo prevelik delež nizkozahtevnih izdelkov, tudi tisti, ki se izobrazijo in usposobijo doma, nimajo kje

Dr. Lojze Sočan

delati. Zato je treba bistveno več raziskovalnega denarja usmerjati tja, kjer se kaj na višji ravni dogaja. Na taka podjetja

bi morali v Sloveniji paziti kot na svoje oči. Vzor naj nam bo Finska".

Dr. Lojze Sočan, ki je bil rojen v vasi Soča pri Bovcu, doktoriral je na ljubljanski ekonomski fakulteti in se strokovno izpopolnjeval na

univerzah, inštitutih in menedžerskih šolah v Evropi, ZDA in na Japonskem, je ocenil tudi strategije za prihodnost države, ki jih je bilo sprejetih zelo veliko. Učinkov pa ni bilo kaj dosti. Dejal je: "Nisem srečen zaradi takih strategij, čeprav sem bil tudi sam kdaj zraven. Vendar mojih stališč večinoma niso upoštevali. Lahko rečem, da sem imel v časniku Gospodarski vestnik vsaj 57 komentarjev, v vsaj desetih pa sem večkrat napisal, da je lastniško zasnovani kapitalizem v Sloveniji zgrešen. To se je pokazalo pri Bavčarju in Šrotu. Razmišljali smo o tem, da potrebujemo domače kapitaliste. Dobili pa smo najhujše domače zajedalce, ki pomenijo tudi glavnino najbogatejših Slovencev. Med temi so le trije ali štirje taki, ki jim je uspelo z lastnimi napor in novostmi".

Marijan Drobež

Pogost pojav tudi v Sloveniji

Srčni infarkt vsako leto doživi 3.000 bolnikov

Prof. dr. Marko Noč, znani slovenski kardiolog in specialist interne medicine, je v pogovoru, objavljenem v dr. reviji, ki jo izdaja Prva zdravstvena asistenca v Ljubljani, opozoril, "da srčni infarkt lahko doleti vsakogar. V Sloveniji ga doživi okrog 3.000 bolnikov na leto. Ker gre za življenje, je toliko bolj pomembno, da infarkt prepoznamo in pravilno ukrepamo. Srčni infarkt se največkrat zgodi popolnoma nepričakovano, več kot polovica bolnikov pa pred usodnim dogodkom nima nobenih težav". Ponovil je, da so za preprečevanje infarkta in drugih bolezni srca in ožilja zelo pomembni prehrana, gibanje in

redna telesna aktivnost, pri čemer bi morala biti zdravila le nujno dopolnilo in nikakor ne nadomestilo zdravemu življenju. Zatrnil je, "da poznamo številne dokaze, da je pri bolnikih z nenadnim zastojem srca poglavitna dobra zunanja masaža srca in ne umetno dihanje 'usta na usta'. Slednje je zaradi pogostih prekinitev, ki jih povzroča zunanja masaža srca, lahko celo škodljivo. Omenjeni kardiolog in specialist interne medicine je tudi opozoril, da srčni infarkt čedalje pogosteje prizadene tudi mlade ljudi, stare manj kot 30 let. Vseh vzrokov za srčni infarkt pri mladih ljudeh v Sloveniji pa ne pozna.

Ob 100-letnici rojstva

V Tolminu spomin na Ljubko Šorli

Gimnazija Tolmin je v polni dvorani Šolskega centra in v sodelovanju z Zvezo kulturnih društev, Javnim skladom Republike Slovenije in Občino Tolmin priredila v nedeljo, 9. maja 2010, zborovski koncert domačih in zamejskih zborov, ki so izvajali skladbe na besedilo Ljubke Šorli. Za naslov prireditve so izbrali njen verz *Kadar ciprese šumijo*. Glavni govornik je bil prof. David Bandelj, spregovorili pa so še ravnatelj tolminske gimnazije Bojan Tuta, podžupan Darjo Velušček in predsednik ZKD Slovenije Rudi Šimac. Prireditve je s svojim napovedovanjem obogatila dijakinja tolminske gimnazije Monika Manfreda. Nastopili so Dekliški pevski zbor Gimnazije Tolmin (zbiorovodja Matej Kavčič), Mlajša dekliska pevka skupina Vesela pomlad z Opčin (Mira Fabjan), Mešani pev-

ki zbor Canto ergo sum iz Tolmina (Matej Kavčič), Ženska skupina Mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice (Bogdan Kralj) in Mešani pevski zbor Sv. Jernej z Opčin (Janko Ban).

Izvajali so skladbe, ki so jih uglasbili Ubald Vrabec, Andrej Bratuž, Zorko Harej, Martina in Marko Feri, Makso Pirnik, Pavel Dolenc, Maks Strmčnik, Lojze Bratuž in Stane Malič.

Smotno izbrani program je sklenila slovesna in vsem domača Zdravljica. Zapeli so jo združeni zbori pod vodstvom Janka Bana, pridružil pa se jim je tudi navdušeno občinstvo.

Nastopajoči so v besedi in pesmi poudarili pomen poezije Ljubke Šorli nekoč in danes ter njeno povezanost z rodnim Tolminom in z goriško deželo.

LB

Nova pobuda na področju gospodarstva

Odobren strateški projekt iCON

V sredo, 28. aprila 2010, je bila v Deželnem uradnem listu (BUR) FJK št. 17 in na spletni strani www.ita-slo.eu objavljena dokončna prednostna lestvica strateških projektov Operativnega programa Čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, predloženih ob javnem razpisu št. 01/2009. Projekt iCON, Konkurenčnost MSP – Inovativnost in kooperativno podjetništvo, je bil izbran kot sofinanciran strateški projekt druge prednostne naloge, katerega prijavitelj in vodilni partner je Razvojna agencija ROD, Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) je koordinator italijanskih projektnih partnerjev, podjetje Euroservis doo pa je skrbelo za tehnično asistenco za pripravo in prijavo projekta.

Namen projekta iCON je povečanje konkurenčnosti mikro, malih in srednje velikih podjetij celotnega območja programa s pomočjo mreženja in trajnega povezovanja. Predvideno je sodelovanje, prenos znanja in tehnologij, inovativnosti in skupnih storitev za internacionalizacijo podjetij, npr. skupna promocija na tujih trgih z namenom predstavitve obsejnega teritorija kot investicijsko zanimivega. Projekt bo dal pou-

darek tudi deprivilegiranim skupinam (starejši, upokojeanci) in tistim, ki imajo potencial za aktiviranje v podjetniškem okolju (mladi), za katere je predviden sistem čezmejnih delovnih praks.

Jedro projekta bo vzpostavitev trajnih povezav med podjetji, centri znanja in organizacijami podpornega okolja v regijah na obmejnem območju, kar bo povečalo lastno konkurenčnost sodelujočih in prispevalo k splošni konkurenčnosti obsejnega teritorija.

V projekt so vključeni vsi ključni partnerji s področja podjetniškega podpornega okolja v programskem območju: prijavitelj in vodilni partner Razvojna agencija ROD, projektni partnerji: Regionalni razvojni center Koper, RRA Severne Primorske, Posoški razvojni center, Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov, Gospodarska zbornica Slovenije – Območna zbornica za severno Primorsko, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Slovensko Deželno Gospodarsko Združenje (SDGZ), ustanova INFORMEST, združenje obrtnikov dežele Veneto CNA Veneto, združenje trgovcev tržaške pokrajine Confcommercio della provincia di Trieste, združenje industrijcev dežele FJK Confin-

dustria Friuli Venezia Giulia, združenje obrtnikov dežele FJK Confartigianato Imprese Friuli Venezia Giulia, ustanova za industrializacijo severovzhoda E. I. N. E. in razvojna agencija iz Ferrare S. I.

PRO.

Projektno partnerstvo je strukturirano na način, da ima vsak delovni sklop (WP) svojega vodjo (WP-leader) ter so-vodjo (Co-leader) na drugi strani meje. Obe funkciji sta enakomerno porazdeljeni na partnerje z obeh strani meje, vsi ostali partnerji pa aktivno sodelujejo v vseh WP. Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ) bo zaradi svoje specifičnosti in kompetenc, ki jih ima, v vseh delovnih sklopih skrbelo za koordinacijo aktivnosti med italijanskimi in slovenskimi partnerji projekta.

Vsi partnerji so projekt iCON, katerega pripravljale aktivnosti in koncept segajo že v leto 2007, izbrali za najpomembnejši strateški projekt na področju spodbujanja razvoja konkurenčnosti MSP-jev, zato tudi ne sodelujejo v drugih projektih. Vrednost projekta iCON je 3.167.095 evrov, trajal bo 36 mesecev na celotnem območju programa, v vseh upravnih (Italija) in statističnih regijah (Slovenija). V prvi polovici maja bo organizirana kick-off konferenca, na kateri bodo projektni partnerji med drugim podpisali Pogodbo o sofinanciranju.

Razvojna agencija ROD in Slovensko deželno gospodarsko združenje (SDGZ)

svoji pomoči in sodelovanju pri sanaciji slovenskih železnic odločil v tem mesecu. Ugledni poslovnež je predsedniku vlade že predstavil elaborat o možni prihodnosti slovenskih železnic. Dejal je, "da v Slovenijo ni prišel zaradi služke", temveč zaradi dobrih odnosov s slovenskimi kolegi in zato, da pomaga. "Svojo vlogo vidim v svetovanju. Nikakor ne bom imel poslovske vloge na slovenskih železnicah, še naprej jih bodo vodili moji slovenski kolegi. Sam bom pomagal predvsem z nasveti. Zelo bom kritičen, neposreden, dajal bom predloge in upam, da jih bodo poslušali in upoštevali".

Slovenske železnice

Pri sanaciji bo pomagal nemški izvedenec

Pri urejanju razmer v slovenskih železnicah neposredno sodeluje premier Borut Pahor, saj gre za pomemben gospodarski in infrastrukturni sistem državnega pomena. Vsi sektorji, predvsem pa tovarni in potniški promet, se utaplajo v izgubah, slabi organizaciji in imajo preveč zaposlenih. Domači strokovnjaki stanja niso mogli ali znali urediti oziroma izboljšati, zato sta predsednik vlade Borut Pahor in prometni minister Patrick Vlačič povabila k sodelovanju znanega nemškega poslovnega in nekdanjega direktorja

Hartmut Mehdorn

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

NOVI
GLAS

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. maja, ob 14. uri.

In memoriam

Milan Kravanja se je poslovil

V Cerknici, kjer se je rodil 23. novembra 1923, so v nedeljo, 9. maja, položili v družinsko grobnico žaro s pepelom tudi v naših krajih znanega ameriškega Slovenca Miloša Kravanja. Kljub daljši bolezni je nepričakovano nenadno umrl na svojem domu v Arlingtonu pri Washingtonu preteklega 18. marca. Kravanja, ki se je že kot dijak v Ljubljani vključil v narodnoobrambno gibanje Mrtva straža, ki ga je vodil prof. Anton Oven, po okupaciji pa v ilegalno društvo Pobratim ter v Jugoslovansko vojsko v domovini, je kot prepričan demokrat nasprotoval vsem trem glavnim totalitarizmom 20. stoletja, zato pa je tudi okusil njihovo represijo. Maja 1942 so ga aretirali italijanski karabinjerji in čas od junija 1942 do septembra 1943 je prebil po zaporih in taboriščih. Po vrnitvi v

Ljubljano in delu pri propagandi je bil na Vidov dan 28. junija 1944 med tistimi pripadniki nacionalne ilegale, ki so jih v palači Bata, v prostorih, kjer je zdaj Svetovni slovenski kongres, aretirali nemški gestapovci. Nato je do konca vojne živel v taboriščih Dachau in Neuengamme. Leta 1970, ko je bil kot član uradne ameriške delegacije za ribolov v Jugoslaviji, pa ga je v Ljubljani aretirala slovenska Ozn. Zaradi ameriške intervencije pa je bil zaprt le dva dni in nato izgnan iz države. Med temi mejniki pa je bilo Kravanjevo življenje kar burno. Po vojni se je namreč Kravanja vrnil domov, a se kmalu ilegalno umaknil v Kanalsko dolino in stopil v ameriško vojsko. Služboval je v vojaški protiotveščevalni službi CIC na Trbižu, potem pa v Gorici in Trstu. Vključil se je, čeprav

diskretno, tudi v obnavljanje tukajšnjega javnega življenja po vojni, zlasti v krogu Slovenske demokratske zveze. Ko se je leta 1951 ali 1952 izselil v ZDA, je začel novo življenje. S šolanjem ob fizičnem delu je diplomiral iz ekonomske politike na univerzi Georgetown v Washingtonu in dobil službo na ameriškem ministrstvu za trgovino, in sicer v upravi za ribolov, kjer je postal vodja mednarodnega oddelka. Izdal je tudi več študij o ribolovu in ribiškem ladjevju Sovjetske zveze in potem njenih naslednic. Ves čas se je, zlasti v krogu Slovenske pravde in Klica Triglava, zanimal za položaj v domovini in zamejstvu, ki ga je večkrat obiskal. Po svojih zvezah in možnostih je podpiral demokratizacijo in osamosvajanje Slovenije, sodeloval v Ameriško slovenskem kongresu in v slovenskem zboru, ki ga je v Washingtonu vodil Vladimir Pregelj. Pogrebni obred je v Cerknici vodil domači župnik Jože Vidic, pred odprtjem groba pa sta o ravniku spregovorila njegov brat dr. Boris Kravanja in podpisani.

Ivo Jevnikar

Kratke

Dovolj površin za potrebe podjetništva in gospodarstva v mestni občini Nova Gorica

V oddelku za gospodarstvo mestne občine Nova Gorica so se odzvali na trditve občinskega svetnika Rajka Hareja iz Dornberka, "da v občini uspevajo samo javna podjetja, vse ostalo pa se zapira". V odgovor so navedli podatke o tem, koliko površin, bodisi v zasnovi ali pa komunalno in prostorsko že urejenih je v posameznih naseljih na voljo za potrebe podjetništva in nasploh gospodarstva.

Kaže, da je javnih ali zasebnih zemljišč za omenjene potrebe v vseh naseljih dovolj. V Novi Gorici je že razvit večji trgovinski center, v Kromberku pa se v tamkajšnji gospodarski coni hitro razvijajo razne storitve in dejavnosti. V centru Nove Gorice gradijo nov objekt z imenom EDA-center, v katerem bo več nadstropij, namenjenih poslovnim dejavnostim. Povprečna cena poslovnega prostora v njem bo 2.500 evrov na kvadratni meter. V oddelku za gospodarstvo mestne občine Nova Gorica so v svojem sicer nepopolnem odgovoru na vprašanja občinskega svetnika Rajka Hareja tudi pojasnili, "da so cene stavbnih zemljišč na območju občine primerljive s cenami drugod v Sloveniji. Najvišje so v Novi Gorici, kjer kvadratni meter zemljišča stane od 80 do 200 evrov".

V Sloveniji čedalje manj kmetov

V Sloveniji ugotavljajo, Statistični urad pa dokazuje, da se število kmetov v državi hitro zmanjšuje. Lansko leto jih je bilo v povprečju samo še 28.000. Med vzroki upadanja navajajo politiko EU, ki kmetijstvo hitro odpravlja oz. zmanjšuje njegov pomen. Domača pridelava v Sloveniji ostaja draga, odvisna pa je tudi od negotovih vremenskih razmer. Kmetje morajo zniževati cene pridelkov, ker jih k temu sili velika konkurenca pridelovalcev hrane iz drugih držav članic evropske povezave. Slovenski pridelovalci raznih kultur so cene samo lani znižali za 17,6%. Nadaljuje se tudi zmanjševanje

obdelovalnih površin. Samo v letu 2009 so se skrčile za 23.928 hektarov oz. za 4,9%, kar je glede na zadnje desetletje pomenilo največje letno nazadovanje slovenskih kmetijskih zemljišč.

Slovenska javnost različno o izhodu iz gospodarsko-finančne krize

Sodeč po nedavnem novem merjenju mnenj slovenske javnosti o gospodarsko-finančni krizi v državi in izhodu iz nje, so pričakovanja zelo različna. Kaže, da pesimizem še zmerom obstaja in je prevladujoč, vendar se je njegovo naraščanje ustavilo. V novi anketi časnika Delo je 10,3% sodelujočih povedalo, da zdaj živijo precej slabše kot pred krizo, 32,5% pa, da živijo slabše kot pred krizo. Da živijo enako in ni sprememb, je zatrnilo 54,1% udeležencev ankete, 2,9% pa naj bi jih živelo celo bolje kot pred krizo.

Kar zadeva letošnje leto 9,1% udeležencev ankete meni, da se bodo gospodarske razmere v Sloveniji precej poslabšale, za 44,9% sodelujočih pa se bodo poslabšale. 32,8% udeležencev pričakuje, da bo gospodarski položaj ostal tak, kot je bil lansko leto. Na vprašanje, koliko denarja bodo letos namenili za osebno porabo, je 12,3% udeležencev ankete povedalo, da veliko manj kot lani, 33,1% pa nekoliko manj kot lani. 45,6% vprašanih pa je zatrnilo, da bodo letos namenili za osebno porabo enak znesek denarja, kot so ga lansko leto. Pri merjenju odziva na gospodarsko-finančno krizo ugotavljajo razmerja na lestvici gospodarskih pričakovanj. Kar je manj kot 50%, so pesimistična pričakovanja, kar je več, kot optimistična. Vse dosedanje meritve so prikazale dokaj pesimistična pričakovanja javnosti glede izhoda iz gospodarsko-finančne krize v Sloveniji.

Zapleti pri gradnji drugega tira železniške proge Koper-Divača

Po več letih razprav v strokovni javnosti o pomembnosti boljše železniške povezave med Koprom in Divačo, zlasti za razvoj Luke Koper, je zdaj menda vse pripravljeno za začetek gradnje. Zgradili bodo drugi tir, po trasi, ki je dogovorjena med Slovenijo in Italijo. Proga naj bi bila zgrajena do leta 2017, dolga bo 27 kilometrov, stroške graditve pa ocenjujejo na 800 milijonov evrov. Na drugem tiru proge bo predvidoma kar osem predorov in dva viadukta.

Nepričakovano pa so nastali zapleti, ki imajo politično ozadje in značaj. Minister za promet Patrick Vlačič se namreč zavzema za gradnjo po posameznih odsekih trase. Za vsakega izmed njih naj bi bilo izdano večje število razpisov. V opozicijskih strankah in nekateri izvedenci s področja železniških gradenj ministru očitajo, da se je uklonil zahtevam gradbenih podjetij. Le-ti so se tudi pri gradnji avtocest v Sloveniji o cenah odsekov dogovarjali v kartelu in s tem stroške gradnje povečali kar za dve milijardi evrov. Zdaj se boje, da bi taki karteli določali tudi ceno gradnje drugega tira železniške proge Koper-Divača.

Po stari trasi Parenzane (2. del)

Od Karojbe do Vižinade

Izlet po Parenzani od Motovuna do Vižinade smo sami prehodili v dveh delih, tako da smo se dve nedelji od doma zapeljali v Istro, parkirali in prepeščili vsakič po štiri ure dolg odsek. Možno pa je, predvsem spomladi, jeseni in poleti, prespati na številnih turističnih kmetijah in izlet opraviti med enim samim vikendom. No, ko se že pripeljemo z avtom, naj povem, da se drugemu delu poti priključimo nekaj sto metrov pred vasjo Karojba, in sicer tako, da zavijemo desno (seveda če se peljemo iz Motovuna) na makadamsko pot. Kmalu že od daleč zagledamo viadukt naše trase. Od tam se začne dve uri dolga pešpot do Vižinade. Seveda si prej lahko še ogledamo Karojbo, kjer si za "korajžo"

okrilje občine Karojba. Čeprav se nam na prvi pogled zdi, da sta tu le dve domačiji, šteje vas nekaj nad dvesto prebivalcev, ki so tudi kulturno aktivni in ponosni na domači kraj. Vsako leto namreč vabijo turiste in mimoidoče na Praznik kruha, kjer se lahko, sredi hladne, a kljub vsemu mile istrske zime pod šotorom ogreje z istrsko kapljico ter zastoj pokušaj kruha, ki so ga doma spekle tukajšnje gospodinje. Kdor ima rad pristnost in prijazne, preproste ljudi, naj si ta dogodek zapiše v rokovnik. Trasa Parenzane nas sicer ne vodi v Rakotule, do njih pelje pot, ki se spušča na naši desni, ker pa je pred nami še kar nekaj hoje, gremo raje naprej po položni železniški trasi proti Vižinadi. Čeprav imamo

občutek, da hodimo po položnem svetu, se vendar dvigamo, kajti od Vižinade do Baldašev poteka drugi najvišji odsek Parenzane, ki tu doseže nadmorsko višino 273 m. Najvišjo točko celotne proge, 293 metrov nad morjem, beležimo sicer v bližini Grošnjana, na drugi strani doline reke Mirne. Pot se nadaljuje, vabijo nas sonce, čist, pronicljiv zrak z vonjem po razcveteli pomladi, divji šparglji, pa hmeljevi poganki, vse okoli nas pa našo dušo opajajo vtrogavi razgleidi. Res je lepa ta blaga istrska pokrajina, ki je na las podobna Toskani. Ker je trasa položna in lepo široka, pot ni naporna in brez večjega napezanja smo v Vižinadi, mali vasi-

ci vrh griča. Poznamo jo predvsem kot stičišče prometnic, ki vodijo k morju, žal pa ne zaradi lepote in enkratnih razgledov. Če se z Vižinade ozremo naokrog, dobimo občutek, da se utapljamo v zelenomodri barvi. Kajti Istra je zelenomodra pokrajina, ki se na obzorju spaja z nebom in morjem. Sicer Vižinada ni samo mesto lepih razgledov, temveč tudi bogate zgodovine, za kar se ima zahvaliti svoji enkratni strateški legi. Srednjeveška Vižinada je imela svoje obrambne zidove, ki so dandanes komaj vidni, že tedaj pa je bila pomembno stičišče prometnih poti, saj je tu potekala Via Flavia. Ob prihodu v Vižinado za trenutek pozabimo na številne smerokaze, ki nas vabijo na obisk kmečkih turizmov, in se napotimo navzdol, v zgodovinsko središče vasi, kjer sta trg s cerkvijo sv. Jeronima ter zelo lep vodnjak. Oba sta bila zgrajena leta 1722, vsako leto pa poteka tu srečanje istrskih pesnikov. Blizu župnijske cerkve je še cerkev sv. Barnabe, ki je znana po lepih freskah in glagolskih grafitih. Ne vemo z gotovostjo, kdo je njih avtor, podobnost v stilu in nekaterih detajlih pa govori v prid Andree de Bartolija. Na mestnem pokopališču je še cerkva sv. Marije, kjer je bil v preteklosti tudi samostan. Ustanovili so ga templjarji leta 1119, nato pa so ga dolgo upravljal franciskani. Tudi ta cerkva vabi na ogled s svojimi dragocnimi freskami, ki so bile narejene po predlogi Biblije pauperorum – Biblije siromakov, ki je bila tiskana v Holandiji in je služila kot izhodišče tudi

pri poslikavah cerkva v Pazinu in Žminju. Po izgledu je biblija podobna stripu, vsebuje pa versko tematiko in v preteklosti so jo večkrat uporabljal za izvajanje verske službe. No, Vižinada je prijeten kraj za daljši postanek in počitek, možno je tudi najti okrepčilo, nas pa je predvsem očarala prijaznost in klepetavost domačinov, ki pravijo, da so vsakega turista, še predvsem pohodnika, nadvse veseli. To verjetno zato, ker večina tujcev mimo Vižinade hiti na plaže, ne da bi našla čas za ogled prijetnega mesta. Pa kaj, ko dandanes vsi samo hitimo, tudi ob prostem času in na dopustu.

Suzi Pertot

Slovenija ostaja evropska črna pega

Revolucija nizkocenovnih letov

V zadnjih letih je razcvet nizkocenovnih letalskih prevoznikov popolnoma spremenil pogled na letenje, prevoznike navade, možnosti in priljubljenost velikega odstotka prebivalstva. Nizkocenovne linije se in prepričali se boste. Poleg tega je svet low cost-a enostaven in praktičen: hitro brskanje po spletni strani, kjer izberemo datum, lokacije, primerjamo rezultate in izberemo najboljše za nas. Počeni, hitro in prilagodljivo.

Low cost revolucija je spremenila način in načrtovanje potovanja ter preoblikovala turistično-poslovne navade. Danes se srečanja, izleti, poslovni sestanki in poročna potovanja načrtujejo glede na datum in uro najcenejšega low cost leta. Zaradi široke ponudbe in mamljivih cen je organizacija letov danes center, okoli katerega se dinamično gradi potovanje.

Potrebno je poznati nekaj pravil igre: kot prvo se moramo pozanimati o najbližjih ponudnikih (Easyjet, Ryanair, Vueling, Wizz Air, Tui Fly). V naših krajih smo glede tega lahko mirni: bogata ponudba nizkocenovnih letov štarta predvsem iz Benetk-Marco Polo,

Trevisa in Trsta-Ronk, zanimive povezave najdemo tudi v Zagrebu, Celovcu, Gradcu, na Reki, v Puli in Ljubljani. Drugo pravilo se nanaša na stroške: najceneje bomo leteli, če nam uspe rezervirati let nekaj mesecev ali tednov prej, če nam uspe ujeti številne akcije ali uloviti redke vozovnice v zadnjih urah rezervacij (t. i. last minute). Pazljivo bodimo pri izbiri prtljage: nekaj prtljage v velikosti srednje velikega nahrbtnika lahko zastoj nesemo v letalo, en kovček pa plačamo okoli 20 evrov. Če, npr., letimo v dveh, lahko dobro privarčujemo, če prijavimo samo en kovček. Najbolje in najlažje bo, da se usedete za računalnik in poriskate: takoj in enostavno boste

dobili najboljšo opcijo za vas. Le za oporo: v London bomo lahko z malo sreče in spretnosti poleteli s povratno vozovnico za 50 do 100 evrov, velikokrat celo za manj ali skoraj zastoj. Za konec pa še opomba. Slovenija je v evropskem prostoru nizkocenovnih poletov prava črna pega, kajti ostaja le z eno redno nizkocenovno linijo, in sicer v London. Poleti bomo sicer lahko dvakrat tedensko leteli tudi v Barcelono, a perspektiv za širitev ponudbe ta trenutek ni veliko. K temu verjetno pripomore dejstvo, da so prej omenjena letališča razmeroma blizu za kogarkoli na našem območju.

Jernej Šček

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

35

Minulo nedeljo smo imeli po sinovem prvem obhajilu kosilo doma; čeprav imamo bolezen v hiši, smo skušali narediti praznik v ožjem družinskem krogu, počastil ga je s svojo prisotnostjo tudi naš mili župnik don Pino, ki se je z očetom in tastom, oba gresta strumno proti devetdesetemu letu, radoživo pogovarjal pri mizi. Tudi tokrat so odšli v čas druge svetovne vojne in kraje ter med ljudi, ki so jih takrat obiskali, srečevali. Lep družinski praznik, ki ga ni zmotilo niti muhasto vreme, kot tudi ne dejstvo, da smo vsi pogrešali odsotne bližnje sorodnike, ki se zaradi bolezni in delovnih obveznosti niso mogli udeležiti praznika ob prvem svetem obhajilu. Po končanem kosilu sem odpeljal domov, v sosednjo furlansko vas v Spodnji Furlaniji, tasta in taščo, kajti tast pri svojih častitljivih letih zaradi utrujenosti v popoldanskem času ne vozi več avtomobila. Na cesti ni bilo veliko prometa. Ko sem odpeljal proti domu, sem zavestno upočasnil tek avtomobila, saj je lahko umirjena vožnja kot nalašč za razmislek in tudi počitek. Ravne, dolge furlanske ceste so kot narejene za lagodno vožnjo in avtomobil je kraj, v katerem veliko razmišljam, samo ugasniti je treba radio in že si sam sredi ravnine, skozi katero avtomobil drsi kot čoln na mirnem morju. Ko sem počasi zapeljal čez ovinkasti viadukt pri Červinjanu, naredili so ga zaradi še danes neuspešnega mastodontskega železniškega tovornega postajališča, sem ga zagledal. Hodil je sam, čez ramo je imel obešeno veliko, črno plastično torbo, v roki je nosil še eno, plastična vrečka je bila polna belih nogavic in papirnatih robčkov, s prodajo katerih se skuša prebijati skozi življenje. Izgubljeno je deloval na viaduktu v Furlanski nižini, kot lahko deluje samo zamorec izgubljeno v Furlaniji. Kolikor sem se že in kolikokrat sem bom še vprašal, ob pogledu nanj in na njemu podobne, kaj sploh počne tu, kaj ga je privedlo med nas in zakaj je tu ostal. Velikokrat, po navadi je to ob koncu tedna, ko smo doma v Tretji furlanski vasi pri Ogleju, kot sam prijateljem rad poslovenim Terzo d'Aquileia, pozvonijo in čakajo pri vratih, prodajajo stvari, ki jih nihče noče več kupiti, običajno so to kitajske bombažne nogavice bele barve, včasih nosijo s seboj še oblike in papirnat robčke. Občutek imam, da tudi sami ne verjamejo v možnost prodaje, so pa veseli, če jim daš kakšen evro. Thomas, kot je pred leti rekel, da se imenuje, je bil z nami že večkrat na kosilu, domov v Ruando ne more več, v Italiji pa zaposlitve tudi ne more imeti,

ker nima urejenih dokumentov za bivanje, je eden izmed mnogih tako imenovanih "sans papier" ljudi. Na viaduktu nisem mogel ustaviti, ker je to početje tam prepovedano in tudi prenevarno, mimogrede lahko pride do naleta. In sem zato odpeljal naprej proti domu. Pa mi je njegova pojava ob cesti le preusmerila tok razmišljanja, kanček grenkobe v lepo nedeljsko popoldne je bil, saj se mi je nenehno vsiljevala pred oči njegova izgubljena počasna hoja sredi Furlanske nižine. Če sem bil med slovesno mašo nemiren in na tihem, počteno povedano, jezen na tiste ljudi, ki pridejo v cerkev zasest vse klopi samo takrat, ko gre za slovesnosti, da morajo stari ljudje stati med bogoslužjem, in tudi na tiste, ki so prišli v cerkev na slovesnost prvega obhajila

Toni Morrison

oblečeni, kot da bi se pravkar vrnili iz televizijskega šova Grande Fratello 10, sem ob pogledu na izgubljenega zamorca v Furlanski nižini postal resen, čudno melanholičen, skorajda žalosten. Saj vem, kaj jih žene na pot, vem, kot lahko vemo vsi, če le hočemo. Včasih, ko sem bil še otrok, smo med procesijami še molili: "Kuge, lakote in vojske, reši nas, o Gospod"! Danes bi morali to moliti zamorci. Tudi tisti črnci, ki je tako samotno in žalostno deloval na viaduktu v Červinjanu in se niti

ozrl ni za menoj, ko sem peljal mimo njega. Ko sem vstopil v dom, je bil dnevni prostor, v katerem smo imeli kosilo, že pospravljen, poiskal sem torbo, s katero sem zadnjič potoval, in iz nje potegnil dve knjigi, ki sta po končanem potovanju ostali v njej. Ljubezen je naslov knjige ameriške temnopolte nobelovke Toni Morrison, ki jo je izdala Celjska Mohorjeva družba, prevedel pa je delo, kot tudi druge knjige ameriške pisateljice!, izjemni prevajalec Jože Stabej, izjemni zato, ker je v branju mogoče uživati tudi zaradi svetle, zgostene, a izjemno lepe slovenščine. "To je pretresljiva zgodba dveh mladostnih prijateljic iz srednje dobrostoječega črnkega okolja, ki pa po čudnih okoliščinah in zaradi nebrzdane sebičnosti odraslih večino življenja prebijata v medsebojnim sovraštvu", so za knjigo zapisali pri založbi, sam sem odkril v knjigi svet, ki ga nisem poznal. A je več kot to, veliko več. Kot je bila samotna hoja zamorca na viaduktu več kot le samo počasna hoja izgubljenega človeka, ki je zapustil dom, da bi si ustvaril novega, a mu je, tudi zaradi nas, spodletelo.

Prireditve vrtca iz Štandreža Razigrano ob iskanju zlatega jajca

Množica staršev, nonotov, stricev... se je veselila nastopa malčkov iz vrtca, ki so na odr predpolne župnijske dvorane Anton Gregorčič v Štandrežu, v sredo, 5. maja, izoblikovali pristrčno in razigrano prireditev. Ob sicer ne še prav bliž-

mu poklicu vodila Jana Drasič. Za prikaz svojega znanja so iz najrazličnejših pesmic, tudi lepih narodnih napevov, spletli zgodbico o kokoškah, ki so z veliko vnemo iskale zlato jajce in o njem spraševale razne živalice. Tako so v pesmi ob rajanju in recitiranju nasto-

nutne prireditve pojavil z velikim jajcem, v katerem ni bilo čokolade, igrač, pravljic ali bombonov, pač pa veselje, dobra volja, dobrota, marljivost in želje, da bi bili v šoli srečni. Tako so se izrazili "maturantje", ki letos zapuščajo brezskrbni svet igre in se odpravljajo na pot "učenosti". Ob vodstvu učiteljice Verene Čevdek in ob spremljavi na klaviaturi Jane Drasič so se tudi ob igranju orff instrumentov izkazali vsi otroci, od najmlajših do "največjih". Na odskem prizorišču, ob rožicah, živalicah, smejočem se sončku, so poskočno plesali, vneto peli in glasno recitali ter vzbujali občutke veselja in zadoščenja v starših in seveda učiteljicah, ki so z Jano Drasič vložile veliko truda, potrpljenja in ljubezni, da je prireditev tako lepo uspela. Učiteljica Mirjam Paulin se je ob koncu v imenu kolegic zahvalila župniku g. Karlu Bolčini za dvorano, Fundaciji Cassa di Risparmio, ki je staršem nakazala denar za glasbeni tečaj, ne nazadnje še Jani Drasič, ki je tudi učiteljicam razkrila marsikatero

nepoznano pesmico in melodijo. Saša Quinzl ji je izrekal zlahvalo v imenu staršev. Pohvalil je tudi vse učiteljice za prizadevnost in jim izročil cvetlični dar, ki ga je seveda bila deležna tudi Drasičeva. / JK

njem koncu šolskega leta so želeli pokazati, kaj vsega so se od letošnjega januarja dalje naučili na ritmično-glasbeni delavnici, ki jo je strokovnostjo, pa tudi veliko mero potrpežljivosti in predanosti svoje-

pili kužki, muce, pajki, muhe, kравice, konjički, zajčki..., katerih značilnosti so ponazarjala simpatično oblikovana "pokrivalca". Najbolj blesteč je bil petelinček, ki se je ob koncu več kot štiridesetmi-

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA Izlet v Rezijo

Nepozaben dan med skritimi biserčki lepe doline

Skupnost družin Sončnica iz Gorice je v nedeljo, 2. maja, organizirala zanimiv izlet v Rezijo. Lepa skupina članov in prijateljev se je z avtobusom odpeljala v to alpsko dolino v videmski pokrajini, v kateri Rezijani predstavljajo slovenske prebivalce, ki so zaradi geografske lege doline razvili značilno rezijansko narečje in kulturo.

V jutranjih urah smo izletniki dospeli v vas Ravanca, kjer nas je pričakal in nam izrekel dobrodošlico Sandro Quaglia, mladi Rezijan, ki zelo dobro pozna te kraje, saj je aktiven v več tamkajšnjih društvih, in je z zadovoljstvom spremljal našo skupino Goričanov skozi cel dan. Najprej je bila na programu v Kulturnem domu na Ravanci kratka predstavitev doline Rezije in delovanja ljudi, ki tam živijo, ustvarjajo in delajo: Sandro Quaglia nam je govoril o rezijanskem narečju (rezijanski jezik, ki se v dialektu razlikuje od vasi do vasi, je

šele konec 20. stoletja dobil svoj prvi pravopis), o navadah, kulturnih značilnostih, gospodarskem razvoju in o možnih prihodnjih perspektivah tega lepega severovzhodnega območja pod Kaninom, kateremu iz leta v leto močneje grozi demografski upad, predvsem zato, ker je dolina z geografskega vidika nekoliko oddaljena, možnosti zaposlitve v dolini niso velike in se zaradi tega veliko mladih še vedno odloča za izselitev v druge kraje. Ob koncu te predstavitve sta Sandro in Pamela (mlada domačinka, zelo aktivna v tamkajšnji folklorni skupini) prisotnim prikazala še značilni rezijanski ples: ob glasbeni spremljavi citre (violine) in būnkule (violončela) smo se jima nato pri plesu rade volje pridružili še nekateri izletniki. Zelo smo bili zadovoljni tudi ob srečanju s prijazno gospo Luigo Negro, predsednico društva Rozajanski dum, ki vlaga veliko vneme in

V muzeju brusačev

skrbnega dela v ohranjanje slovenske prisotnosti v Reziji. Peš smo se nato udeleženci izleta odpravili do sedeža Naravnega parka Julijskih Predalp, kjer smo si ogledali lepo urejene učne sobe z opisom Rezije z geomorfološkega vidika, njenih vegetacijskih in favničnih posebnosti.

Nedaleč od sedeža Naravnega parka je tudi cerkev sv. Marije Vnebovzete, kjer smo si imeli možnost ogledati prvi zapis v rezijanski, in sicer Očenaš iz 18. stoletja.

Po kosilu smo se člani in prijatelji Skupnosti družin Sončnica sprehodili po lepi gozdni stezi, ki iz Ravance pelje do vasičke Za Mlin. Steza je bila sicer lepo prehodna, a nekoliko vlažna (v prejšnjih dneh je namreč deževalo in se zato zemlja ni utegnila lepo posušiti), tudi vreme naploh

tisti dan ni bilo sončno, a hoja po tej gozdni poti je bila vsceno prijetna in zabavna, tudi zato, ker nam je vodič Sandro posredoval nekaj zanimivih pripovedi in anekdot.

V vasiči Za Mlin je izletnike že čakal avtobus, ki jih je popeljal do vasi Solbica: tam ima od leta 1990 sedež ZSKD, ki s svojo dejavnostjo vrednoti krajevne kulturne posebnosti in podpira delovanje tamkajšnjega kulturnega društva Rozajanski dum. V Solbici smo goriški izletniki obiskali tudi muzej rezijanskih brusačev. S pomočjo fotografij, dokumen-

tov in brusaških pripomočkov ponuja muzej obiskovalcem nazoren prikaz dejavnosti teh neustrahovanih rezijanskih obrtnikov, poznanih ne samo v naši deželi, ampak tudi po svetu.

Proti večeru smo se vrnili domov zadovoljni in hvaležni, da smo lahko izvedeli veliko novega o tej prisci dolini: v veselje nam je bilo поблиže spoznati to res nekoliko oddaljeno območje, a bogato s kulturnimi in naravnimi zanimivostmi. V vseh nas je ostala živa želja, da bi se z Rezijani lahko kmalu zopet srečali!

FK

Rolkarska tekma v sklopu Bavisela Slovenska beseda na tržaškem nabrežju

Mednarodna rolkarska tekma v sprintu, ki jo organizira naše športno društvo Mladina iz Kriza, je že tradicionalen dogodek v sklopu velike enotedenske tržaške športno-družabne prireditve Bavisela. Slednja se je končala v nedeljo, 2. maja, s tekaškimi preizkušnjami, hitra kolesca pa so na asfaltu slikovitega nabrežja prišla v poštev v soboto, 1. maja, ob lepem vremenu in množični prisotnosti turistov v mestnem središču. Ti so si – tako kot tudi Tržačani – kajpak z radovednostjo ogledali kosček atraktivnih stafet in bili nad dogajanjem navdušeni. Preverjeni KO Sprint Adriaker je bil letos na sporedu že šestič.

Udeležilo se ga je kakih sto tekmovalcev iz Italije, Slovenije in Hrvaške. Med dekleti je bila tudi letos najhitrejša domača prva violi-

na Mateja Bogatec, ki je v finalu ugnala tekmičico zadnjih let na Baviseli, Hrvatice Nino Broznić z

Reke, minulo zimo celo udeleženko zimskih olimpijskih iger v Vancouveru v teku na smučeh. Pri moških pa je ponovno pometel s

konkurenco svetovni prvak v sprintu na 150 metrov Alessio Berlanda. Mladina je zabeležila nekaj stopničk v mladinskih kategorijah, čeprav ne razpolaga s številčno posebno veliko ekipo. To se odraža tudi na moštveni lestvici, kjer je bil prvi pred našimi predstavniki klub iz Montebellune pri Trevisu. Po eni strani je dobro, da domača preizkušnja ni le dome-

tec, ki v bistvu ne trenira več, je bil vseeno četrti in manjšem prilivu mladih, svežih moči. Tudi ob tokratni izvedbi so vrhovi Bavisela izkazali veliko pozornost utečenemu Mladininemu organizacijskemu stroju. Predsednik Enrico Benedetti je bil prisoten na predstavitvi tekme v Zadrugi kraški banki, duša Franco Bandelli in tehnični vodja posameznih športnih pobud Paolo Giberna pa sta (v družbi Mladinina predsednika Borisa Bogatca, predsednika Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jureta Kufersina in deželnega predsednika zveze FIHP Fabia Hollana) nagrajevala tekmovalce na nabrežju. Iz besed zgodovinskih pobudnikov in uresničevalcev prijubljene tržaške prireditve smo lahko razbrali globoko hvaležnost kriškim športnim delavcem (za uspeh pobude je potrebnih vsaj petdeset parov pridnih rok), ki poverjeno nalogo

opravljajo povsem samostojno in skrajno odgovorno ter profesionalno. Na predstavitvi rolkarskih tekem je predsednik ZSSDI Kufer-

tec, ki v bistvu ne trenira več, je bil vseeno četrti in manjšem prilivu mladih, svežih moči. Tudi ob tokratni izvedbi so vrhovi Bavisela izkazali veliko pozornost utečenemu Mladininemu organizacijskemu stroju. Predsednik Enrico Benedetti je bil prisoten na predstavitvi tekme v Zadrugi kraški banki, duša Franco Bandelli in tehnični vodja posameznih športnih pobud Paolo Giberna pa sta (v družbi Mladinina predsednika Borisa Bogatca, predsednika Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jureta Kufersina in deželnega predsednika zveze FIHP Fabia Hollana) nagrajevala tekmovalce na nabrežju. Iz besed zgodovinskih pobudnikov in uresničevalcev prijubljene tržaške prireditve smo lahko razbrali globoko hvaležnost kriškim športnim delavcem (za uspeh pobude je potrebnih vsaj petdeset parov pridnih rok), ki poverjeno nalogo

li v državnem in svetovnem pokalu v malodane vseh kategorijah, od najmlajših do odraslih. Odboru društvenega rolkarskega odseka pa dela ne bo manjkalo, ne le zaradi Bavisela in upravljanja tekmovalne ekipe, pač pa čaka predsednika Bogatca in zveste sodelavce že v prihodnjih dneh, v nedeljo, 30. maja, tudi priredba po vrsti že dvajsetega, tradicionalnega mednarodnega rolkarskega Grand Prix Alpe Jadran po kraških cestah s startom v Samatorci.

HC

TENIS

Ženska A2 liga: Gaja - Albinea 0:4
Moška B liga: Montecatini - Gaja 4:2
Moška C liga - play-out: Casarsa - Gaja 4:0
Gaja je izpadla v D ligo.

NOGOMET

Elitna liga: Rivignano - Kras 0:1
Kras se je uvrstil v kančnico za napredovanje.
Promocijska liga: Trieste Calcio - Sovodnje 3:4, San Daniele - Juventina 1:1, Lumignacco - Vesna 1:1.
Juventina se je uvrstila v kančnico za napredovanje, Sovodnje pa bodo igrala dodatne tekme za obstanek.

1. amaterska liga: Zaule - Primorec 1:1

Primorec se je uvrstil v kančnico za napredovanje.

2. amaterska liga: Primorje - Pieris 3:0, Fiumicello - Zaria/Gaja 1:1, Sant'Andrea/San Vito - Breg 0:0

Primorje se je uvrstilo v kančnico za napredovanje.

3. amaterska liga: Villa - Mladost 2:2

KOŠARKA

C2 liga - play-out: Bor - Fagagna 75:72
D liga - play-off: Kontovel - Portogruaro 63:78

Kontovel je bil izločen iz kančnice za napredovanje.

ODBOJKA

Ženska C liga: Bor/Breg - Martignacco 1:3, Sloja - Millenium 1:3

Moška C liga: Soča - Basiliano 3:0, Cus - Sloja 3:2, Natisonia - Olympia 3:0

Ženska D liga: Carnia - Kontovel 3:0, Govolley - Trivignano 0:3

Moška D liga: Volley Club - Naš Prapor 3:0

NAMIZNI TENIS

Moška B2 liga: Kras - Marostica 2:5

NOVA GORICA Igralništvo

Odnosi med upravo Hita in zaposlenimi spet napeti

V Hitu in okrog njega je minuli teden spet vrel in tudi zavrelo z nedeljsko osemurno stavko zaposlenih na igralnih mizah v novogoriški Perli in Parku, salonu Drive In v Vrtojbi in v Coroni v Kranjski Gori. Sindikat igralniških delavcev (SIDS) v Hitu, katerega člani so stavkali že novembra lani, je stavko napovedal v začetku tedna in upravi predstavil tudi osem stavkovnih zahtev kot pogoj za preklic stavke. Sindikalisti so od uprave zahtevali, naj spoštuje določbe novega Zakona o igrar na srečo, po katerem jim od konca februarja pripada 100-odstotni delež napitnine, zbrane na igralnih mizah, uprava pa je že pred tem zaprosila za tolmačenje 91. člena, ki to določa, saj se ji zdi diskriminatoreno do ostalih zaposlenih v igralnicah, in je dolgo vztrajala pri taki delitvi napitnine, da prejmejo igralniški delavci 80 odstotkov tako zbranega denarja, preostanek pa se razdeli med osta-

le zaposlene, ki tudi prispevajo k dobremu počutju gostov. Tik pred začetkom napovedane stavke, v nedeljo popoldne, so sicer sindikalistom ponudili razmerje 90:10 oziroma tudi 100-odstotno izplačilo napitnin za prehodno obdobje treh mesecev, a pod pogojem, da SIDS podpiše tudi aneks o začasni ustavitvi plačevanja premije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje ter aneks za zmanjšanje dodatka za stalnost in t. i. nebolovanje, ki sta ju druga dva sindikata v Hitu, Git in Vrba, že podpisala. Če bi do tega prišlo, bi nedeljsko stavko zamrznili in ta teden nadaljevali s pogajanjimi o ostalih sedmih zahtevah, ki se nanašajo na zniževanje plač, spremembe delovnega časa, odpoved določenih pravic in privilegijev, nespoštovanje dogovorov ipd. Pa ni. Do podpisa ni prišlo. Počilo je zaradi zunanjih varnostnikov, ki jih je uprava najela za čas stavke. Predstavnik stavkovnega odbora so

zahtevali, naj se varnostniki odstranijo, uprava pa zaradi slabih izkušenj med novembrsko stavko ni popustila. Sindikalisti so besni zapustili pogajanja in upravi očitali, da je popolnoma nekonstruktivna, da samo izsiljuje in postavlja pogoje, glede stavkovnih zahtev pa so dodali, da ostajajo

razhajanja na vseh področjih, kar je bilo razumeti kot totalno vojno. Ker je manevrskega prostora očitno zmanjkalo, so igralniški delavci v nedeljo, 9. maja, okrog 18. ure začeli stavko. SIDS je že napovedal tudi novi stavki, in sicer 15. in 22. maja, tako da bo te dni okrog tega še precej vroče. Predstavnik sindikata, ki zastopajo več kot 700 zaposlenih od skupaj dobrih 1700 Hitovih uslužbencev in so vse bolj prepričani v svoj prav, upravi očita, da bi rada "zafurane" investicije, za katere tisti, ki so jih izvedli, ne bodo nikoli odgovarjali, reševala samo na račun nižanja stroškov dela. Trdijo, da so še rezerve in da bi lahko uprava veliko prihranila tu-

di na drugih področjih. V upravi odgovarjajo, da se zaposleni oziroma njihovi predstavniki očitno ne zavedajo, v kakšnem položaju je Hit, in se nočejo odpovedati nobenemu od nadstandardnih privilegijev, ki so jih bili deležni v časih, ko je Hit nosil zlata jajca, in so že davno minili. Jezni so tudi zato, ker so se igralniški delavci odloči-

li za stavko ravno v času, ko se kažejo prvi znaki izboljšanja poslovanja na podlagi triletnega razvojnega programa, ki so ga zastavili s ciljem, da bo Hit leta 2012 spet zdrava in konkurenčna družba, in

v času javne razprave o osnutku strategije razvoja iger na srečo v Sloveniji, ki Hitu in njegovemu razvoju ni najbolj naklonjen. Še dodatno pa tudi zato, ker so prav v nedeljo stavkali tudi zaposleni v beneški igralnici, kar pomeni, da so izgubili še vse tiste potencialne goste, ki bi prišli zaradi stavke v Benetkah v Novo Gorico. "Namesto da bi se ukvarjali s konkurenco, s tem, kako se ohraniti na trgu, se moramo s problemi znotraj hiše", je povedal Uroš Kravos, član Hitove uprave, in omenil, da se zaradi spremenjene zakonodaje v sosednji Italiji, Hitovemu primarnemu trgu, družbi že to poletje obeta konkurenca s ponudbo igralnih avtomatov, ki bodo isti kot Hitovi. Da bi se morali prilagoditi trenutnim razmeram, je zaposlenim na igralnih mizah v Hitu, ki prejmejo v povprečju več kot 2800 evrov bruto mesečne plače, sporočil tudi novogoriški župan Mirko Brulc na četrtkovni izredni

seji mestnega sveta, na kateri so obravnavali osnutek strategije razvoja iger na srečo v Sloveniji. Svetniki so ga dobesedno raztrgali in zavrnili, češ da pomeni poceni razporeditev slovenskega igralništva oziroma predvsem Hita, in to v času, ko je podjetje s 25-letnimi izkušnjami na področju prirejanja iger na srečo zaradi težav najmanj vredno. Poudarili so tudi, da pomeni igralništvo za Goriško regijo pomembno gospodarsko dejavnost in da se prav na Goriškem ustvari več kot polovica vsega bruto proizvoda od igralništva v Sloveniji, zaradi česar bi moralo biti mnenje Goriške in Hita pri pripravi strategije bolj upoštevano. Nezanemarljiv je tudi delež koncesijskih dajatev od igralništva, ki predstavljajo kar 22 odstotkov novogoriškega občinskega proračuna oziroma v letu 2009 okoli 6,5 milijonov evrov. Večkrat je bilo slišati tudi dejstvo, da so poleg zaposlenih v igralništvu in njihovih družin na Hit vezani številni drugi dobavitelji in kooperanti na Goriškem. Prav zaradi vsega tega in še česa je očitno poglabljanje prepada med sindikatom in upravo nekaj, kar Hitu in njegovemu (ponovnemu) razvoju gotovo ne koristi.

Nace Novak